

Forside

Eksamensopgave Bachelor

Semester:	7. semester
Modul:	Modul 13
Gruppenr.:	Gruppe 20
Antal anslag:	189.699
Titel:	Grønlændere i Danmark – en kvalitativ undersøgelse af grønlandernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri
Engelsk titel:	Greenlanders in Denmark – a qualitative study of the Greenlanders meeting with Denmark and the social work here
Dato:	D. 06.01.2022
Vejleder:	Andreas Møller Jørgensen

Navn:	Amalie Brix Kjær		
Studienr.	20183325	Telefon nr.	21 17 77 51
Studentmail	akjar18@student.aau.dk		
Navn:	Maria Johanne Berentz-Jensen		
Studienr.	20183879	Telefon nr.	29 60 32 39
Studentmail	mberen18@student.aau.dk		
Navn:	Sofia Linde Barchow		
Studienr.	20184385	Telefon nr.	26 27 96 01
Studentmail	sbarch18@student.aau.dk		

Telefonnummeret skal være det nummer, du kan træffes på under eksamen i tilfælde af uforudsete problemer.

Denne forside tæller ikke med i antal anslag!

Grønlændere i Danmark

- en kvalitativ undersøgelse af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri

Aalborg Universitet

Socialrådgiveruddannelsen

7. semester, bachelorprojekt

Forord

Dette projekt er udarbejdet af tre studerende på syvende semester på Socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet. Projektet foreligger utilrettet og ukommenteret fra Socialrådgiveruddannelsens side, og det er således et udtryk for de studerendes egne synspunkter.

Først og fremmest vil vi gerne rette én stor tak til vores vejleder, som altid har formået at udfordre os med sine konstruktive, kritiske og faglige kommentarer og refleksioner. Vejledningerne har resulteret i et mere målrettet- og reflekteret projekt. Vi vil ligeledes rette én stor tak til de tre grønlandske informanter og de to socialrådgiverinformanter, for at bruge tid på at deltage i vores undersøgelse. I har været med til at muliggøre udarbejdelsen af dette projekt. Der skal også lyde én stor tak til Det Grønlandske Hus for at stille jeres viden- og lokaler til rådighed.

Abstract

The main purpose of this study is to research how Greenlanders are experiencing the meeting with Denmark and the social work in Denmark. Several statistics show that more Greenlanders in Denmark, compared to the rest of the Danish population, are experiencing social problems.

The research question of this study is as follows: How do the Greenlanders experience the meeting with Denmark and the social work here, and how do these experiences contribute to develop the social work in Denmark. To answer the research question, we have conducted four qualitative interviews with three people from Greenland and two social workers. One of the social workers works in a job center in Denmark and the other works in The Greenlandic House in Denmark. The interviews will therefore be the primary data of this study.

The primary data, in the form of the statements from our informers, has been analyzed using the following theories: Erving Goffman's theory of stigma, Pierre Bourdieu's practice theory and Axel Honneth's theory of recognition. Our analysis is based on our primary data, and furthermore we have used additional literature to qualify and support our analysis.

To investigate this study's main purpose, we have used the scientific theory of the hermeneutic approach. The approach has helped us realize that we have to be aware of our preconceptions. Our preconceptions will always determine the choices we make. The hermeneutic approach has furthermore contributed to interpretations and understandings, which has been a central part of this study.

According to our informers' experiences, the Greenlanders are met with prejudices, discrimination, and stigma because of their Greenlandic background. Furthermore, the study shows that a common prejudice Greenlanders are met with is that they all have an abuse. Communication is also part of the informers' experiences. As an example, both social workers have experienced that Greenlanders sometimes say "yes" without understanding the meaning of what they said "yes" to. The above can affect the Greenlanders meeting with Denmark and their meeting with the social work in Denmark.

In addition to the above, the Greenlanders and the social workers' relation is a third factor that can affect the Greenlanders meeting with Denmark and the social work in Denmark. In general, they have a good relation to each other, but the study shows that there is a difference between the Greenlanders relation to the social worker at the job center and to the social worker in The Greenlandic House.

It can be concluded that, according to our informers' experiences, the Greenlanders can have both positive- and negative experiences of the meeting with Denmark and the social work in Denmark. The positive experiences can lead to recognition, whereas the negative experiences can lead to disrespect.

From the above it can be concluded that it may be necessary to make some changes in the social work with Greenlanders. A suggestion is to make the written communication more understandable for the Greenlanders. Another suggestion is 'an introduction program' which can give the Greenlanders a better opportunity to become familiar with the demands there are when you live in Denmark. A third suggestion is that an increased teamwork between the job center and The Greenlandic House could perhaps reduce the experience of Greenlanders being met with stigma.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	8
2. Problemfelt	8
2.1 Historien mellem Grønland og Danmark	8
2.2 Rejsen fra Grønland til Danmark	9
2.2.1 Sociale problemer i Grønland.....	9
2.2.2 Årsager til at rejse til Danmark.....	10
2.3 Grønlændere i Danmark	11
2.3.1 Sociale problemer i Danmark.....	11
2.3.2 Mødet med det danske samfund.....	13
2.4 Socialt arbejde og socialrådgivning i Danmark	15
2.4.1 Danmarks historie på det sociale område.....	15
2.4.2 Socialt arbejde.....	16
2.4.3 Sociale problemer.....	16
2.4.4 Socialrådgiverens rolle i det sociale arbejde.....	17
2.4.5 Juridiske overvejelser ift. socialrådgiverens rolle.....	18
2.5 Socialt arbejde i forskellige kontekster	19
2.5.1 Socialt arbejde i det kommunale regi.....	19
2.5.2 Socialt arbejde i det frivillige sociale regi.....	20
3. Problemstilling	21
3.1 Problemformulering	21
3.2 Afgrænsning	21
4. Metode	22
4.1 Videnskabsteori	22
4.1.1 Forforståelse.....	22
4.1.2 Den hermeneutiske tilgang.....	23
4.1.3 Den abduktive tilgang.....	24
4.2 Den kvalitative metode	25
4.2.1 Den kvalitative tilgang.....	25
4.2.2 Informanter.....	26

4.2.3 Interviewform og -situation.....	28
4.2.4 Kritiske- og etiske overvejelser.....	32
4.2.5 Juridiske overvejelser.....	34
4.3 Databearbejdning	36
4.3.1 Transskribering.....	36
4.3.2 Kodning.....	37
4.4 Indsamling af yderligere litteratur.....	38
4.5 Projektets kvalitet	39
5. Teori.....	40
5.1 Erving Goffmans teori om stigma	40
5.2 Pierre Bourdieus teori om praksis.....	42
5.3 Axel Honneths teori om anerkendelse.....	44
6. Analyse.....	46
6.1 Præsentation af informanterne.....	47
6.2 Beskrivelse af målgruppen	48
6.3 Fordomme og diskrimination	49
6.4 Kommunikation	54
6.5 Mødet med jobcenteret.....	58
6.6 Mødet med Det Grønlandske Hus	64
6.7 Samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus.....	70
7. Forandrings- og handlingsforslag	72
7.1 Første forandrings- og handlingsforslag.....	72
7.2 Andet forandrings- og handlingsforslag	73
7.3 Tredje forandrings- og handlingsforslag	75
8. Konklusion	76
9. Perspektivering	78
10. Litteraturliste.....	80
10.1 Litteratur	80
10.2 Retskilder	85

1. Indledning

‘Grønlænderstiv’ er et ord, der oftest benyttes om en person, som er stærkt beruset af alkohol. Grønlænderstiv er tilføjet i Den Danske Ordbog, hvortil det kan argumenteres for, at ordet er blevet en del af det danske sprog og den danske kultur (Lykkeberg, 2017). Det, at vi i gruppen er blevet opmærksomme på, at ordet er blevet tilføjet i Den Danske Ordbog, har således været en del af vores motivation for at undersøge emnet: grønlandernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Vores motivation for at undersøge emnet har ligeledes været, at vi i flere statistikker kan se, at der er flere grønlandere i Danmark, sammenlignet med den øvrige danske befolkning, som oplever sociale problemer.

Vi finder det, på baggrund af bl.a. ovenstående, relevant at undersøge jobcenterets betydning for grønlandernes møde med det sociale arbejde, da vi i Danmark befinder os i ‘Den fjerde socialreform’, hvor der er kommet et øget fokus på beskæftigelse (Møller, 2016, s. 116-117). Vi finder det ligeledes relevant at undersøge, hvilken betydning De Grønlandske Huse har for grønlandernes møde med det sociale arbejde, da Husene har en grundlæggende interesse for den grønlandske målgruppe.

2. Problemfelt

I projektets problemfelt vil der blive anvendt forskellige former for litteratur, som vil bidrage til at belyse projektets emne. Problemfeltet er inddelt i fem overordnede afsnit: 2.1 Historien mellem Grønland og Danmark, 2.2 Rejsen fra Grønland til Danmark, 2.3 Grønlandere i Danmark, 2.4 Socialt arbejde og socialrådgivning i Danmark og 2.5 Socialt arbejde i forskellige kontekster. Disse fem afsnit vil lede frem til vores problemformulering.

2.1 Historien mellem Grønland og Danmark

I dette afsnit vil det blive beskrevet, hvordan Grønland har udviklet sig fra at være en koloni under Danmark, til at have selvstyre i rigsfællesskab med Danmark.

Danmark har siden år 1721 været en kolonimagt i Grønland, men i år 1953 skete der betydningsfulde ændringer i de grønlandske levevilkår. Grønland blev udnævnt til et dansk amt, og blev således en ligeværdig del af Danmark. De personer, som voksede op i Grønland fra 1950’erne til begyndelsen af 1970’erne, var dermed en del af ét Grønland, som gik igennem en stor omvæltning med bl.a.

tvangsforflytninger og ændringer i boligformer. Omvæltningen havde både sociale- og kulturelle konsekvenser i form af bl.a. omsorgssvigt, anbringelser, alkoholmisbrug hos forældre og/eller seksuelle overgreb (Sjursen, 2014, s. 9).

Senere i år 1979 blev hjemmestyret, i rigsfællesskab med Danmark, indført i Grønland. Målet med indføringen var at skabe et mere grønlandsk Grønland, hvor det grønlandske samfund skulle frigøre sig og klare sig selv (Sørensen, 2020). Begrebet 'grønlandisering' opstod, hvortil der generelt blev gjort modstand mod alt, hvad der var dansk. Dette var medvirkende til, at mange grønlændere følte sig som andenrangsborgere i deres eget land, da de bl.a. var blevet dansksprogede i stedet for grønlandsksprogede (Sjursen, 2014, s. 10). I processen af at frigøre sig fra Danmark, har Grønland haft selvstyre siden år 2009 (Sørensen, 2020).

Grønland og Danmark indgår, som nævnt, i et rigsfællesskab. Dette betyder, at både grønlændere og danskere har dansk statsborgerskab, og de kan derfor rejse frit mellem de to lande. Grønlændere har dermed ikke pligt til at registrere sig ved ankomst i- eller afrejse fra Danmark, men de skal, ved permanent flytning til Danmark, melde deres flytning i folkeregistret (Sjursen, 2014, s. 8).

Den danske lovgivning gælder desuden i Grønland. Der er dog sket en udlægning af lovgivningen på nogle områder i Grønland - fx inden for det sociale område. Overordnede set har grønlændere og danskere adgang til de samme velfærdsydelser, når de er bosat i Danmark. Dette betyder, at de danske kommuner og andre myndigheder ikke er juridisk forpligtede til at tilbyde særlige ydelser eller -forløb til grønlændere, som flytter fra Grønland til Danmark. Grønlændere i Danmark skal således, på eget initiativ, henvende sig hos de offentlige myndigheder, hvis de ønsker at modtage offentlig hjælp eller -en offentlig ydelse (Sjursen, 2014, s. 8).

2.2 Rejsen fra Grønland til Danmark

I dette afsnit vil nogle af de sociale problemer, som kan identificeres i Grønland, blive beskrevet. Det vil ligeledes blive beskrevet, hvilke årsager der kan være til, at nogle grønlændere vælger at rejse og flytte til Danmark.

2.2.1 Sociale problemer i Grønland

Den ovenstående beskrevet historiske udvikling, som har fundet sted i Grønland, har en særlig betydning for udsathedens hos nogle af de grønlændere, som er opvokset i Grønland, men på nuværende

tidspunkt er bosat i Danmark. Det vil således være relevant, for at få en bedre forståelse for udsattheden i Danmark, at have fokus på nogle af de problemstillinger, der kan betragtes som sociale- og sundhedsproblemer i Grønland.

Et af de sociale problemer er arbejdsløshed. En statistisk viser, at der i år 2019, i gennemsnit hver måned, var registrerede 1.387 arbejdsløse, blandt de 18-65-årige i Grønland. Dette svarer til en ledighedsprocent på 5,1 %. Ledighedsprocenten er størst i de grønlandske bygder, sammenlignet med de grønlandske byer (Grønlands Statistik, 2021, s. 4). Et andet socialt problem er misbrug. I Grønland anses alkohol- og hashmisbrug, som det største folkesundhedsproblem. Misbrug hænger ofte sammen med andre sociale problemer, såsom dårlige boligforhold og arbejdsløshed (Fontain, 2012, s. 13). Et tredje socialt problem er hjemløshed. En rapport beskriver, at der i år 2017 blev anslået at være 878 personer uden fast bopæl eller -bolig i Grønland. Der forekommer dog en vis usikkerhed omkring dette antal, men det kan konkluderes, at antallet af personer uden fast bopæl eller -bolig, de seneste par år, har været stigende (Carl, Hendriksen, Filskov & Badse, 2020, s. 16).

En af årsagerne, til at der kan opstå hjemløshed i Grønland, kan skyldes boligsituationen. Der har, i de seneste år, været flere familier, som har været udsat for at miste deres bolig pga. manglende betalingsevne, til trods for at der i Grønland er mulighed for at søge om støtte til huslejeudgifter. Der er desuden stor mangel på boliger i de store grønlandske byer. Der er fx i gennemsnit 7,5 års ventetid på lejeboliger i Nuuk (Carl et. al., 2020, s. 11-12). En langvarig og uholdbar boligsituation kan således gøre det svært at fastholde fodfæste i samfundet og opfylde betingelserne for et arbejde eller -en uddannelse (Schiermacher, 2020, s. 12).

2.2.2 Årsager til at rejse til Danmark

Der er flere og flere grønlændere, som, i de seneste år, er rejst og flyttet fra Grønland til Danmark. Der forekommer forskellige årsager til, at denne rejse finder sted, og beslutningen omkring rejsen er ofte en kombination af flere årsager. Der er hertil tale om både 'push-' og 'pull-faktorer' (Sjursen, 2014, s. 12).

En push-faktor kan være den ovenstående beskrevet boligsituation, som bl.a. indebærer mangel på boliger i de store grønlandske byer. En anden push-faktor kan være behovet for at komme væk fra en konflikt eller en social truende situation, såsom vold, overgreb og/eller misbrugsproblemer (Sjursen, 2014, s. 12). Andre faktorer kan desuden være arbejdsløshed, fattigdom og politisk uro (Schierma-

cher, 2020, s. 11). Ud over push-faktorerne, findes der også årsager i pull-faktorerne. Mange grønlandere ser fx Danmark som “mulighedernes land”. Dette indebærer bl.a. forestillingen om at kunne få en uddannelse, og forestillingen om et land, hvor det sociale sikkerhedsnet fungerer (Sjursen, 2014, s. 12). Nogle andre pull-faktorer er håbene om bedre forsørgelse, bedre boligforhold og bedre behandlingsmuligheder (Schiermacher, 2020, s. 22).

Rejsen og flytningen til Danmark er for flere grønlandere spontan, uplanlagt og uforberedt. Dette kan indebære, at der ikke på forhånd er fundet forsørgelse, bolig og/eller arbejde, som kan være med til at forringe en god og positiv start i Danmark. Flere grønlandere har desuden heller ikke en større viden om Danmark, inden rejsen. Nogle har fx en forestilling om, at det er nemmere at få en bolig i Danmark, men de er ikke klar over, at det fx kræver et boligindskud (Sjursen, 2014, s. 12-13). Den begrænsede viden om Danmark kan således, for nogle grønlandere, føre til, at forestillingerne om og håbene til Danmark ikke lever op til de drømme, som de havde før rejsen (Schiermacher, 2020, s. 22).

Til trods for den spontane, uplanlagte og uforberedte rejse til Danmark, ønsker flere grønlandere at blive i Danmark. Nogle af årsagerne kan findes i ønsket om at starte et nyt liv, ønsket om at få en uddannelse, eller ønsket om en lettere tilværelse i Danmark. Der kan desuden findes en grund i det danske kontanthjælpssystem, i kombination med de billigere danske dagligvarer (Sjursen, 2014, s. 42).

2.3 Grønlandere i Danmark

I dette afsnit vil det blive beskrevet, hvilke sociale problemer der kan identificeres hos grønlandere i Danmark, samt hvordan grønlandere kan opleve at blive mødt i Danmark.

2.3.1 Sociale problemer i Danmark

En statistik viser, at der i år 2020 var 16.780 grønlandere bosiddende i Danmark, men som er født i Grønland. Statistikken viser yderligere, at næsten halvdelen af grønlanderne har været bosat i Danmark, i en sammenhængende periode på mere end 20 år. Størstedelen af grønlanderne i Danmark er desuden enten lønmodtagere eller selvstændige (Grønlands Statistisk, u.å.). Til trods for dette, vil det være relevant at undersøge den gruppe af grønlandere, som oplever udfordringer i Danmark. Arbejdsløshed, misbrug og hjemløshed er således nogle af de sociale problemer, der kan være medvirkende til, at nogle grønlandere stifter bekendtskab med det offentlige system i Danmark.

Arbejdsløshed

En rapport viser, at grønlændere i Danmark har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, sammenlignet med den øvrige danske befolkning. Det kan ses, at 33,1 % af grønlænderne i alderen 25-50 år er 'lønmodtagere/selvstændige/medarbejdende ægtefælle', hvor det for den øvrige danske befolkning er 76,2 % (Larsen, 2018, s. 8).

Der kan være forskellige årsager til, at grønlændere i Danmark har svært ved at finde fast fodfæste på det danske arbejdsmarked. En årsag kan findes i, at mange grønlændere ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, hvortil de kan have svært ved at konkurrere med den danske arbejdskraft (Baviskar, 2015, s. 38). En anden årsag kan findes i, at deres erhvervmæssige kompetencer fra Grønland ikke nødvendigvis kan udnyttes på det danske arbejdsmarked (Socialstyrelsen, 2020).

Misbrug

De socialt udsatte grønlændere i Danmark har, i højere grad end andre socialt udsatte grupper, et misbrug af alkohol og/eller hash (Socialt Udsatte Grønlændere, u.å.). En rapport viser, at 40 % af de udsatte grønlændere i Danmark drikker fem genstande eller mere, dagligt eller næsten dagligt. Det kan ligeledes ses, at de udsatte grønlændere i Danmark har et markant større indtag af alkohol, sammenlignet med den øvrige socialt udsatte gruppe (Ahlmark, Davidsen, Larsen & Pedersen, 2019, s. 13). Det beskrives desuden, at 71 % af de udsatte grønlændere i Danmark har røget hash indenfor den sidste måned, sammenlignet med 35 % hos den øvrige socialt udsatte gruppe (Ahlmark et. al., 2019, s. 24).

En forklaring, på de socialt udsatte grønlænderes forbrug af hash i Danmark, kan være, at det bruges som et middel mod usikkerhed, generthed og ensomhed, eller for at glemme traumatiserende oplevelser. En anden forklaring kan være, at det bruges som selvmedicinering mod bl.a. angst, psykisk skrøbelighed og evt. begyndende psykiske sygdomme (Socialt Udsatte Grønlændere, u.å.).

Hjemløshed

Der var i år 2019 6.431 hjemløse i Danmark, hvoraf 514 havde en grønlandsk baggrund. Der kan dog forekomme mørketal, da der både er tale om synligt- og skjult hjemløshed (Benjaminsen, 2019, s. 6 & 10). Kigger man på de socialt udsatte grønlændere i Danmark, er halvdelen inden for denne gruppe hjemløse (Mørk, 2019).

Hjemløsheden, blandt de udsatte grønlændere i Danmark, kan bl.a. skyldes misbrug og andre sociale problemer, som kan resultere i, at de har svært ved at fastholde en bolig - herunder at betale- eller have råd til husleje. Hjemløshed kan ligeledes skyldes, at nogle nytilflyttere fra Grønland ikke registrerer sig korrekt i det danske system, og at de dermed er nødsaget til at sove enten på gaden, herberger eller hos venner og familie (Socialstyrelsen, 2018).

2.3.2 Mødet med det danske samfund

Grønland og Danmark indgår, som tidligere nævnt, i et rigsfællesskab. En undersøgelse beskriver dog, at mange danskere ikke føler, at de har et fællesskab med Grønland eller grønlændere. I en opinionsundersøgelse svarede 40 % af de adspurgte danskere, at de associerede grønlændere med 'druk', 'misbrug' og/eller 'sociale problemer'. Det var yderligere kun omkring halvdelen af de adspurgte danskere, som vidste, at grønlændere har dansk statsborgerskab. Overordnede set kan den manglende fællesskabsfølelse hos danskerne skyldes, at de generelt har et manglende kendskab til-/om Grønland og grønlændere (Laage-Petersen, 2015, s. 104-105).

Fordomme

Danskernes manglende viden til-/om Grønland og grønlændere kan resultere i, at flere grønlændere i Danmark kan opleve at blive mødt af fordomme, pga. deres grønlandske baggrund.

I en kvantitativ undersøgelse svarede 44 % af de adspurgte grønlændere, at de oplever, at der er en generel fordomsfuld indstilling om dem, fra danskere (Laage-Petersen, 2015, s. 101). Det fremgår yderligere, at grønlændere har svært ved at finde fast fodfæste på det danske arbejdsmarked, bl.a. grundet fordomme (Laage-Petersen, 2015, s. 97). En klassisk fordom om grønlændere er 'den for-drukne grønlænder', som anvendes i danskernes daglige sprog og -humor. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at ordet 'grønlænderstiv' er blevet tilføjet i Den Danske Ordbog i år 2017 (Lykkeberg, 2017). Fordommene om grønlændere stortrives i Danmark, selvom virkeligheden er, at danskere fx indtager mere alkohol end grønlændere (Laage-Petersen, 2015, s. 107-109).

En artikel beskriver, at grønlændere, som er bosat i Danmark, kan ses som 'en synlig-' og 'en usynlig gruppe'. Den synlige gruppe kommer til udtryk i gadebilledet, som udsatte misbrugere eller -hjemløse. Denne gruppe er, som udgangspunkt, ramt af de samme komplekse sociale problemer, som den øvrige socialt udsatte gruppe. Den usynlige gruppe er de velintegrerede grønlændere. De får dog ikke den samme opmærksomhed, til trods for at de udgør et flertal i Danmark (Baviskar, 2016, s. 28).

Diskrimination

Grønlændere i Danmark kan, pga. deres grønlandske baggrund og de fordomme, der eksisterer om dem blandt danskere, risikere at blive udsat for diskrimination. Det nedenstående vil således referere til 'oplevet diskrimination', som også kaldes 'subjektiv diskrimination'. Dette henviser til, at det er en persons subjektive oplevelser af at have følt sig diskrimineret (Laage-Petersen, 2015, s. 32-33).

En kvantitativ undersøgelse viser, at de adspurgte grønlandere, pga. deres grønlandske baggrund, særligt har oplevet forskelsbehandling eller diskrimination, inden for det seneste år, i kontakten med jobcentre, borgerservice eller skoler. Hertil svarede 14-15 % af de adspurgte grønlandere, at diskriminationen kom til udtryk igennem bl.a. fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder (Laage-Petersen, 2015, s. 94).

Der blev ligeledes, i ovenstående undersøgelse, spurgt ind til grønlændernes oplevelse af diskrimination, inden for det seneste år. Dette blev gjort ved at konkretisere fire spørgsmål i situationsbeskrivelser: 'blive nægtet adgang til offentlige steder', 'få afslag på ansøgning om en offentlig ydelse', 'få dårlig betjening eller service' og 'blive udsat for fornærmende ord, øgenavn eller nedværdigende vittigheder'. Hertil svarede 20 % af de adspurgte grønlandere, at de, i det seneste år, har oplevet mindst én af de fire diskriminationsformer (Laage-Petersen, 2015, s. 82).

Sproget

I Grønland er hovedsproget grønlandsk. Det er dog obligatorisk, at der bliver undervist i faget dansk fra 1. til 10. klasse i de grønlandske folkeskoler. Der har tidligere været et større fokus på, at grønlandere skulle mestre det danske sprog, men, som tidligere nævnt, opstod grønlandiseringen med hjemmestyrets indførelse i 1979. Som resultat af dette, har generationen fra 1950'erne og -60'erne ofte bedre danskkundskaber, sammenlignet med den yngre generation (Sjursen, 2014, s. 10-11).

Grønlændere, som flytter fra Grønland til Danmark, bliver, som tidligere nævnt, ikke tilbudt særlige ydelser eller -forløb, der kan hjælpe dem med at forstå velfærdssystemet, historien, kulturen og sproget, sammenlignet med andre udlændinge, som kommer til Danmark. Dette bliver grønlandere ikke tilbudt, da de ikke går under betegnelsen 'udlændinge'. Det er dog en stor ulempe for en del af dem (Sjursen, 2014, s. 7), da de kan opleve, at det er svært at flytte til Danmark - bl.a. grundet sproglige vanskeligheder. Det handler både om at forstå sproget, men også om at udtrykke sig på dansk. Det skal hertil nævnes, at grønlandere i højere grad kommunikerer nonverbalt ved brug af signaler og

kropssprog. Dette kan have betydning for grønlændernes møde med Danmark, da nonverbale signaler og kropssprog kan blive overset eller misforstået (Sjursen, 2014, s. 23).

2.4 Socialt arbejde og socialrådgivning i Danmark

I dette afsnit vil det sociale arbejde og udviklingen af dette i Danmark blive beskrevet. Der vil være fokus på sociale problemer og socialrådgiverens rolle i det sociale arbejde, samt hvordan grønlændernes møde med Danmark kan have betydning for udførelsen af det sociale arbejde med grønlændere.

2.4.1 Danmarks historie på det sociale område

I Danmark ser vi, på det socialpolitiske område, fire socialreformer (Møller, 2016, s. 94). På nuværende tidspunkt befinder vi os i 'Den fjerde socialreform', som også kaldes 'Aktivlinjen og den liberalistiske socialpolitik'. Reformens påbegyndelse vurderes til at være i starten af 1990'erne, da der på daværende tidspunkt opstod et skifte, som har haft betydning for både lovgivningen og dens udøvelse (Møller, 2016, s. 116-117).

Der skete, med socialreformen, et skifte i samfundet fra 'welfare to workfare', som betyder, at den danske befolkning nu skal arbejde for de offentlige ydelser. Den danske lovgivning er blevet indrettet således, at den tvinger- og tilskynder den danske befolkning til at være mest muligt- og længst muligt på arbejdsmarkedet (Møller, 2016, s. 117-118). Det øgede fokus på beskæftigelse og deltagelsen på arbejdsmarkedet er relevant for projektet, da disse krav også stilles til grønlændere i Danmark.

Der er desuden, med den fjerde socialreform, opstået et voksende kompetencekrav til arbejdskraften på det danske arbejdsmarked. Dette har skabt arbejdsmarkedsproblemer for både ufaglærte- og ældre faglærte personer i det danske samfund. Synet på arbejdsmarkedet er således blevet, at arbejde anses for at være en vej ud af marginalisering, og arbejdsmarkedets logik bygger på bl.a. incitament, sanktioner og betingelser (Møller, 2016, s. 118-119). Da grønlændere, som tidligere nævnt, kan have svært ved at udnytte deres erhvervs-mæssige kompetencer fra Grønland på det danske arbejdsmarked, kan det være vanskeligt for dem at leve op til det voksende kompetencekrav, der er kommet til arbejdskraften i Danmark. Dette kan således være med til, at nogle grønlændere bliver marginaliseret, hvortil de kan opleve at blive mødt af fordomme og føle sig diskrimineret i Danmark.

2.4.2 Socialt arbejde

I Danmark kan det sociale arbejde spores tilbage til 1800-tallet, hvortil det løbende har udviklet- og ændret sig igennem historien. Noget af det, som har været med til at udvikle det sociale arbejde, er bl.a. den socialpolitiske kontekst, hvor socialreformerne indgår i (Nørrelykke, 2016, s. 19-43).

Der er ikke en entydig definition af, hvad socialt arbejde er. En grund til dette er, at det sociale arbejde både refererer til det arbejdsfelt og det arbejde, som socialrådgiveren udfører, men også fordi opfattelsen af, hvad det sociale arbejde skal tage sig af, løbende ændrer sig (Nørrelykke, 2016, s. 15-16). I dag er der fx en opfattelse af, at det sociale arbejde bl.a. skal sikre arbejdsmarkedets logik.

En anden grund, til at det sociale arbejde er svært at definere, er, at det skal afspejle den kompleksitet, som sociale problemer indeholder. Da sociale problemer er komplekse og sammensatte, bliver det sociale arbejde nødt til at have en lang række metoder, redskaber og teorier, for at kunne modsvare dette. Overordnede set kan den manglende entydige definition af det sociale arbejde betyde, at der er forskellige opfattelser af, hvad det er, og hvordan det skal udføres (Uggerhøj, 2008, s. 37).

2.4.3 Sociale problemer

Sociale problemer er med til at danne grundlaget for socialt arbejde. Det er således relevant i projektet at have fokus på sociale problemer hos grønlændere i Danmark, da disse bl.a. kan have betydning for grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Sociale problemer kan, ifølge Hanne Katrine Krogstrup, inddeles i: 'tamme-' og 'vilde problemer'. Tamme problemer er tekniske problemer, og målene for indsatsen er klare - herunder hvad der betegnes som succeskriterier (Krogstrup, 2016, s. 23). Vilde problemer er derimod vanskelige at adskille fra andre problemer, og løsningen kan ikke præcist defineres. Hvornår, man har opnået den optimale løsning, er derfor uklar, da det har en betydning, hvem der vurderer dette (Krogstrup, 2016, s. 25). De sociale problemer, der oftest er i det sociale arbejde, betegnes som vilde problemer (Uggerhøj, 2008, s. 40).

Ligesom at det kan være vanskeligt at definere socialt arbejde, kan det også være vanskeligt at definere sociale problemer. En grund til dette kan bl.a. være, at der er flere forskellige definitioner af, hvad sociale problemer er, og hvorfor de opstår (Uggerhøj, 2008, s. 41-42). I projektet har vi valgt at tage udgangspunkt i Peter Bundesens definition af sociale problemer: "Der er en oplevet, uønsket social livssituation, som der er en udbredt opfattelse om, at politiske institutioner har et ansvar for at

afhjælpe. Løsningsindsatsen kan udføres af de politiske institutioner eller i samarbejde med andre aktører.” (Bundesen, 2015, s. 30). Der er, som tidligere nævnt, nogle sociale problemer hos grønlændere i Danmark: misbrug, hjemløshed og ledighed, herunder særligt langtidsledighed. Disse kan således, ud fra Bundesens definition, betegnes som sociale problemer, da de kan anses som uønskede sociale livssituationer, der er en udbredt opfattelse af, at der skal afhjælpes - bl.a. igennem jobcentre og selvejende institutioner.

Tanja Dall argumenterer ligeledes for, at man kan se langtidsledighed som et socialt problem, ud fra Bundesens definition. Grunden til dette er, at langtidsledighed har en række personlige risici og samfundsmæssige omkostninger, og det kan også udvikle- og fastholde personer i sociale problemer. Nogle af de personlige risici, der kan forekomme, kan bl.a. være social marginalisering, misbrug, fattigdom, hjemløshed, nedsat psykisk og/eller fysisk helbred, samt manglende anerkendelse fra det omgivende samfund. I dag anses arbejdsmarkedet således, af mange, som en mulighed for, at man bliver inkluderet og deltager i samfundslivet (Dall, 2015, s. 259). Overordnede set kan en socialrådgiver, indenfor beskæftigelsesområdet, derfor være medvirkende til, at nogle langtidsledige grønlændere får mulighed for at blive inkluderet og deltage i samfundslivet.

2.4.4 Socialrådgiverens rolle i det sociale arbejde

Formålet med socialrådgiverens rolle i det sociale arbejde er at forebygge og løse sociale problemer. Rollen er bl.a. yderligere at planlægge, koordinere og gennemføre socialfaglige indsatser på individ-, gruppe-, organisations- og samfundsniveau, jf. Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor som socialrådgiver, BEK nr. 766 af 24/6 2011, § 1, stk. 1. Det er således i projektet relevant at have fokus på sociale problemer hos grønlændere i Danmark, da disse kan have betydning for det sociale arbejde, der skal udføres.

Et andet forhold, som er med til at definere socialrådgiverens rolle, er det handlerum, som socialrådgiveren har i det sociale arbejde. I dette handlerum, i velfærdsstaten, indgår ‘økonomiske ressourcer’ og ‘politiske beslutninger’, men også ‘faglighed’ og ‘etik’ (Johansen, 2016, s. 53). Det, at det sociale arbejde, som tidligere nævnt, løbende udvikler- og ændrer sig, kan derfor have betydning for, hvilket handlerum socialrådgiveren har.

Et tredje forhold, som er med til at definere socialrådgiverens rolle, er myndighedsrollen, hvor socialrådgiveren i det kommunale- eller frivillige regi, både kan arbejde med- og uden myndighed. Den myndighedsrolle, som socialrådgiveren har, kan bidrage til at definere relationen til borgeren, hvortil

socialrådgiveren skal gøre sig nogle overvejelser (Posborg, 2016, s. 258). En socialrådgiver, der besidder myndighed, har også en dobbeltrolle: 'myndighedsrollen' på den ene side, og 'den bemyndigende rolle' på den anden side (Hansen, 2016a, s. 369). Socialrådgiveren i Danmark vil således kunne møde grønlændere både med- og uden en myndighedsrolle. Uafhængigt af myndighedsrollen, skal socialrådgiveren dog være opmærksom på, at grønlændere, som tidligere nævnt, kan opleve at blive mødt af fordomme og føle sig diskrimineret.

Det er yderligere væsentligt at være opmærksom på, at man, som socialrådgiver, kun indgår i en relation med borgeren, fordi borgeren søger hjælp. Dette kan dog medføre nogle usikkerheder hos borgeren. Det er fx ikke sikkert, at borgeren ved, hvilke regler vedkommende skal følge, eller hvilke forpligtelser vedkommende har, ift. mødet med en socialrådgiver i en myndighedsrolle (Posborg, 2016, s. 259-260). Hertil kommer en af socialrådgiverens andre roller, som består i at rådgive og vejlede borgeren - bl.a. ift. vedkommendes pligter og rettigheder (Posborg & Hoff, 2016, s. 222-223). Det, at mange grønlændere kommer spontant, uplanlagt og uforberedt til Danmark, gør således også rådgivning og vejledning relevant, da grønlændere kan have behov for hjælp ifm. fx forsørgelse, bolig og/eller arbejde.

2.4.5 Juridiske overvejelser ift. socialrådgiverens rolle

I det sociale arbejde er der nogle generelle sagsbehandlingsprincipper i lovgivningen, som er gældende for sagsbehandlingen. To generelle principper er 'proportionalitetsprincippet', som sikrer, at indsatsen ikke må være mere vidtgående end nødvendigt, og 'legalitetsprincippet', som sikrer, at man skal have hjemmel i lovgivningen.

'Borgerinddragelsesprincippet' er et andet sagsbehandlingsprincip, som skal sikre, at borgeren har mulighed for at medvirke til behandlingen af sin sag, jf. Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1647 af 4/8 2021 (herefter LOR), § 4. Socialrådgiveren skal derfor, igennem hele sagsforløbet, sikre borgerens inddragelse.

'Rådgivning' og 'vejledning' er, som tidligere nævnt, en del af socialrådgiverens rolle og generelt sagsbehandlingen. Sagsbehandlingsprincippet omkring vejledning kan bl.a. findes i Forvaltningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22/4 2014 (herefter FVL), § 7, stk. 1 & 2, hvor der er krav om, at socialrådgiveren skal yde vejledning til personer, som retter henvendelse. Dette skal ske ift. alle de muligheder, der kan være i behandlingen af en borgers sag, og de spørgsmål som borgeren må have, jf. LOR § 5. For at kunne yde tilstrækkelig vejledning skal socialrådgiveren i hver enkelte tilfælde

vurdere, om der er behov for tolk, hvis borgeren ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt. Kommunen skal desuden betale for tolkebistanden, jf. Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område nr. 9330 af 21/3 2019 (herefter vejledning om LOR), pkt. 54. Ifm. behandlingen af en sag har socialrådgiveren også pligt til at sørge for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, således at der kan træffes afgørelse, jf. LOR § 10. Borgeren har til enhver tid også ret til at lade sig repræsentere eller bistå af andre, hvis borgeren ønsker dette, jf. FVL § 8, stk. 1.

Som socialrådgiver, ansat i en offentlig forvaltning, er man underlagt 'tavshedspligt' ift. de oplysninger, man får om borgeren, jf. FVL § 27. Ud over tavshedspligten, må socialrådgiveren heller ikke videregive oplysninger om borgeren, medmindre der er lovhjemmel til dette, jf. FVL § 28. Socialrådgiveren kan heller ikke indhente oplysninger fra andre om borgeren, medmindre der er givet samtykke til dette, jf. LOR § 11 a, stk. 1. Der kan dog forekomme visse tilfælde, hvor socialrådgiveren har ret til at indhente oplysninger om borgeren, uden samtykke, jf. LOR § 11 a, stk. 2-5.

De ovenstående juridiske overvejelser er således også relevante i socialrådgiverens møde med grønlændere, der flytter fra Grønland til Danmark. Der kan, for grønlændere i Danmark, opstå nogle sproglige vanskeligheder, da der med indførelsen af hjemmestyret ikke længere var det samme fokus på at lære dansk i Grønland. Det vil derfor være særligt relevant for socialrådgiveren at overveje brugen af tolk, i sit samarbejde med grønlændere i Danmark.

2.5 Socialt arbejde i forskellige kontekster

I dette afsnit vil to forskellige kontekster, som en socialrådgiver kan arbejde indenfor, blive beskrevet, samt hvordan konteksterne kan have betydning for grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

2.5.1 Socialt arbejde i det kommunale regi

I det kommunale regi i Danmark er socialrådgiveren en del af den offentlige forvaltning og statens udøvende magt. Socialrådgiveren har derfor kompetence til at tage beslutninger og behandle de sager, som borgeren kommer med. Det er derfor socialrådgiveren, som administrerer lovgivningen inden for sit arbejdsområde. Socialrådgiveren kan dermed ikke fravælge at være myndighedsudøver, og vedkommende vil altid have lovgivningsmæssige forhold og retningslinjer, der skal følges. Dette er, som tidligere nævnt, med til at påvirke den relation, som socialrådgiveren får til borgeren (Posborg, 2016, s. 258-259).

Socialrådgiveren, i det kommunale regi, kan fx arbejde indenfor beskæftigelsesområdet - herunder jobcenteret. Socialrådgiverens handlefelt, inden for dette område, er under konstant forandring - bl.a. fordi beskæftigelsesområdet er præget af forskellige politiske holdninger, prioriteter og økonomiske forhold. De opgaver, der kan være på beskæftigelsesområdet, kan have flere forskellige formål, som både omhandler at varetage samfundsmæssige interesser, men også at hjælpe borgeren med fx at komme i arbejde (Hansen, 2016b, s. 395). Det er således, i mødet med borgeren, socialrådgiverens opgave at omsætte de beskæftigelsespolitiske intentioner (Hansen, 2016b, s. 407).

En af målgrupperne, som socialrådgiveren indenfor beskæftigelsesområdet kan arbejde med, er kontanthjælpsmodtagere. Der er, for målgruppen af kontanthjælpsmodtagere, lovgivningsmæssigt afsat nogle krav til fx, hvad et kontaktføreløb skal indeholde, jf. Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats nr. 548 af 7/5 2019 (herefter LAB), § 27, stk. 1-2, samt § 28, stk. 1-2, og hvor ofte der i kontaktføreløbet skal afholdes personlige samtaler, jf. LAB § 31, stk. 1 & 3, samt § 32, stk. 1. Socialrådgiveren i Danmark kan særligt komme til at arbejde med grønlændere på kontanthjælp, da der, som tidligere nævnt, er flere grønlændere, som rejser og flytter til Danmark pga. det danske kontanthjælpssystem.

2.5.2 Socialt arbejde i det frivillige sociale regi

En socialrådgiver kan desuden arbejde i en selvejende institution, som er en særlig gren inden for det frivillige sociale regi i Danmark. De selvejende institutioner indgår som et partnerskab mellem den offentlige- og den frivillige sektor. Institutionerne varetager bl.a. væresteder, forsorgshjem og sociale caféer, samt udgør institutionerne halvdelen af de sociale institutioner, der er for de svageste i det danske samfund (Bundesen & Henriksen, 2016, s. 575).

De selvejende institutioner har oftest deres egne vedtægter mv., og de er på det punkt uafhængige organisationer. Det er således vedtægterne, for den enkelte institution, som bestemmer, hvilke rammer socialrådgiveren skal arbejde efter, og dermed også hvilket handlerum socialrådgiveren har. Ser man på finansieringen af de selvejende institutioner, er de i højere grad afhængige af det offentlige, da størstedelen af deres indtægter kommer herfra. Institutionerne har yderligere en stor udgift til løn, og der er dermed en forholdsvis beskeden frivillighedsgrad (Bundesen & Henriksen, 2016, s. 575-576).

De Grønlandske Huse er en særlig selvejende institution i Danmark, som grundlæggende interesserer sig for grønlændere. Der findes på nuværende tidspunkt fire grønlandske huse i Danmark. De Grøn-

landske Huse kan være medvirkende til, at grønlændere ikke føler usikkerhed, generthed og ensomhed, da de kan føle sig mere trygge i relationen til socialrådgiverne i disse Huse. Dette kan skyldes, at socialrådgiverne ikke har en myndighedsrolle, som fx socialrådgiverne i jobcenteret. Socialrådgiverne i De Grønlandske Huse besidder dermed mere den bemyndigende rolle, som indebærer at inddrage grønlænderne, stille spørgsmål og være nysgerrige (Hansen, 2016a, s. 369).

3. Problemstilling

Ovenstående problemfelt skitserer nogle af de problemstillinger, der kan være inden for projektets emne. Problemstillingerne danner grundlaget for det, som vi ønsker at undersøge i projektet. Samlet set har det ledt os frem til følgende problemformulering:

3.1 Problemformulering

Hvordan opleves grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri, samt hvordan kan disse oplevelser bidrage til mulige forbedringer i det sociale arbejde med grønlændere?

3.2 Afgrænsning

Vi har igennem projektet foretaget nogle til- og fravalg, således at vi bedst muligt har kunnet besvare vores problemformulering ift. projektets tid, rammer og ressourcer. Det har således været relevant med en afgrænsning.

Først og fremmest vil det være relevant, at vi afgrænser, hvis oplevelser der er tale om ifm. grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Grønlændernes møde vil, igennem fire kvalitative interviews, blive belyst ud fra tre grønlandske informanters- og to socialrådgiverinformanters oplevelser. Vi har hertil valgt at afgrænse os til, at den ene socialrådgiverinformants kontekst skal være et jobcenter, og den anden socialrådgiverinformants kontekst skal være Det Grønlandske Hus.

Vi finder det yderligere relevant at afgrænse 'mødet med'. 'Mødet med' kan opfattes på flere forskellige måder. Man kan både møde 'nogen', men man kan også møde 'noget'. Vi afgrænser os til 'mødet med noget'. Ud fra problemformuleringen bliver 'noget' således Danmark og det sociale arbejde heri. Overordnede set handler 'mødet med' om den kontakt, der opstår mellem grønlændernes tankegange, og de værdier og logikker der eksisterer i Danmark og det sociale arbejde heri.

Afslutningsvist finder vi det relevant at afgrænse projektets undersøgelsesfelt. Undersøgelsesfeltet for Danmark vil være de logikker og værdier, der bl.a. kan findes blandt den øvrige befolkning i det danske samfund. Undersøgelsesfeltet for det sociale arbejde vil være jobcenteret og Det Grønlandske Hus.

4. Metode

I projektets metodeafsnit vil de metodiske overvejelser, som vi har gjort os igennem projektet, blive beskrevet. Metodeafsnittet er inddelt i fem overordnede afsnit: 4.1 Videnskabsteori, 4.2 Den kvalitative metode, 4.3 Databearbejdning, 4.4 Indsamling af yderligere litteratur og 4.5 Projektets kvalitet.

4.1 Videnskabsteori

I dette afsnit vil gruppens ‘forforståelse’, ‘den hermeneutiske-’ og ‘den abduktive tilgang’ blive beskrevet, samt hvordan disse er blevet anvendt i projektet.

4.1.1 Forforståelse

Det har, i projektet, været vigtigt, at vi gjorde os vores forforståelser bevidste, da det ikke har været muligt for os at sætte dem i baggrunden. Overordnede set handler en forforståelse: “... om den forståelse, den viden eller de forestillinger, vi møder et fænomen med, og udgør altså grundlaget for vores tolkningsproces.” (Christensen, 2021, s. 114). Vores forforståelser har således altid haft en påvirkning på de til- og fravalg, som vi har gjort os igennem projektet. Samlet set har det været væsentligt, at vi var opmærksomme på vores forforståelser, da disse altid har været en del af den måde, hvorpå vi har forstået og analyseret vores primære empiri og yderligere litteratur.

Vi er, i udarbejdelsen af projektet, blevet bevidste om, at vi, ved projektets begyndelse, generelt havde et lavt kendskab til målgruppen: grønlændere i Danmark. Vores forforståelser byggede hovedsageligt på fordomme om målgruppen. En af fordommene var bl.a., “at grønlændere, i gadebilledet, ses på bænke foran de lokale supermarkeder, med en øl i hånden”. En anden fordom var, “at mange grønlændere har været udsat for overgreb i deres barndom”. Det har i den forbindelse været relevant, at vi gjorde os vores forforståelser bevidste, således at vi ikke mødte vores grønlandske informanter med en forventning om, at de fx levede op til disse fordomme.

4.1.2 Den hermeneutiske tilgang

Indenfor den videnskabsteoretiske retning: 'den hermeneutiske tilgang' er der fokus på, at empiri ikke kan stå alene, da empirien, som udgangspunkt, skal betragtes i en bestemt kontekst. Empirien er således allerede påvirket af en forforståelse (Jørgensen, 2008, s. 223-224).

Den tyske filosof Hans-Georg Gadamer betragtes i dag, som en af de største hermeneutikere (Guldager, 2015, s. 117). Gadamer er med til at understrege, "... at forudsætningsløshed og værdifrihed, (...), er en uholdbar og naiv forestilling i videnskabens verden." (Guldager, 2015, s. 119). Forforståelser, fordomme, forventninger og vurderinger vil således altid være til stede i videnskabelige undersøgelser og tolkninger. Dette illustrerer dermed vigtigheden af, at man bør gøre sig sin forforståelse bevidst og stille sig kritisk over for sine tolkninger (Jørgensen, 2008, s. 225–226). Overordnede set modvirker tolkninger den naive forestilling om, at man kan forholde sig objektivt til fakta (Guldager, 2015, s. 118).

Det har, som tidligere beskrevet, været vigtigt, at vi gjorde os vores forforståelser bevidste, og at vi, igennem udarbejdelsen af analysen, reflekterede over de tolkninger, som vi kom frem til. Det var hertil særligt relevant, at vi var opmærksomme på de fordomme, som vi tidligere har haft om målgruppen. Vi har ligeledes været opmærksomme på vores egne- og vores informanternes forskellige 'forståelseshorisonter', som kom til udtryk ved de fire kvalitative interviews. Vi anvendte bl.a. vores forståelseshorisonter til at åbne mere op for samtalerne i interviewene - fx ved at stille uddybende spørgsmål (Guldager, 2015, s. 117-118). Vi oplevede løbende, under udarbejdelsen af vores projekt, en forståelse for vores informanternes perspektiver - både på borger- og professionsniveau. Dette oplevede vi qua, at vores forståelseshorisonter flyttede sig i takt med, at vi opnåede en bedre og bredere forståelse for vores informanternes perspektiver af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Under udarbejdelsen af analysen, oplevede vi desuden en 'horisontsammensmeltning' internt i gruppen. Vi kunne således, ud fra vores individuelle forståelseshorisonter, diskutere vores individuelle tolkninger af informanternes perspektiver. Vi blev, ud fra disse diskussioner, nysgerrige og udfordret af hinandens forståelseshorisonter (Guldager, 2015, s. 118).

For at give et repræsentativt billede på, hvordan noget i samfundet fungerer, vil det ikke være nok at anvende enkelte informanternes perspektiver. Det vil således være nødvendigt at anvende yderligere litteratur, teorier og teoretiske begreber, til at forstå et større samfundsmæssigt perspektiv (Guldager,

2015, s. 119). Vi har derfor løbende forsøgt at koble vores informanternes perspektiver på yderligere litteratur, relevante teorier og teoretiske begreber - fx har vi anvendt Erving Goffmans teori om 'stigma', og sat det i kontekst med vores informanternes perspektiver. Overordnede set har dette bidraget til, at vi har fået en bedre og bredere forståelse af de oplevelser, som vores informanter har fortalt om, ifm. grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Afslutningsvist er vi, igennem den hermeneutiske tilgang, blevet bevidste om, at der foreligger en forudindtaget forståelse af den primære empiri, der former den sociale virkelighed. Vi har fx, ved at tolke på de grønlandske informanternes perspektiver, kunne samle dele, og dermed skabe en helhed. Vi valgte at tage dele fra den skabte helhed, fra interviewene med grønlænderne, for derefter at udforme interviewguides til socialrådgiverinformanterne. Efter afholdelsen af de fire kvalitative interviews kunne vi samle yderligere dele. Disse dele har, i samarbejde med den yderligere litteratur, bidraget til at besvare vores problemformulering. Ved hele tiden at benytte de forskellige dele, fra både den primære empiri og den yderligere litteratur, samt se delene i deres forskellige kontekster, har vi opnået nye forståelser - nye helheder. Overordnede set kaldes denne tolkningsproces for 'den hermeneutiske cirkel' (Christensen, 2021, s. 120-121).

4.1.3 Den abduktive tilgang

I en undersøgelse vil der oftest være en 'induktiv-', 'deduktiv-' eller 'abduktiv tilgang'. Tilgangene omhandler forskellige måder, hvorpå man kan forstå og gribe et projekt an, samt forskellige retninger til at opnå en ny erkendelse (Lysen & Christensen, 2021, s. 34). I projektet har vi hovedsageligt haft fokus på den abduktive tilgang. Tilgangen har fokus på at forstå den dialektiske vekselvirkning, der er mellem empirien og teorien. Empirien og teorien vil således altid være i en gensidig dialog og udvikling med hinanden (Lysen & Christensen, 2021, s. 36).

Vi havde, ved begyndelsen af projektet, nogle forestillinger om, hvordan projektet ville udfolde sig. Disse forestillinger blev udfordret, da vi, igennem den primære empiri og den yderligere litteratur, opnåede en ny erkendelse. Vi blev hertil bevidste om nye teorier, herunder Pierre Bourdieus teori om praksis og Axel Honneths teori om anerkendelse, som har været behjælpelige med at besvare vores problemformulering. Dette har således ledt os frem til, at vi, igennem den nye erkendelse, måtte ændre tilgangen til projektet, ift. hvad vores forestillinger var i begyndelsen af projektet (Lysen & Christensen, 2021, s. 36).

Overordnede set har det været relevant, at vi kombinerede den primære empiri og den yderligere

litteratur med de nye teorier. Dette resulterede i, at vi opnåede endnu en ny erkendelse, som vi var særligt afhængige af i analysen (Lysen & Christensen, 2021, s. 34). Den abduktive tilgang har således lagt vægt på, at vi igennem analysen skulle beskrive, tolke og forklare, og dermed hele tiden opnå nye erkendelser. Der kan dermed ses ligheder mellem den abduktive- og den hermeneutiske tilgang - herunder den hermeneutiske cirkel.

4.2 Den kvalitative metode

I dette afsnit vil der først blive redegjort for 'den kvalitative tilgang'. Vores overvejelser ift. udvælgelsen af vores 'informanter' og 'interviewform og -situation' vil ligeledes blive beskrevet. Afslutningsvist vil de 'kritiske- og etiske-' samt 'juridiske overvejelser', som vi har gjort os ift. vores primære empiri, blive beskrevet.

4.2.1 Den kvalitative tilgang

I 'den kvalitative metode' er der fokus på 'det særlige', 'det specifikke' og 'meningen', som træder frem i konteksten, og man indhenter 'bløde dataer' i form af sproget og ytringer. Ytringer kan også her forstås i form af handlinger, som man fx kan observere (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2018, s. 46-49). Den kvalitative metode baserer sig ligeledes på 'analyse' og 'tolkning' af fx observationer, udtryk og udsagn (Sonne-Ragans, 2017, s. 191). Der er, inden for den kvalitative metode, flere forskellige metoder, hvorpå man kan anvende den kvalitative metode - fx 'interview-' og 'observationsmetode' (Ingemann et. al., 2018, s. 18). Vi har i projektet valgt at gøre brug af 'det kvalitative interview', som metode, for at fremskaffe vores informanters udtalelser og ytringer.

'Det kvalitative' er et delbegreb af den kvalitative metode. Det kvalitative er foranderligt, formeligt og plastisk. I det kvalitative betragter man mennesker som refleksive subjekter, og sproget får således en særlig betydning, da vi forstår og ytrer os igennem det. Sproget afspejler derfor mening. I udførelsen af projektet, har vi gjort brug af mening ift. 'horisontmæssig mening', da vi har set på, hvordan vores informanters ytringer, gennem deres udtalelser i interviewene, har kunnet passe ind i den fælles referenceramme: oplevelser af grønlandernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri (Ingemann et. al., 2018, s. 43-45).

'Metode' er det andet delbegreb af den kvalitative metode. Metode er en planlagt og systematisk fremgangsmåde. Metode har derfor været med til at styre, hvordan vi planlagde at fremskaffe vores

primære empiri, i form af vores interviews. Vi har efterfølgende haft mulighed for at behandle empirien yderligere igennem analysen (Ingemann et. al., 2018, s. 46-47). Grunden, til at vi valgte at anvende interviews som metode, var, at det gav os mulighed for at kunne få vores informanternes egne udtalelser og ytringer af deres oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri (Ingemann et. al., 2018, s. 147-150).

4.2.2 Informanter

Udvælgelsesmetode

Vi har valgt at afholde interviews med to socialrådgivere og tre grønlændere. Udvælgelsen, ift. at vi både ville afholde interviews med grønlændere og -med socialrådgivere, blev foretaget på baggrund af 'den formålsbestemte udvælgelse'. Vi havde gjort os nogle kvalificeret overvejelser om, hvem vi anså som mest meningsfulde at interviewe til projektet. Informanterne var således valgt ud fra, hvem der kunne give det bedste indblik i vores problemformulering. Det har derfor været nødvendigt at sætte nogle relevante udvælgelseskriterier op for vores informanter (Ingemann et. al., 2018, s. 166-167).

Nogle af udvælgelseskriterierne for socialrådgiverinformanterne har været, at de begge i en eller anden grad skulle have arbejdet med grønlændere, og at de skulle være uddannet socialrådgivere. Disse kriterier har været med til, at vi har fået 'et udefra-perspektiv', som har bidraget med faglig viden og professionelle erfaringer om grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Det har derudover været et kriterium, at socialrådgiverne arbejdede indenfor forskellige institutionelle- og organisatoriske kontekster, således at vi havde mulighed for at få varierende- og sammenlignelige perspektiver på vores problemformulering (Ingemann et. al., 2018, s. 168). Dette er således grunden til, at vi valgte at interviewe én socialrådgiver fra et jobcenter, og én socialrådgiver fra Det Grønlandske Hus.

Nogle af udvælgelseskriterierne for de grønlandske informanter har været, at de skulle have en etnisk tilknytning til Grønland, at de skulle være over 18 år, og at de skulle have haft en tilknytning til både et jobcenter og Det Grønlandske Hus. Disse kriterier har været med til, at vi har fået 'et indefra-perspektiv', som har bidraget med viden ift. personlige oplevelser, -erfaringer og -holdninger (Ingemann et. al., 2018, s. 168). Interviewene med grønlænderne er blevet udført således, at der er blevet afholdt ét interview med én grønlænder, og ét interview med to grønlændere.

Kontakten til informanterne

Vi havde, ved projektets begyndelse, udarbejdet en mail, som skulle hjælpe os til at opnå kontakt med vores informanter. Mailen blev sendt ud til forskellige organisationer, herunder jobcentre og selv-ejende institutioner i Danmark, som, vi havde en formodning om, kunne have kontakt til nogle af de informanter, som vi søgte til projektet. I mailen havde vi lavet en beskrivelse af projektet - herunder projektets målgruppe og -formål, vores udvælgelseskriterier til informanterne, retten til anonymitet, mm. Vi fik forholdsvis hurtigt en relevant socialrådgiverinformant fra Det Grønlandske Hus, men vi fandt dog ud af, hvor besværligt det var for os at komme i kontakt med en socialrådgiverinformant fra et jobcenter. Vi valgte derfor at anvende vores personlige kontakter, hvorefter vi fik en relevant socialrådgiverinformant fra et jobcenter.

Vores kontakt til de grønlandske informanter fik vi desuden igennem vores udarbejdede mail til de forskellige organisationer, da ét af De Grønlandske Huse responderede. Huset gav os mulighed for at hænge en seddel op på deres opslagstavle, samt -at komme ned i Huset til en uforpligtende samtale. Sedlen på opslagstavlen fik vi ingen respons på, men til den uforpligtende samtale kom vi i kontakt med nogle grønlændere. Vi fortalte dem om vores projekt, hvoraf tre af dem indvilligede i at deltage i interviews. Det Grønlandske Hus fungerede således som 'dørvogter' i vores etablering af kontakt til de grønlandske informanter (Ingemann et. al., 2018, s. 171-172).

Efter den uforpligtende samtale, var vi bevidste om, at nogle af de grønlandske informanter kunne springe fra inden interviewdagen. Dette blev også tilfældet, da én af grønlænderne sprang fra inden interviewet, og én anden grønlænder ikke mødte op til interviewet. På interviewdagen, med den sidste grønlandske informant, var der dog to andre grønlændere, som indvilligede i at deltage i ét interview sammen. Vi endte således med at 'bekvemmelighedsudvælge' disse to informanter, da vi blev bevidste om, at det kunne blive besværligt for os at opnå vores opsatte udvælgelseskriterier for de grønlandske informanter (Ingemann et. al., 2018, s. 169). Det betød dermed, at vi ikke på forhånd vidste, om de levede op til vores udvælgelseskriterier, før vi havde afholdt interviewet - fx havde én af informanterne ikke haft kontakt til et jobcenter.

Vi har, på baggrund af etiske- og juridiske overvejelser, vurderet, at det vil være relevant at bevare vores informanters anonymitet. Informanterne er således blevet anonymiseret i sådan en grad, at det ikke vil være muligt at genkende dem eller deres tilhørsforhold. Igennem analysen omtales socialrådgiverinformanten fra jobcenteret som Bjørk, og socialrådgiverinformanten fra Det Grønlandske Hus

omtales som Bille. Den grønlandske informant fra det ene interview omtales som Kristoff, og de grønlandske informanter fra det andet interview omtales som Elsa og Sven.

4.2.3 Interviewform og -situation

Det semistrukturerede interview

De følgende afsnit tager udgangspunkt i Ingemann et. al.'s beskrivelse af 'det semistrukturerede interview' (2018, s. 158). Inden afholdelsen af ét kvalitativt interview, er der forskellige overvejelser, som kan være relevante at gøre sig - fx graden af struktur. Graden af struktur kan anskues ud fra et kontinuum, hvor den ene side er 'ustruktureret', og den anden side er 'struktureret'. Imellem disse to findes det 'semistrukturerede'.

Vi valgte, til udførelsen af vores fire interviews, at anvende det semistrukturerede interview, da vi ønskede at have en vis form for struktur, med en vis form for fleksibilitet. Det semistrukturerede interview bidrog bl.a. til, at vi havde mulighed for at udforme vores interviewguides inden afholdelsen af interviewene. Vi havde således mulighed for at udarbejde de forskellige temaer og spørgsmål, som vi ønskede at undersøge. Overordnede set havde vi mulighed for at sikre os, at temaerne og spørgsmålene var relevante ift. besvarelsen af vores problemformulering. Temaerne og spørgsmålene gav os endvidere en vis form for sammenlignelighed mellem interviewene.

Til selve afholdelsen af vores interviews, gav det semistrukturerede interview mulighed for, at vi kunne afvige fra spørgsmålene - fx hvis en af vores informanter havde svaret på en af de næste spørgsmål, ifm. deres svar til en af de foregående spørgsmål. Vi havde endvidere mulighed for at stille 'uddybende spørgsmål' til vores informanters svar. Vi var hertil opmærksomme på, at de uddybende spørgsmål fortsat skulle have relevans for besvarelsen af vores problemformulering, og de overordnede temaer, som vi havde udarbejdet i interviewguidene. Vi var ligeledes bevidste om, at de uddybende spørgsmål blev stillet ud fra vores forståelseshorisonter. Vi spurgte fx vores grønlandske informant Sven, om han synes, at der var forskel på at anvende en anden selvejende institution end Det Grønlandske Hus (Bilag 6, s. 9). Grunden til dette var, at vi på forhånd havde en viden om, at det var en anden målgruppe, som typisk benyttede den anden selvejende institution.

Det, at vi havde mulighed for at afvige fra spørgsmålene i interviewguidene, samt stille uddybende spørgsmål, kunne også være en ulempe for sammenligneligheden i interviewene. Vi opnåede, ved hvert interview, mere viden omkring vores informanters oplevelser, som vi automatisk tog med os

ind i de efterfølgende interviews. Dette kunne muligvis betyde, at der kunne være temaer i de efterfølgende interviews, som vi ikke spurgte ligeså uddybende ind til, som ved de første interviews. Dette kan begrundes med, at vi evt. følte, at vi havde udtalelser og viden omkring dette i forvejen.

Sammenligneligheden i interviewene kunne ligeledes blive udfordret af, at det var de specifikke- og de særlige oplevelser, som vi fremskaffede. Til hver af vores informanternes oplevelser var der således noget specifikt og særligt, som ikke kunne sammenlignes med de andre informanternes oplevelser (Ingemann et. al., 2018, s. 216).

Interviewguide

Vores interviewguides er, som nævnt i ovenstående, udarbejdet ud fra det semistrukturerede interview. Vi valgte, at vi først ville udarbejde interviewguiden til de grønlandske informanter (Bilag 2), og efter afholdelsen af interviewene med dem, ville vi udarbejde interviewguidene til de to socialrådgiverinformanter (Bilag 3 & 4). Grunden til dette var, at vi ønskede at have mulighed for at spørge socialrådgiverne om nogle af de temaer, som gik på tværs af grønlændernes svar. Vi havde en forestilling om, at grønlændernes oplevelser ville give os mulighed for at opnå en ny erkendelse, som vi ellers ikke ville have fået.

Vores informanter havde desuden mulighed for at få tilsendt interviewguiden inden afholdelsen af interviewene. Dette benyttede de to socialrådgiverinformanter sig af. Vi gjorde os hertil overvejelser om, at det, på den ene side, kunne betyde, at de kunne føle sig bundet til kun at svare på spørgsmålene inden for den givne ramme. Vi fik dermed ikke deres umiddelbare tanker ift. svarene på de stillede spørgsmål. På den anden side kunne det give os nogle mere reflekterede svar. Vi har dog været opmærksomme på, at to af de grønlandske informanter ikke havde mulighed for at få interviewguiden tilsendt inden interviewet, da vi bekvemmelighedsudvalgte dem på selve interviewdagen.

Til udarbejdelsen af vores interviewguides, har vi ladet os inspirere af Ingemann et. al.'s beskrivelse af en interviewguides opbygning (2018, s. 173-182). Vi startede med at afklare interviewenes 'hvad' og 'hvorfor', ved sammen at snakke om, hvad vi ville indfange i interviewene, ift. vores problemformulering. Efterfølgende snakkede vi om, hvorfor det var dét, som vi ønskede at indfange. Dette gjorde vi således ved at se på vores problemformulering, og efterfølgende udarbejdede nogle temaer, som vi fandt relevante at undersøge. Vi fandt her frem til nogle forskellige temaer - fx "overgangen fra Grønland til Danmark". Overordnet set er temaerne blevet udarbejdet ud fra vores forforståelser, noget af vores udvalgte teori og den yderligere litteratur, som dermed har været med til at gøre temaerne til

de to socialrådgiverinformanter og de tre grønlandske informanter forskellige.

Vi udarbejdede efterfølgende interviewenes ‘hvordan’, som handlede om, hvordan vi ville stille vores spørgsmål til de forskellige temaer. Vi udarbejdede disse sammen ved at brainstorme og efterfølgende diskutere, hvordan det var mest hensigtsmæssigt at stille spørgsmålene, samt hvilken relevans spørgsmålene havde for temaet. Vi var her særligt opmærksomme på, at spørgsmålene ikke var ‘ledende spørgsmål’, men at de primært enten var ‘åbne spørgsmål’ eller ‘oplevelsesbaserede spørgsmål’. Vi gjorde os desuden særlige overvejelser om, hvilke ord vi brugte i spørgsmålene til de grønlandske informanter, da vi var opmærksomme på, at der kunne være en sprogbarriere. Dette var vi også opmærksomme på i vores uddybende spørgsmål igennem interviewene.

Vi fandt endvidere frem til, at det var mest hensigtsmæssigt, ved hvert interview, at starte med en ‘briefing’, hvor vi introducerede, hvordan interviewet ville foregå. Dette gjorde vi for at opnå en kontakt til vores informanter. Vi valgte ligeledes at afslutte hvert interview med en ‘debriefing’, da vi ville være sikre på, at vores informanter havde mulighed for at stille eventuelle tvivlsspørgsmål, eller komme med nogle sidste tilføjelser og/eller udtalelser.

Primære interviewer og observanter

Til at afholde interviewene havde vi valgt, at der var én fra gruppen, som skulle være den primære interviewer. Dette valgte vi, da det var med til at skabe struktur og sikre overblikket, samt at spørgsmålene blev stillet i samme stil. Vores informanter vidste yderligere, hvem de skulle kigge på, og/eller henvende sig til, når de talte. Vi gjorde, inden interviewene, os overvejelser om, at dette ville være med til at skabe tillid til- og tryghed hos informanterne ift. at udtrykke og uddybe deres perspektiver (Ingemann et. al., 2018, s. 190). Samlet set har vi dog været opmærksomme på, at det muligvis kunne have givet noget andet med en skiftende primære interviewer, da der således kunne være blevet spurgt på andre måder.

Vi havde derudover valgt, at de to andre fra gruppen, der betegnes som observanter, løbende kunne stille uddybende spørgsmål. Dette valgte vi, da der, for den primære interviewer, kunne være mange ting at holde styr på under interviewene. Der kunne således være risiko for, at intervieweren ikke ville opfange svarene på samme måde, som observanterne. Vi har dog været opmærksomme på, at denne situation kunne virke intimiderende for vores informanter, og muligvis skabe en følelse af “tre mod én”.

Interviewsituation

Følgende bygger på Ingemann et. al.'s opmærksomhedspunkter ved interviewmetoden (2018, s. 154-155). Først og fremmest valgte vi at afholde alle vores interviews fysisk. Vi valgte denne form, da vi ønskede at gøre brug af de fordele, som fysiske interviews giver - fx kan man skabe en nærhed, som ikke er muligt på samme måde i bl.a. online interviews. De fysiske interviews har yderligere givet mulighed for, at vi nemmere kunne indgå i dialog med vores informanter, da vi kunne aflæse deres nonverbale sprog - herunder tegn og signaler. Det var således nemmere at aflæse, hvornår vores informanter var færdige med at tale, og hvilke følelser de havde omkring spørgsmålene. Det nonverbale sprog var særligt en fordel i interviewene med de grønlandske informanter, da der til tider var en sprogbarriere til stede. Det nonverbale sprog kunne derfor være med til at illustrere betydningen af det, som informanterne sagde.

Vi havde desuden gjort os overvejelser om, hvordan vi fysisk skulle være placeret i rummet. Vi valgte, at den primære interviewer skulle være placeret på samme side af bordet, som informanten. Observerne skulle sidde på den anden side af bordet, og dermed være længere væk. Dette valgte vi, da det ville være med til at skabe et bedre flow mellem den primære interviewer og informanten. Det var yderligere væsentligt for os, at vores informanter kunne vælge den fysiske lokation, hvor de følte sig mest trygge og -på hjemmebane - fx valgte de grønlandske informanter, at interviewene skulle afholdes i Det Grønlandske Hus. Ovenstående kunne være med til at modvirke, at vores informanter havde en følelse af "tre mod én".

Enkelt- og gruppeinterview

Følgende bygger på Ingemann et. al.'s opmærksomhedspunkter ved interviewmetoden (2018, s. 153-154). Til afholdelsen af vores interviews, endte vi med at anvende både 'enkelt-' og 'gruppeinterview'. Vi havde dog, inden afholdelsen, bestemt os for, at vi ville afholde enkeltinterview, da det gav mulighed for, at vi kunne have fuld fokus på den enkelte informants oplevelser. Vi afholdte interviewene med socialrådgiverinformanterne og den ene grønlandske informant, Kristoff, som enkeltinterviews.

Interviewene med de to andre grønlandske informanter, Elsa og Sven, blev afholdt som et gruppeinterview. Gruppeinterview er generelt en fordel at vælge, hvis man fx vil høre om fælles oplevelser mellem informanterne. Vi havde derfor fravalgt denne metode, da vi ønskede at have informanternes individuelle oplevelser, uden at de gensidigt kunne påvirke hinanden. Grunden, til at det endte med

at blive et gruppeinterview, var, at vi bekvemmelighedsudvalgte vores informanter. Informanterne ønskede desuden at blive interviewet sammen, da den ene informant havde nogle sproglige vanskeligheder, hvortil den anden informant var en tryghed for vedkommende i interviewsituationen.

På baggrund af bekvemmelighedsudvælgelsen havde vi således ikke mulighed for, på forhånd, at forberede os på gruppeinterviewet. Formen gjorde, at vi i interviewsituationen skulle være ekstra opmærksomme på at stille alle spørgsmålene til begge informanter, og give plads til, at de begge kunne fortælle om deres oplevelser. Grundet de sproglige vanskeligheder hos den ene informant, har vi efterfølgende reflekteret over, at det, på den ene side, blev en fordel med et gruppeinterview, da den anden informant, løbende gennem interviewet, kunne oversætte. Vi var, på den anden side, opmærksomme på, at dette kunne skabe en barriere til informanten, da der opstod en trevejskommunikation i stedet for en tovejskommunikation. Vi har desuden heller ikke været vidende om oversættelsesprocessen mellem informanterne ift. fx begreber og vendinger.

4.2.4 Kritiske- og etiske overvejelser

Vi har, ifm. ovenstående beskrevet om vores interviewform og -situation, gjort os nogle kritiske- og etiske overvejelser - både før, under og efter, at interviewene er blevet afholdt. Et forhold, som vi har forholdt os kritiske til, har været, at vi løbende har ændret vores problemformulering. Inden udarbejdelsen af vores interviewguides havde vi fokus på samarbejdet mellem Grønland og Danmark. Da vi efterfølgende skulle udarbejde vores interviewguides, havde vi opnået en ny erkendelse på baggrund af den yderligere litteratur, hvortil vores fokus blev på det offentlige system i Danmark. Efter afholdelsen af interviewene opnåede vi endnu en ny erkendelse, hvor fokuset i stedet blev på informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Dette er således det fokus, som vi har udarbejdet analysen ud fra.

Spørgsmålene i interviewguidene blev udarbejdet ud fra, at vi ville undersøge, hvad vores informanternes oplevelser var af grønlændernes møde med det offentlige system i Danmark, og ikke hvad deres oplevelser var af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Vi har dog efterfølgende været opmærksomme på, at informanterne, især de grønlandske informanter, generelt har fortalt om deres oplevelser af mødet med Danmark og det sociale arbejde heri, og ikke kun om deres møde med det offentlige system i Danmark.

Vi har, ifm. ovenstående, gjort os en etisk overvejelse om de løbende ændringer i problemformuleringen, ift. vores informanter. Det er, ifølge Den danske kodeks for integritet i forskning, vigtigt med

‘gennemsigtighed’ i alle faser af forskningen - fx ift. ‘planlægningen af forskningen’. Vores informant Kristoff havde, ved den uforpligtende samtale i Det Grønlandske Hus, sagt ja til at deltage i ét interview, da projektet havde fokus på samarbejdet mellem Grønland og Danmark. Fokuset i interviewet endte dog efterfølgende med at være et andet, da vi havde opnået en ny erkendelse på baggrund af den yderligere litteratur. Vi havde derfor en etisk overvejelse om, at vi skulle opnå gennemsigtighed inden afholdelsen af interviewet med Kristoff. Gennemsigtigheden opnåede vi igennem et informeret samtykke, som vi gennemgik med ham inden interviewet (Kristiansen, 2007, s. 238).

Det har efterfølgende i analysen været vigtigt, at vi har tydeliggjort, hvornår vores informanter udtalte sig omkring det offentlige system i Danmark, og hvornår det var deres oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Dette har således været vigtigt, da vi ønskede at være tro mod det, som informanterne sagde, og at der dermed var gennemsigtighed i, hvordan vi opnåede vores ‘resultater og konklusioner’ (Uddannelses- og forskningsministeriet, 2014, s. 6).

Et andet forhold, som vi har forholdt os kritiske til, har været, at vi til tider har stillet ‘ledende-’, og ikke ‘fortolkende spørgsmål’ (Ingemann et. al., 2018, s. 179-181). Grunden til dette var, at vi har været styret af vores forforståelser og fordomme, hvilket vi blev opmærksomme på i vores interviewguides og de efterfølgende transskriberinger. Dette kom fx til udtryk, da vi, grundet vores forhåndsviden, spurgte socialrådgiverinformanterne: “Oplever du, at der er nogle generelle grunde til, at grønlænderne flytter til Danmark?” (Bilag 3 & 4). Vi havde således en viden om, ud fra den yderligere litteratur, at der kan være nogle generelle grunde til, at grønlændere flytter til Danmark. Vi stillede derfor dette spørgsmål, i håb om, at disse grunde ville blive bekræftet.

Vi har yderligere gjort os en etisk overvejelse ift. vores brug af “dem” og “os”. Vi spurgte fx vores grønlandske informant Kristoff, om han var blevet taget godt imod af danskerne (Bilag 5, s. 10). Dette kunne således henlede til, at han ikke var dansker, på lige fod med andre i Danmark, til trods for at han evt. ser sig selv som dansker. Vi har afslutningsvist haft en etisk overvejelse ift. vores brug af ordet “udsatte”. Vi kunne, ud fra vores interviews med de grønlandske informanter, ikke vurdere, om de var udsatte eller ej. Det var hertil heller ikke sikkert, at de grønlandske informanter selv følte, at de var udsatte, selvom vi ville kategorisere dem som udsatte. Samlet set kunne vi derfor komme til at udøve ‘forskermagt’ imod vores informanter, da vi havde retten til at definere deres virkelighed (Kristiansen, 2007, s. 232). De ovenstående forhold kunne alle have betydning for projektets kvalitet - herunder den primære empiri.

4.2.5 Juridiske overvejelser

Vi har, ifm. udførelsen af interviewene, også gjort os nogle juridiske overvejelser - både før, under og efter, at interviewene er blevet afholdt. De juridiske overvejelser har bl.a. været relevante for os, da vi, igennem udarbejdelsen af projektet, har behandlet og håndteret vores informanternes personoplysninger.

Integritet og fortrolighed

Først og fremmest har vi været opmærksomme på, at vi, som studerende på Aalborg Universitet, ikke er underlagt tavshedspligten, jf. FVL § 27, eller jf. Straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17/11 2020 (herefter STRFL), § 152. Dette skyldes, at vi ikke handler på vegne af- eller løser opgaver for en offentlig forvaltning, herunder Universitetet og Socialrådgiveruddannelsen.

Vi er, som dataansvarlige og databehandlere, derimod omfattet af reglerne om beskyttelse-, behandling- og videregivelse af personoplysninger, jf. Generel forordning om databeskyttelse nr. 2016/679 af 27/4 2016 (herefter DBF). Dette indebærer bl.a., at vi skal behandle vores informanternes personoplysninger med integritet og fortrolighed. Vi skal dermed beskytte vores informanternes personoplysninger, således at oplysningerne ikke kommer til uvedkommendes kendskab, går tabt eller bliver beskadiget, jf. DBF, art. 5, stk. 1, litra f.

Vi har, i forlængelse af ovenstående, været opmærksomme på 'injuriereglen', jf. STRFL § 264 d. Dette indebærer, at vi kan blive straffet med enten bøde eller fængsel, hvis vi uberettiget videregiver nogle af vores informanternes personoplysninger. Der forekommer dog visse tilfælde, hvor videregivelse af vores informanternes personoplysninger ville være pålagt, uagtet det vi har aftalt med dem, eller oplyst dem om. Dette gælder bl.a. 'reglen om underretningspligt', jf. Lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1548 af 1/7 2021, § 154. Dette har dog ikke været tilfældet i de informationer, som vi har fået.

Informeret samtykke og samtykkeerklæring

Vi har, som beskrevet i ovenstående, behandlet og håndteret vores informanternes personoplysninger. Dette indebærer dermed, at vi har gjort deres personoplysninger til genstand for vores projekt, i form af bl.a. indsamling, opbevaring, brug og sletning, jf. DBF, art. 4, stk. 1, nr. 1. Behandlingen og håndteringen af vores informanternes personoplysninger har dog kun været lovligt for os, idet vi har fået et informeret samtykke fra hver af informanterne, jf. DBF, art. 6, stk. 1, litra a.

Vores informanter har givet deres informerede samtykke ved skriftligt at underskrive en samtykkeerklæring (Bilag 1). Både vi og informanterne har fået en underskrevet samtykkeerklæring, således at alle parter har kunnet påvise, at informanterne har givet samtykke til, at vi har måtte behandle deres personoplysninger, jf. DBF, art. 7, stk. 1. I samtykkeerklæringen har vi været bevidste om at angive, at vores informanter til enhver tid har haft ret til at trække deres samtykke tilbage, jf. DBF, art. 7, stk. 3.

Vi har derudover, ved udarbejdelsen af samtykkeerklæringen, været opmærksomme på vores 'oplysningspligt', ifm. indsamlingen af vores informanternes personoplysninger, jf. DBF, art. 13. Vi har således i samtykkeerklæringen oplyst, hvad projektets formål var, retten til anonymitet, hvilke personoplysninger vi har behandlet, tidsrummet for opbevaringen af personoplysningerne, samt kontaktoplysninger på os som dataansvarlige og databehandlere.

Behandling af personlige oplysninger

Overordnede set har vi, igennem udarbejdelsen af projektet, været i besiddelse af personlige oplysninger. Dette er tilfældet, da vores informanternes personoplysninger indeholder informationer, som kan identificere dem, jf. DBF, art. 4, stk. 1, nr. 1. Vi har derfor været bevidste om, som tidligere nævnt, at anonymisere disse informationer i en sådan grad, at det ikke har været muligt at genkende informanterne eller deres tilhørsforhold, uden at være i besiddelse af supplerende oplysninger, jf. DBF, art. 4, stk. 1, nr. 5.

Til behandlingen af vores informanternes personlige oplysninger, har vi, som dataansvarlige og databehandlere, været opmærksomme på at overholde principperne for behandling af personlige oplysninger, jf. DBF, art. 5, stk. 1. Det har således bl.a. været relevant med en 'formålsbegrænsning', hvortil vi har klarlagt det saglige formål for indsamlingen af vores informanternes personoplysninger, jf. DBF, art. 5, stk. 1, litra b. Det har desuden været relevant med en 'opbevaringsbegrænsning', således at vi ikke opbevarede vores informanternes personoplysninger, i længere tid end nødvendigt, ift. projektets saglige formål, jf. DBF, art. 5, stk. 1, litra e.

Afslutningsvist har vi været opmærksomme på, om vores informanternes personoplysninger har været kategoriseret som 'almindelige-' eller 'følsomme personoplysninger'. Vi har hertil været bevidste om, at størstedelen af vores informanternes personoplysninger har hørt under kategorien: almindelige personoplysninger. Dette har dog været med undtagelse af oplysninger omkring deres etniske oprindelse, som hører under kategorien: følsomme personoplysninger, jf. DBF, art. 9, stk. 1. Vi har kun

haft mulighed for at behandle disse følsomme personoplysninger, da vores informanter har givet ét udtrykkeligt samtykke til dette, igennem samtykkeerklæringen, jf. DBF, art. 9, stk. 2, litra a.

4.3 Databearbejdning

I dette afsnit vil det blive beskrevet, hvilke overvejelser vi har gjort os ift. ‘transskribering’ af vores primære empiri, og hvordan vi efterfølgende har anvendt ‘kodning’ til at behandle empirien.

4.3.1 Transskribering

Følgende bygger på Ingemann et. al.’s beskrivelse af ‘transskribering’ (2018, s. 199-201). En transskribering indebærer at omdanne ét interview fra en mundtlig- til en skriftlig form. Denne proces kan være særlig behjælpelig i det videre analytiske kodningsarbejde, da man har mulighed for bl.a. dybere gennemlæsninger, analytiske tænkeprocesser, samt overstregninger af vigtige temaer og begreber. Vi har derfor, i projektet, valgt at transskribere alle de fire interviews (Bilag 5-8). Dette har vi haft mulighed for, da vores informanter mundtligt gav samtykke til, at vi måtte foretage lydoptagelser af interviewene, med en diktafon.

Vi har, ifm. ovenstående, foretaget nogle overvejelser om transskriberingsprocessen – herunder transskriberingsstrategier og kvalitetsovervejelser. En af vores overvejelser har været, ‘hvordan- og hvor meget’ vi skulle transskribere. Vi valgte at transskribere talesproget så ordret som muligt, for at sikre validiteten og kvaliteten af vores interviews og vores informanternes udtalelser. Vi har dog udeladt udråbsord, såsom “Øhh” og “Hmm”, hvis ikke det har haft betydning for informanternes udtalelser. Vi har desuden skrevet informanternes nonverbale udtryk og signaler med kursiv de steder, hvor det har haft betydning for samspillet med deres verbale sprog.

En anden af vores overvejelser har været, ‘hvem- og hvor mange’ der skulle transskribere. Vi valgte, at flere i gruppen skulle transskribere interviewene. Dette har vi dog været særlig opmærksomme på, da vi ved, at to personer ikke transskriberer på samme måde. Vi havde derfor valgt, at det kun var én person pr. interview, som skulle transskribere, samt havde vi på forhånd aftalt fremgangsmåden for transskriberingerne, herunder hvordan- og hvor meget vi skulle transskribere. Vi valgte derudover, at alle i gruppen skulle læse transskriberingerne igennem for at sikre, at fremgangsmåden nogenlunde var ens. Disse overvejelser havde vi således gjort os, for at sikre reliabiliteten og kvaliteten af vores interviews og vores informanternes udtalelser.

4.3.2 Kodning

Følgende bygger på Ingemann et. al.'s beskrivelse af 'kodning', som et analytisk redskab (2018, s. 112-116). Transskriberingerne af vores interviews har, som beskrevet i ovenstående, været behjælpelige til, at vi efterfølgende har kunnet kode interviewene, og dermed se de forskellige dele, der var i dem. Grunden, til at vi valgte at kode vores interviews, var, at det gav os et overblik over, hvilke temaer der var til stede, og hvor meget hvert tema fyldte. Det gav os yderligere et overblik over, hvad vores informanternes holdninger til hvert tema var.

Vi gjorde os, inden vi startede med at kode, nogle overvejelser om, hvordan vi ville kode. Vi startede med at overveje, om vi ville foretage 'åben-' eller 'lukkede kodning'. Vi startede med lukkede kodning, da vi kodede ud fra de temaer, som vi havde udarbejdet i vores interviewguides. Vi fandt dog hurtigt frem til, at temaerne ikke var tilstrækkelige ift. indholdet i vores primære empiri. Vi gik derfor over til åben kodning, hvor vi så på, hvilke temaer der løbende var i empirien.

Vi havde desuden alle læst transskriberingerne igennem inden, at vi begyndte at kode. Dette gjorde således, at vi, ud fra interviewene, opnåede en ny erkendelse. Erkendelsen indgik dermed i processen med at kode, da vi på forhånd vidste, at der kunne være nogle mulige temaer, som vi kunne kode efter. Vi har derfor i den åbne kodning, på nogle punkter, kodet ud fra vores 'forhåndsviden' af interviewene. Vi forsøgte yderligere at anvende vores forhåndsviden til at finde temaer, som gik på tværs af interviewene, således at vi systematisk kunne anvende vores kodninger i analysen.

Vi gjorde os ligeledes overvejelser om, hvad vi ville kode efter. Vi valgte, at vi ville kode hele sætninger eller passager, da det kunne være svært at knytte én oplevelse til ét enkelt ord eller -begreb. Det, at vi kodede efter sætninger og passager, gav os endvidere mulighed for, at vi, selvom informanterne ikke nævnte ét bestemt ord eller -begreb, kunne tolke den bagvedliggende betydning af informanternes udtalelser, og dermed tolke, hvilket tema de snakkede om. Vi gjorde os desuden løbende overvejelser om, hvordan det enkelte tema kunne være med til at besvare vores problemformulering.

For at gøre vores kodninger mere systematiske og overskuelige, valgte vi at oprette ét samlet dokument med ét skema, hvor vi kopierede alle de kodede sætninger og passager over i. Vi valgte at have hvert tema i hver sin kolonne, og under hvert tema indsatte vi alle passagerne og sætningerne. I dokumentet gjorde vi det også klart, hvilken informant, som havde sagt hvad, under hvert af temaerne. Dette gjorde således, at det, i analysen, var nemmere for os at bevare overblikket over vores kodninger (Bilag 9).

Overordnede set har vi anvendt vores kodninger til at finde frem til de temaer, der har været på tværs af interviewene, hvorefter vi har samlet dem og skabt nye helheder. Vi har således samlet fem overordnede temaer i fem afsnit, som har været det styrende fokus i analysen. Vi har efterfølgende fundet frem til, hvilken yderligere litteratur og teori samt hvilke teoretiske begreber, der kunne anvendes til at belyse de fem temaer.

4.4 Indsamling af yderligere litteratur

Der er til dette projekt anvendt en del yderligere litteratur, som har bidraget til at belyse problemfeltet, og som efterfølgende har hjulpet os til at supplere de tolkninger, som vi kom frem til, ud fra vores primære empiri. Vi anvendte søgestrategien 'fokuserede søgning' til at finde den yderligere litteratur - fx ved at søge på sætningen: "Grønlændere i Danmark". Dette gjorde vi, da vi var bevidste om, at denne sætning var central for at opnå viden om vores målgruppe: grønlandere i Danmark (Ingemann et. al., 2018, s. 82).

Søgestrategien bidrog til, at vi fandt flere brugbare undersøgelser, kortlægninger, artikler, mm. Det blev efterfølgende besluttet at fordele den yderligere litteratur imellem os, hvortil vi hver især skulle skrive noter til dét, som vi læste. Vi delte herefter vores noter, således at alle havde adgang til dem, og at alle nemt kunne finde den litteratur, der var relevant for det, som man skulle undersøge.

Vi har dog været bevidste om nogle opmærksomhedspunkter ifm. den yderligere litteratur. Ét af opmærksomhedspunkterne har været, at litteraturen altid vil være skrevet af andre forfattere end os. Litteraturen vil således være skrevet med et andet formål, end det vi har ønsket at undersøge i projektet. Det betyder dermed, at litteraturen aldrig vil være værdifri, da den altid bliver skabt i en bestemt social kontekst. Vi har derfor været nødt til at vurdere, hvorvidt den yderligere litteratur kunne benyttes som kilde til den viden og erkendelse, som vi søgte i projektet, ifm. besvarelsen af vores problemformulering (Ingemann et. al., 2018, s. 87-89).

Et andet opmærksomhedspunkt har været, at noget af den yderligere litteratur var af ældre dato. Det var derfor nødvendigt, at vi var kildekritiske ift. om de oplysninger, der var beskrevet i litteraturen, stadig var gældende i et nutidigt perspektiv. Dette har været relevant, da den sociale arbejdes praksis løbende udvikler- og ændrer sig - både i takt med effektiviseringer og - ny lovgivning.

Et tredje opmærksomhedspunkt har været, hvornår den yderligere litteratur har benyttet en kvalitativ

undersøgelse, og hvornår den har benyttet en kvantitativ undersøgelse. Dette skyldes, at de kvantitative undersøgelser er mere repræsentative, end de kvalitative undersøgelser. Vi har derfor været nødsaget til at stille spørgsmålstejn ved litteraturens repræsentativitet.

4.5 Projektets kvalitet

Det har, ud over ovenstående overvejelser, også været væsentligt, at vi har foretaget en vurdering af projektets kvalitet. Vi har i den forbindelse anvendt begreberne 'troværdighed', 'bekræftbarhed' og 'overførbarhed', da disse begreber har bidraget til at fremhæve den kvalitative tilgangs særpræg og kendetegn (Thagaard, 2004, s. 176). Det har hertil været vigtigt at fremhæve, at vi tolkede på vores primære empiri ud fra vores faglige baggrund – herunder Socialrådgiveruddannelsen og studiejobs. Dette kunne medføre, at vi har haft en anden forståelse af situationen, herunder fx definitionen af sociale problemer, end nogle af informanterne har haft (Thagaard, 2004, s. 178).

Troværdighed henviser til, at vores projekt skal opfattes som troværdigt, og at det dermed skal være udarbejdet på en tillidsvækkende måde. Det har derfor været vigtigt, at vi kunne argumentere for, hvordan vores primære empiri opstod i løbet af projektets proces, og hvorvidt det har været validt - herunder om det var tilstrækkeligt og brugbart. For at vi kunne skabe troværdighed, og argumentere for projektets kvalitet, har det bl.a. været vigtigt, at vi har tydeliggjort, hvad vores informanter har fortalt, og hvad vi har tolket og observeret. Dette er blevet tydeliggjort gennem projektet ved bl.a. at sætte vores informanters direkte udtalelser i citater. Samlet set har det desuden været væsentligt for troværdigheden af projektet, at vi løbende har gjort os nogle kritiske refleksioner (Thagaard, 2004, s. 185-186).

Bekræftbarhed henviser til, hvordan vi har tolket vores resultater samt vigtigheden af, at vi skulle forholde os kritiske til vores egne tolkninger igennem projektet. Vi har yderligere haft muligheden for at vurdere bekræftbarheden af projektet, ved at sammenligne vores tolkninger med andre undersøgelser. Dette har vi bl.a. gjort igennem den yderligere litteratur, da denne kunne bidrage med dele, til de tolkninger, som vi fandt frem til gennem vores primære empiri (Thagaard, 2004, s. 187).

Overførbarhed henviser bl.a. til- og stiller spørgsmålstejn ved, om de tolkninger, som vi har foretaget igennem projektet, også kunne være relevante i andre sammenhænge. Det har her været vigtigt, at personer med erfaring indenfor samme målgruppe har kunnet genkende de tolkninger, som vi har fremhævet i projektet (Thagaard, 2004, s. 191-194). Der skal hertil gøres opmærksom på, at vores kvalitative interviews ikke er repræsentative, da vores informanter kun udgør en lille procentdel af

den samlede befolkning. Vores ønske har dog været, at personer, der arbejder med mennesker fra andre lande, vil kunne genkende nogle af de problemstillinger, som vi har fremlagt.

5. Teori

I dette afsnit vil der blive redegjort for 5.1 Erving Goffmans teori om stigma, 5.2 Pierre Bourdieus teori om praksis og 5.3 Axel Honneths teori om anerkendelse, samt hvad teorierne har bidraget med i projektet.

5.1 Erving Goffmans teori om stigma

Vi har valgt at anvende sociologen Erving Goffman (1922-1982) i analysen. Goffman skrev sig ind i sociologiens historie fra 1950-1980'erne - bl.a. med hans udgivelse om stigma. Goffmans bog om stigma beskriver bl.a. menneskets ønske om at blive anerkendt, og frygten for at blive afsløret (Jacobsen & Kristiansen, 2009, s. 7-14).

Stigma

Stigma kan, ifølge Goffman, betegnes som: "... en særlig form for relation mellem en egenskab og en stereotyp klassificering af mennesker." (Goffman, 2009, s. 45). Stigma er ikke bare noget, man er, men noget man bliver i mødet med sociale situationer (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 141). Stigma har, i analysen, været med til at forklare- og forstå de sociale processer og problemer, der har været ifm. informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri (Jacobsen & Kristiansen, 2009, s. 26). Teorien om stigma har ligeledes været med til at beskrive, hvordan bestemte egenskaber og stereotype forestillinger, fx om misbrug, har været med til at stigmatisere grønlændere i Danmark. I de følgende afsnit vil nogle af de begreber, som indgår i Goffmans teori om stigma, blive beskrevet.

Typer af stigma

Goffman skelner mellem tre typer af stigma: 'de kropslige-', 'de karaktermæssige-' og 'de stammemæssige stigma' (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 135). De kropslige stigma er de fysiske misdannelser, som et menneske har. De karaktermæssige stigma er de karaktertræk, som andre mennesker danner sig - fx ud fra et menneskes fortid. Dette kan bl.a. være ud fra en viden omkring alkohol- og stofmisbrug. De stammemæssige stigma er stigmatisering på baggrund af fx race og nation, og er kendetegnet ved, at stigmaet kan overføres fra generation til generation. Fælles for de tre typer af

stigma er, at de egenskaber, som et menneske besidder ifm. stigmaet, tiltrækker opmærksomhed, således at dem, der møder vedkommende, ikke ser de øvrige egenskaber, som vedkommende besidder (Goffman, 2009, s. 46).

Identiteter

Goffman skelner ligeledes mellem følgende identiteter: 'social-', 'personlig-' og 'jeg-identitet'. Den sociale identitet bliver vurderet ud fra et menneskes fremtræden, og drejer sig om tilhørsforholdet til sociale kategorier ud fra bestemte egenskaber, som vedkommende besidder. Goffman inddeler den sociale identitet i: 'tilsyneladende-' og 'faktiske sociale identitet'. Den tilsyneladende sociale identitet er den kategori, som et menneske ved første blik vil blive placeret i af andre mennesker (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 134), hvor den faktiske sociale identitet er den kategori, som vedkommende rent faktisk hører til, og de egenskaber som vedkommende rent faktisk besidder. Det er således uoverensstemmelsen mellem de to sociale identiteter, som skaber et stigma. Det er hertil væsentligt at være opmærksom på, at uoverensstemmelsen, mellem de to sociale identiteter, også kan føre til en bedømmelse i en positiv retning, hvis de egenskaber, som et menneske viser, ikke lever op til den stereotype forestilling om, hvordan vedkommende bør være (Goffman, 2009, s. 44-45).

Den personlige identitet indebærer det, der gør et menneske unik. Det er de identitetsknager og positive mærker, som adskiller et menneske fra andre mennesker - fx navn, bevægelsesmønstre og udseende (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 138). Det er således de egenskaber, der adskiller et menneske fra mængden, og dermed de kendetegn, der er ved vedkommende.

Den sidste identitet er jeg-identitet. Denne handler om et menneskes subjektive oplevelser af sin situation og sit stigma, og hvordan vedkommende håndterer dette. Et stigmatiserede menneske lærer at leve sig ind i den måde, hvorpå samfundet betragter stigma og stigmatiserede på. Det sker i en proces, hvor vedkommende først tilegner sig de "normales" synspunkt, og dermed erkendelsen af, at vedkommende afviger fra dette. Mennesket lærer dernæst at håndtere den måde, som andre behandler vedkommende på. Til sidst handler det om, hvordan et menneske lærer at 'passere', hvilket er, hvordan vedkommende forsøger at opnå accept (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 138-139).

Miskrediterede og potentielt miskrediterede

Et menneske kan både være 'miskrediterede' og 'potentielt miskrediterede', og stigma indeholder

derfor et dobbelt perspektiv. I analysen har vi kun benyttede begrebet miskrediterede. Et miskrediterede menneske går ud fra, at sin afvigelse eller sit særpræg allerede er kendt eller synligt for andre (Goffman, 2009, s. 46). I et møde med "normale" mennesker vil begge parter således forsøge at håndtere den spænding, som opstår i mødet, da begge parter tvinges til at tage stilling til stigmaet (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 136) Et potentielt miskrediterede menneske går derimod ud fra, at sin afvigelse eller sit særpræg ikke er kendt eller umiddelbart synligt for andre (Goffman, 2009, s. 46). Vedkommende vil derfor forsøge at kontrollere og hemmeligholde den sociale information, der kan afsløre afvigelsen eller særpræget (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 137-138).

5.2 Pierre Bourdieus teori om praksis

Vi har yderligere valgt at anvende sociologen Pierre Bourdieu (1930-2002), og nogle af hans kernebegreber, i analysen. Bourdieu er en af det 20. århundredes mest førende samfundsforsker, der, med en række forskellige begreber, giver mulighed for at begribe, analysere og diskutere komplekse problemstillinger omhandlende praksis og social reproduktion - bl.a. ifm. forskelle og uligheder (Wilken, 2011, s. 9).

Det har været nødvendigt for os at udvælge, hvilke af Bourdieus begreber der bedst muligt kunne bidrage til at besvare vores problemformulering. Hertil blev følgende begreber udvalgt: 'habitus', 'felter', 'kapitaler', 'symbolsk magt' og 'symbolsk vold'. Begreberne har i analysen bidraget til forklaringer og forståelser af de valg og de handlinger, som vores informanter har fortalt om, at de har foretaget sig. Det har hertil været relevant at undersøge, hvilken betydning vores informanters habitus og kapitaler har haft, samt hvilke felter de begår sig i - herunder ift. deres oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. I de følgende afsnit vil de begreber, som vi har udvalgt fra Bourdieus teori, blive beskrevet. Afsnittene vil hovedsageligt bygge på Wilkens beskrivelse af disse begreber (2011, s. 39-93).

Habitus

Habitus betragtes som én af grundstenene i Bourdieus teori om praksis. Habitus lægger op til, at de valg og handlinger, som et menneske foretager sig, ofte ubevidst er påvirket af de sociale forhold, som vedkommende har været en del af gennem livet. Mennesket har, igennem de sociale forhold, dannet sig nogle individuelle erfaringer, som medvirker til, at vedkommende har bestemte måder at føle, tænke og handle på. Habitus kan således anvendes til at forstå og undersøge de dynamiske relationer, der eksisterer mellem et menneske og vedkommendes sociale forhold. Man kan ved hjælp af

de dynamiske relationer forsøge at undersøge den viden, som et menneske internaliserer verden på, og herefter undersøge hvordan den viden danner rammen for vedkommendes virkelighedsforståelse - herunder hvordan det former vedkommendes virkelighedsforståelse, og hvordan det udtrykkes igennem vedkommendes valg og handlinger.

Habitus skabes både af sociale strukturer, og det skaber ligeledes sociale strukturer. Et menneskes habitus vil tilpasses og ændres igennem hele livet, da vedkommende konstant tilegner sig viden. Et menneske tilegner sig viden om, hvordan verdenen er, samt hvordan man bedst muligt kan tilpasse sig- og leve i den. Et menneskes habitus er en sammenhængende struktur, som ikke nødvendigvis betyder, at vedkommendes habitus er harmonisk. En uharmonisk habitus kan bl.a. være et resultat af, at den virkelighed, der, i den tidlige socialisering, formede menneskets habitus, ikke nødvendigvis stemmer overens med den virkelighed, som vedkommende på nuværende tidspunkt lever i.

Felter

Felter danner, ligesom habitus, én af grundstenene for Bourdieus teori om praksis. Bourdieu hævder, at der ses en tendens til et mere nuancerede samfund, hvorfor der udvikles flere felter. Feltbegrebet defineres af Bourdieu, som et netværk af relationer, der i forskellige grader kan relateres til hinanden (Larsen, 2013, s. 98). Hvert felt består af individuelle logikker og værdier. Felter er dynamiske, hvilket betyder, at de konstant er i udvikling og forandring. Dette kan bl.a. forklares pga. de såkaldte "kampe", der forekommer mellem relationerne i det pågældende felt. Det handler således om at identificere disse "kampe", og dermed forsøge at kortlægge de relationer, der er imellem de involverede mennesker.

For bedst muligt at beskrive de grundlæggende overensstemmelser, der kan ses mellem felterne og relationerne, anvender Bourdieu begrebet: 'doxa'. Doxa henviser til den grundlæggende sandhed indenfor et felt. Det er således dét, der skyldes, at et menneskes handlinger og valg bliver meningsfulde. Disse bliver dog ikke udtrykt sprogligt.

Kapital

Kapital danner, lige såvel som habitus og felter, én af grundstenene i Bourdieus teori om praksis. Disse tre begreber skal ikke forstås individuelt, men i sammenhæng med hinanden. Kapital danner rammen for de ressourcer og kilder, som et menneske "kæmper" om at få indflydelse- og magt på i

et givent felt. Bourdieu beskriver fire overordnede kapitalformer, der kan give vedkommende mulighed for indflydelse og magt i et felt: 'økonomisk-', 'kulturel-', 'social-' og 'symbolsk kapital'.

Økonomisk kapital omhandler fx de materielle rigdomme, som et menneske har adgang til. Kulturel kapital omhandler fx vedkommendes politiske overbevisninger, kunst og akademiske titler. Social kapital omhandler fx vedkommendes netværk og de sociale forbindelser, som vedkommende har. Symbolsk kapital omhandler den værdi, der fremkommer, når menneskets andre kapitaler konverteres til indflydelse og anerkendelse. Alle mennesker besidder forskellige mængder og kombinationer af de forskellige kapitaler. Det betyder, at man har forskellige forudsætninger for at samle- og omsætte sine kapitaler til indflydelse og anerkendelse.

Symbolsk magt og symbolsk vold

Bourdieu definerer symbolsk magt, som magten til at konstruere virkeligheden, og dermed magten til at få mennesker til at se og forstå verden på en bestemt måde. Denne form for magt er ikke fysisk eller synlig, og det hævdes, at de mennesker, der har den symbolske magt, såvel som de mennesker magten går ud over, ikke ved, at der er symbolsk magt til stede. Bourdieu hævder, at symbolsk magt kan blive til symbolsk vold, hvis det menneske, som magten går ud over, påtvinges den andens forståelse af virkeligheden (Larsen, 2013, s. 104). En socialrådgiver vil således altid, i mødet med en grønlander, have symbolsk magt, hvortil socialrådgiveren dog skal være opmærksom på, at det ikke udvikler sig til symbolsk vold.

5.3 Axel Honneths teori om anerkendelse

Vi har, ud over de to ovenstående beskrevet teoretikere, også valgt at anvende den kritiske teoretiker Axel Honneths (1949-) teori om anerkendelse i analysen. Honneths anerkendelsesteori forholder sig til menneskers indbyrdes sociale anerkendelsesrelationer, hvortil han mener, at disse relationer kan være med til at beskrive de krænkelser, som mennesker kan udsættes for i det moderne samfund (Antczak, 2016, s. 132). Honneths anerkendelsesteori har således, i analysen, bl.a. bidraget med en kritisk vinkel til det sociale arbejde med grønlandere i Danmark – herunder hvorfor disse evt. kan opleve at blive mødt af fordomme, føle sig diskrimineret og -stigmatiseret.

Honneth mener, at anerkendelse er en forudsætning for, at mennesket oplever en positiv- og en vellykket personlig udvikling. Dette er med særlig fokus på vedkommendes subjektive oplevelser af sin egen situation. Mangel på anerkendelse kan medføre, at mennesket kan miste selvtillid, selvagtelse

eller selvværdsættelse. Dette kan i sidste ende have betydning for vedkommendes udvikling i samfundet og fællesskabet heri (Harder, 2011, s. 41-42). Overordnede set er Honneths anerkendelsesteori inddelt i tre gensidige anerkendelsessfærer: 'den private-', 'den retslige-' og 'den solidariske sfære'. Mennesket har behov for anerkendelse inden for alle tre sfærer, sfærerne har alle betydning for menneskets personlige udvikling og -identitetsdannelse, samt er alle sfærerne gensidigt forbundet med hinanden (Harder, 2011, s. 41). I de følgende afsnit vil Honneths tre anerkendelsessfærer blive beskrevet.

Den private sfære

I den private sfære indgår et menneskes primære relationer, såsom venskaber, kærligheds- og familiære forhold. Honneth betegner disse relationer som 'kærlighed', der giver mennesket en følelsesmæssig- og kropsbaseret anerkendelse. Denne form for anerkendelse kan give mennesket en selvtillid, der gør vedkommende i stand til at handle, kommunikere og deltage i nære fællesskaber. Det handler således om at opnå en balance mellem den individuelle selvstændighed og den emotionelle binding til de primære relationer (Høilund & Juul, 2015, s. 27).

Den retslige sfære

I den retslige sfære handler det om retstanken. Honneth mener, at mennesket skal anerkendes for sin individuelle ret og sit individuelle værd (Høilund & Juul, 2015, s. 27). Det handler således om menneskets mulighed for anerkendelse, udelukkende på den baggrund, at vedkommende er et eksisterende menneske (Schimmell, 2016, s. 153). Denne form for anerkendelse kan føre til selvagtelse, hvortil det er en forudsætning, at mennesket anerkendes som en del af samfundets retsfællesskab, på lige fod med andre mennesker (Høilund & Juul, 2015, s. 27).

Den solidariske sfære

I den solidariske sfære er der tale om de gruppemæssige relationer, som mennesket indgår i - fx i professionelle- eller i arbejdsmæssige sammenhænge. Mennesket har i disse relationer behov for at blive anerkendt som et individuelt- og et unikt menneske (Schimmell, 2016, s. 153-154). Der er således tale om anerkendelse af egenskaber, som mennesket ikke deler med andre mennesker, og som har værdi for fællesskabet i vedkommendes gruppemæssige relationer. Honneth mener, at denne form for anerkendelse opnås igennem social værdsættelse, der handler om menneskets individuelle livsstil og levemåde (Høilund & Juul, 2015, s. 28).

Former for disrespekt

De følgende afsnit bygger på Høilund og Juuls beskrivelse af Honneths tre former for disrespekt: 'kropslige krænkelser', 'nægtelse af rettigheder' og 'nedværdigelse af livsformer' (2015, s. 28-29). Disse former knytter sig til de ovenstående tre anerkendelsessfærer. Disrespekt anses som en trussel mod menneskets personlige udvikling og -identitetsdannelse, og de viser sig i form af negative oplevelser hos vedkommende.

Kropslige krænkelser handler om fysiske overgreb mod menneskets kropslige identitet, som forårsages af fx voldelige overfald. Dette kan have en negativ betydning for menneskets fysiske integritet og selvtillid, inden for vedkommendes private sfære. Mennesket kan her få en negativ opfattelse af kærligheden fra vedkommendes primære relationer.

Nægtelse af rettigheder handler om menneskets retstab. Dette kan påvirke vedkommendes sociale integration i den retslige sfære, og det kan føre til frakendelse af vedkommendes tilregnelighed og selvagtelse. Mennesket kan her opleve at miste retten til ligebehandling og muligheden for at deltage i fx offentlige beslutninger med andre mennesker i samfundet.

Nedværdigelse af livsformer handler om, at menneskets livsformer og virkelighedsopfattelser nedværdiges, og at de anses som af laveres social status. Dette kan have betydning for menneskets solidariske sfære, da vedkommende kan have en følelse af ikke at blive værdsat som et individuelt- og et unikt menneske. Mennesket kan her opleve en nedbrydelse af sit selvværd.

6. Analyse

I projektets analyse vil det første afsnit være 6.1 Præsentation af informanterne. Det næste afsnit vil være 6.2 Beskrivelse af målgruppen. Der vil efterfølgende blive analyseret på fem overordnede afsnit, som vi, ud fra vores kodninger, har identificeret til at have betydning for grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri: 6.3 Fordomme og diskrimination, 6.4 Kommunikation, 6.5 Mødet med jobcenteret, 6.6 Mødet med Det Grønlandske Hus og 6.7 Samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus. Der vil hertil løbende blive anvendt teoretiske begreber til at belyse vores informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

6.1 Præsentation af informanterne

I det følgende afsnit vil der være en kort præsentation af vores informanter - på hhv. borger- og professionsniveau. Vi har, som tidligere nævnt, udført interviews med tre grønlandske informanter og to socialrådgiverinformanter. Bille, Bjørk og Kristoff blev interviewet hver for sig, hvor Elsa og Sven blev interviewet sammen. Informanterne er blevet anonymiseret, hvorfor deres navne og alder er blevet ændret. Der vil ligeledes ikke blive navngivet byer i Danmark, som vores informanter har- eller har haft en tilknytning til. Dette er valgt, da det ikke har haft betydning for deres oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Borgerniveau

Kristoff er i starten af 60'erne, og han er opvokset i Nuuk i Grønland. Han har tidligere arbejdet som sømand både i Grønland og i Danmark. Han flyttede permanent til Danmark i 1990'erne, hvor han var i slutningen af 30'erne (Bilag 5, s. 1). Grunden, til at han flyttede til Danmark, var, at han synes, at det var for dyrt at bo i Grønland (Bilag 5, s. 3). Kristoff har siden 2015 været kontanthjælpsmodtager (Bilag 5, s. 9).

Elsa har kun været bosat i Grønland som barn og teenager, og hun flyttede permanent til Danmark i slutningen af 1960'erne (Bilag 6, s. 1-2). Hun ankom første gang til Danmark som ni-, tiårig, med Røde Kors, efter at hendes forældre gik bort, og hendes bedstemor ikke kunne have hende boende længere (Bilag 6, s. 2 & 5). Hun har, siden hun var 14 år, arbejdet forskellige steder i Danmark (Bilag 6, s. 8). Elsa er i dag pensionist (Bilag 6, s. 1).

Sven flyttede permanent til Danmark i starten af 2010'erne. Han flyttede, da han ikke kunne få én bolig i Grønland, og af den grund blev han hjemløs (Bilag 6, s. 2-3). Han har tidligere været kontanthjælpsmodtager i Danmark, og han har her også haft en periode som hjemløs (Bilag 6, s. 6-7). Han har, imens han har boet i Danmark, bl.a. boet hos familiemedlemmer samt på herberger og -forsorgshjem (Bilag 6, s. 7-8 & 12). Sven er i dag pensionist (Bilag 6, s. 1).

Professionsniveau

Bille er socialrådgiveruddannet fra år 2001, og hun har tidligere arbejdet i én kommune, hvor hun bl.a. har beskæftiget sig med grønlandske borgere. Bille arbejder i dag i den selvejende institution: Det Grønlandske Hus i Danmark. Hun arbejder i en kontekst, hvor hun besidder den bemyndigende rolle (Bilag 7, s. 1-2).

Bjørk arbejder som socialrådgiver i kontanthjælpsafdelingen i et jobcenter i Danmark, hvormed hun besidder en myndighedsrolle. Hun er af den overbevisning, at der i denne afdeling er flere grønlandere tilknyttet, end der er i fx sygedagpengeafdelingen (Bilag 8, s. 1 & 14).

6.2 Beskrivelse af målgruppen

I det følgende afsnit vil det kort blive beskrevet, hvordan de to socialrådgiverinformanter på professionsniveau fremstiller projektets målgruppe: grønlandere i Danmark. Der vil være fokus på, hvordan socialrådgiverne beskriver den grønlandske kultur, samt hvilke sociale problemer de ofte møder hos deres grønlandske borgere.

Bille, fra Det Grønlandske Hus, fortæller, at hun møder grønlandere, der kommer fra en anden kultur, end den danske. Bille oplyser hertil, at grønlanderne ofte kommer fra små bygder med små samfund, hvor alle kender hinanden. Bille fortæller desuden, at fællesskabet og familien er det højeste rangerende hos grønlanderne, og at de i fællesskaberne ofte kommunikerer gennem det nonverbale sprog. Afslutningsvist beskriver Bille grønlanderne som ærekære over for Grønland, lukket, hjertevarme og impulsstyret (Bilag 7, s. 4-6).

Ifm. de sociale problemer fortæller Bille, at hun ofte møder grønlandere, der impulsivt er flyttet fra Grønland til Danmark, uden bl.a. at have gennemtænkt sin bolig- og/eller sin økonomiske situation. Bille oplyser derudover, at hun ofte møder grønlandere, der kommer med flere forskellige komplekse problemstillinger, som de har taget med sig fra Grønland til Danmark. Hun fortæller hertil, at nogle af problemstillingerne kan være fattigdom, arbejdsløshed, vold, overgreb og/eller misbrug (Bilag 7, s. 6-8).

Bjørk, fra jobcenteret, fortæller også, at hun møder grønlandere, der kommer fra en anden kultur, end den danske kultur. Hun beskriver hertil, at grønlandere ikke er særlig mødestabile, at de har svært ved at sætte ord på det, der fylder hos dem (Bilag 8, s. 3-4), og at de i praksis har svært ved at handle på tingene (Bilag 8, s. 10). Bjørk fortæller desuden, at hun også oplever grønlandernes kommunikationsmåde anderledes, da de er fāmælte, kommunikerer i stilhed, og er stille sammen (Bilag 8, s. 11).

Ifm. de sociale problemer fortæller Bjørk også, at hun ofte møder grønlandere, der har nogle problemstillinger med sig i bagagen fra en barsk opvækst, som de har taget med sig fra Grønland til Danmark. Hun oplyser hertil, at nogle af problemstillingerne kan være vold, misbrug og arbejdsløs-

hed, samt fortæller hun, at Grønland har lave uddannelsesniveauer og høje selvmordsrater. Afslutningsvist fortæller Bjørk, at grønlænderne ofte bor mange sammen ad gangen, og at de ofte bor flere familier på tværs, grundet økonomiske problematikker (Bilag 8, s. 2).

Ud fra ovenstående beskrivelser, kan det antages, at de to socialrådgiverinformanter har forskellige blikke på den grønlandske kultur. Dette kan skyldes deres forskellige institutionelle- og organisatoriske kontekster, hvortil de har forskellige formål, hensigter og forventninger til deres møde med deres grønlandske borgere. Bille har, grundet den bemyndigende rolle, ingen krav eller regler til grønlænderne, hvor Bjørk, grundet myndighedsrollen, har krav og regler til dem inden for det kommunale regi – fx ift. at overholde mødeaftaler, sætte ord på sine meninger og holdninger samt handle på det aftalte.

De to socialrådgiverinformanter beskriver dog mange af de samme sociale problemer hos deres grønlandske borgere. Det særlige, der går igen hos dem begge, er, at de møder grønlændere, som ofte har taget en række problemstillinger med sig fra Grønland til Danmark - bl.a. arbejdsløshed, misbrug og/eller hjemløshed. Disse tre problemstillinger er også nogle, som vi har beskrevet i problemfeltet - herunder at problemstillingerne kan betegnes som sociale problemer, ud fra Bundesens definition af sociale problemer (Bundesen, 2015, s. 30).

Overordnede set kan Bille og Bjørks beskrivelse af deres grønlandske borgere også underbygges af problemfeltet - fx ifm. Billes beskrivelse af grønlændernes brug af det nonverbale sprog (Sjursen, 2014, s. 23). Problemfeltet kan ligeledes underbygge, at grønlændere rejser impulsivt fra Grønland til Danmark (Sjursen, 2014, s. 12-13).

6.3 Fordomme og diskrimination

Den følgende delanalyse tager udgangspunkt i, hvordan 'fordomme' og 'diskrimination' kommer til udtryk i vores informanters oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Vi finder det relevant at gøre rede for, hvordan vi definerer fordomme og diskrimination, da definitionerne vil blive anvendt til at identificere, hvornår der, ud fra vores informanters udtalelser, er tale om fordomme og diskrimination. Der vil, i delanalysen, være fokus på: 'definition af fordomme og diskrimination', 'informanternes oplevelser af fordomme og diskrimination' og 'fordommen om misbrug blandt grønlændere'.

Definition af fordomme og diskrimination

Fordomme vil, i projektet, blive defineret som holdninger, der ofte er negative, og som er dannet på forhånd. Holdningerne bliver for det meste dannet ud fra et forkert eller et mangelfuldt grundlag. Mennesker, som har disse holdninger, er ligeledes utilbøjelige til at ændre dem (Den Danske Ordbog, 2018). Overordnede set er det nødvendigt for os at undersøge, hvilke fordomme der eksisterer om grønlandere. Dette er relevant, da vi ikke kan undersøge grønlandernes gøre og laden, uden at se på de fordomme, historiske betingelser og traditioner, der indgår i deres kontekst (Guldager, 2015, s. 119).

Diskrimination vil, i projektet, blive defineret ud fra Marianne Skyttes beskrivelse af diskrimination. Skytte påstår, at forskelsbehandling finder sted i alt socialt liv, og at der derfor oftest kun er tale om diskrimination, når det sker på baggrund af illegitime kriterier. Kriterierne kan på den ene side forekomme bevidste, men de kan på den anden side også forekomme utilsigtet. Der er dog tale om diskrimination i begge tilfælde. Det er således virkningen af diskriminationen og ikke hensigten med diskriminationen, som er afgørende (Skytte, 2015, s. 188). Overordnede set fortæller vores informanter om forskellige oplevelser af, hvordan virkningen af en diskrimination har fundet sted. Det er derfor relevant for os at undersøge, hvordan de hver især fortæller om de illegitime kriterier, som diskriminationen er sket på baggrund af.

Informanternes oplevelser af fordomme og diskrimination

Det er tidligere beskrevet i problemfeltet, at der, i en kvantitativ undersøgelse, er 44 % af de adspurgte grønlandere, som mener, at der er en generel fordomsfuld indstilling til dem, fra danskere (Laage-Petersen, 2015, s. 101). De fordomsfulde indstillinger kommer bl.a. også til udtryk på borgerniveau gennem de grønlandske informanternes udtalelser og oplevelser.

Elsa fortæller bl.a. om en oplevelse ifm. sine børns skolegang. Hun beskriver, at hendes børn ser sig selv som danskere, fordi de er født i Danmark, men at: "... nogle danskere mener, at [mine børn] ikke er danskere. (...). De har haft sådan problemer i skolen, hvor de blev drillet, fordi de var grønlandere. Det blev de, selvom de aldrig nogensinde har været på Grønland." (Bilag 6, s. 10).

Citatet kan være med til at illustrere, at Elsas børn, ifølge Elsa, har oplevet en fordomsfuld indstilling pga. deres grønlandske baggrund. Dette kan henlede til, at der er opstået en fordom, ud fra et man-

gelfuldt grundlag. Fordommen kunne føre til, at Elsas børn oplevede forskelsbehandling og diskrimination, på baggrund af illegitime kriterier. Goffmans begreb om den personlige identitet kan, ud fra Elsas fortælling, benyttes. Elsas børn kunne således, ud fra bl.a. deres navne, udseender og handle-mønstre, være blevet stigmatiserede, da disse egenskaber kunne adskille dem fra de andre børn i skolen, og dermed adskille dem fra mængden.

Kristoff fortæller ligeledes om en oplevelse, hvor han, på sin tidligere arbejdsplads som sømand, oplevede en fordomsfuld indstilling af en dansker. Kristoff beskriver, at den fordomsfulde indstilling fandt sted, fordi han var grønlander:

Det var [danskeren], som satte mig i arbejde. Det kunne han ikke gøre selv. Han fik en anden til at gøre det, selvom det var hans arbejde... job. Og viste mig, hvad jeg skulle gøre. Men jeg vidste jo godt, hvad jeg skulle gøre. (*Griner*). Det blev meget, meget den vej. Jeg blev mere og mere, ja (Bilag 5, s. 9).

Citatet kan være med til at illustrere, at Kristoff oplevede at blive diskrimineret på det illegitime kriterium, at han er grønlander. Der var således en diskrimination til stede, da danskeren valgte at få Kristoff til at udføre arbejdet for ham, og i samme ombæring viste Kristoff, hvordan arbejdet skulle udføres. Kristoff fortæller hertil, at han valgte at sige op efter tre-fem år pga. den behandling, som han fik af danskeren (Bilag 5, s. 9). Overordnede set har danskerens handlinger haft en virkning på Kristoff, idet han både valgte at sige op, og efterfølgende valgte at italesætte denne oplevelse i interviewet.

Honneths begreb om disrespekt, inden for den solidariske sfære, kan, ud fra Kristoffs oplevelse, benyttes, da Kristoff kunne opleve en nedværdigelse af sine livsformer og virkelighedsopfattelser. Danskerens handling kunne have den virkning på Kristoff, at han følte sig af en lavere social status. Dette kunne have betydning for Kristoffs selvværd, da det ikke var sikkert, at han, i sine arbejdsmæssige relationer, følte sig værdsat og anerkendt, som et unikt menneske.

Ud over ovenstående fortælling- og oplevelse på borgerniveau, har Bille også en oplevelse med de fordomsfulde indstillinger fra danskere, på professionsniveau. Dette kommer bl.a. til udtryk ved hendes oplevelse i en bank, hvor hun skulle hjælpe en grønlandsk kvinde med at få oprettet en bankkonto:

Jamen, der fik vi bare besked om, og det er ud fra, at hun ser, at det er en grønlandsk kvinde,

tænker jeg, at “Hvad er det for en forsørgelse, du får?”, spørger hun om. “Det er førtidspension”. “Amen, så skal du gå over i en anden bank, fordi det er den bank, kommunen har aftaler med”. Amen, det er bare sådan... Ja, jeg følte, at man blev sat på porten (Bilag 7, s. 15-16).

Citatet kan således være med til at illustrere, at det illegitime kriterium, at kvinden er grønlander, muligvis forekom mere utilsigtede. Medarbejderen i banken forholdt sig til en aftale, som var indgået med kommunen, på baggrund af institutionelle- og organisatoriske rammer - muligvis med den hensigt at yde en bedre service til Bille og den grønlandske kvinde. Hensigten kan således siges at have været en anden, men da virkningen hos Bille er endt med at være en tredje, kan det derfor argumenteres for, at en diskrimination fandt sted. Denne oplevelse af diskrimination kan også underbygges af problemfeltet, hvori det er angivet, at nogle grønlandere har fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor (Laage-Petersen, 2015, s. 82).

Goffmans begreb om kropslige stigma kan, ud fra Billes oplevelse, benyttes, da medarbejderen i banken kunne antage, ud fra den grønlandske kvindes udseende, at hun var på en offentlig ydelse. Det har således været kvindens udseende, som har stukket ud i mængden, og som har tiltrukket sig opmærksomheden. Overordnede set kan Goffmans begreb om miskreditering ligeledes benyttes, da det kan antages, at den grønlandske kvinde blev miskrediteret, da hendes særpræg var synligt. Både kvinden og medarbejderen forsøgte at håndtere spændingen, som opstod i mødet. Kvinden har muligvis følt sig usikker på, hvordan medarbejderen identificerede hende, hvortil kvinden evt. har forsøgt at håndtere spændingen ved at tage sig i agt ift. de indtryk, som hun gav medarbejderen (Jacobsen & Kristiansen, 2002, s. 136-137). Medarbejderen har derudover forsøgt at håndtere spændingen ved bl.a. at henvise Bille og den grønlandske kvinde til en anden bank.

Fordommen om misbrug blandt grønlandere

Ud over ovenstående, var der særligt én fordom, som gik igen blandt vores informanter. Denne handlede om: misbrug blandt grønlandere.

Det er tidligere i problemfeltet beskrevet, at der blandt grønlandere er en synlig- og en usynlig gruppe. Den synlige gruppe kommer til udtryk i gadebilledet - bl.a. som misbrugere (Baviskar, 2016, s. 28). Synligheden i gadebilledet kan således være med til at skabe en fordom hos den øvrige befolkning om, at alle grønlandere har et misbrug. Goffmans begreb om karaktermæssige stigma kan benyttes til at forklare, hvorfor den synlige gruppe kan være stigmatiserede. Grunden til dette kan være, at der ifm. misbruget kan være nogle karaktertræk, som bevidner om, at der er tale om et misbrug

blandt grønlandere.

Overordnede set bekræfter begge socialrådgiverinformanter også fordømmen om misbrug blandt grønlandere, igennem oplevelser med- og fortællinger fra deres grønlandske borgere. Bille fortæller bl.a. om oplevelser, som hun nogle gange har sammen med sine grønlandske borgere, når hun fx ringer til et herberg:

Nogle gange, når jeg sidder der med en grønlander, ved siden af mig, og så fortæller, at jeg ringer hernede fra, så spørger de, "Er der en misbrugsproblematik?". Det synes jeg også er virkelig diskriminerende, at det er en af de første spørgsmål. Ja, så det er sådan lidt (...), selvom jeg kan se, at det er en velfungerende grønlander (Bilag 7, s. 18-19).

Bjørk fortæller ligeledes om en oplevelse, som én af hendes grønlandske borgere har fortalt hende om:

... første gang hun tog til sin danske læge, og fortalte, at hun var gravid, der blev der med det samme lavet en underretning. Hun havde ikke noget misbrug, og det var heller ikke noget lægen havde påvist, men der var en forventning om, at der var behov for en underretning (Bilag 8, s. 9).

De ovenstående citater kan være med til at illustrere den uoverensstemmelse, der kan være imellem det, som Goffman betegner som den tilsyneladende- og den faktiske sociale identitet. Det kan således argumenteres for, at misbrug kan være en del af grønlandernes tilsyneladende sociale identitet. Den øvrige befolkning kan muligvis ved første blik, ud fra en viden om den grønlandske baggrund, antage, at der er et misbrug til stede. Såfremt at misbruget ikke er en del af grønlandernes faktiske sociale identitet, opstår der således et stigma. Dette kan henlede til Goffmans begreb om stammemæssige stigma, da stigmaet kan opstå på baggrund af grønlandernes race og nation. Overordnede set kan uoverensstemmelsen, der kan være imellem de to sociale identiteter, være dannet ud fra forhåndsbestemte holdninger fra den øvrige befolkning. Disse holdninger kan således være dannet ud fra et mangelfuldt grundlag, og de kan dermed skabe fordømmen om misbrug blandt grønlandere.

Bille italesætter yderligere fordømmen ved bl.a. at fortælle, at der er: "... mange, som kommer stolt og fortæller mig, at nu har de været ædru i så og så mange år." (Bilag 7, s. 7). Denne oplevelse underbygges af både Kristoff og Sven i interviewene, da de begge italesætter misbrug blandt grønlandere. Kristoff fortæller, at der er mange grønlandere, som ikke drikker eller ryger, men at dem

ser man aldrig (Bilag 5, s. 3). Sven fortæller ligeledes, at han ikke har drukket eller røget i omkring 14-15 år (Bilag 6, s. 8). Kristoff og Svens fortællinger kan være med til at illustrere, at de begge har et ønske om at gøre os opmærksomme på, at misbrug ikke er en del af deres faktiske sociale identitet. De forsøger dermed at ændre fordommen- og stigmaet om misbrug blandt grønlandere.

Goffmans begreb om jeg-identitet kan benyttes til at beskrive Kristoff og Svens ovenstående fortællinger. De har begge lært at leve sig ind i, og dermed erkendt, hvordan samfundet betragter dem som grønlandere - herunder det stigma, der er om misbrug blandt grønlandere. Deres italesættelser kan således være én måde, hvorpå de forsøger at håndtere stigmaet. De forsøger at passere, ved at fortælle, at det ikke er alle grønlandere, som har et misbrug. Overordnede set stræber de således efter at opnå accept fra samfundet.

I forlængelse af Kristoff og Svens bestræbelser efter accept, kan Honneths teori om anerkendelse inden for den retslige sfære ligeledes benyttes. Kristoff og Sven forsøger, igennem deres fortællinger, at opnå anerkendelse for deres individuelle værd, på lige fod med andre i samfundet. Det kan dog føre til disrespekt i form af at miste retten til ligebehandling, herunder forskelsbehandling og diskrimination, hvis Kristoff og Sven ikke føler, at de får anerkendelse inden for den retslige sfære.

Afslutningsvist kan ovenstående fordom om misbrug blandt grønlandere være med til at illustrere, som det tidligere i problemfeltet er beskrevet, hvorfor den klassiske fordom om 'den fordrukne grønlander' er opstået, og hvorfor ordet 'grønlanderstiv' er blevet tilføjet til Den Danske Ordbog (Lykkeberg, 2017).

6.4 Kommunikation

Den følgende delanalyse tager udgangspunkt i, hvilken betydning kommunikationen kan have for informanternes oplevelser af grønlandernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Der vil være fokus på: 'den verbale-', 'den skriftlige-' og 'den nonverbale kommunikation'.

Grønland har, som beskrevet i problemfeltet, indtil hjemmestyrets indførelse i 1979, haft et fokus på, at de grønlandske indbyggere skulle mestre det danske sprog. Efter 1979 blev dansk i stedet ét fag, der skulle undervises i, i de grønlandske folkeskoler (Sørensen, 2020). Dette er dog ikke ensbetydende med, at alle grønlandere, der flytter fra Grønland til Danmark, kan forstå- og snakke dansk.

Den verbale kommunikation

Den verbale kommunikation kan have betydning for både borgeren og for den person, som borgeren interagerer med. Det vil således være relevant for os at undersøge, hvordan vores informanter oplever den verbale kommunikation. De to socialrådgiverinformanter beskriver begge, hvilken betydning den verbale kommunikation har i deres forskellige institutionelle- og organisatoriske kontekster, hvori de møder grønlandske borgere.

Bille fortæller fx, at hun, da hun arbejdede i én kommune, havde en oplevelse af, at nogle af hendes grønlandske borgere kunne sige:

... “Ja”, [og] så gjorde de det ikke. (...) og det tror jeg, har noget at gøre med, at man bare gerne vil please og gerne vil gøre det godt, måske uden helt at have forstået, hvad det egentlig var for nogle krav, der kom med (Bilag 7, s. 11).

Bjørk har ligeledes en oplevelse af, at nogle af hendes grønlandske borgere kan have en tendens til at svare “Ja” til aftaler uden helt at forstå, hvad der er aftalt. Bjørk fortæller fx: “De kan godt have svært ved at få handlet på tingene...” (Bilag 8, s. 10-11). Bjørk uddyber, at hun, i mødet med sine grønlandske borgere, forsøger at være tålmodig, for at sikre sig, at både de grønlandske borgere og hende selv er enige om, hvad de har aftalt (Bilag 8, s. 5).

Til ovenstående citater kan Bourdieus begreb om kapital benyttes, da det er vigtigt, at socialrådgiverne fra bl.a. jobcenteret er opmærksomme på deres grønlandske borgeres kulturelle kapitaler - fx i form af deres danskkundskaber. Dette er vigtigt, da socialrådgiverne skal sikre sig, at de grønlandske borgere forstår de aftaler, der laves, da de ellers kan risikere, fx at blive sanktioneret. Overordnede set kan den “gode” verbale kommunikation være med til at give de grønlandske borgere de bedste forudsætninger for at handle på det aftalte, således at de også får de bedste forudsætninger for at deltage i fx jobcenterets felt.

Den verbale kommunikation kom også til udtryk på tre forskellige niveauer, i interviewene med de grønlandske informanter. Kristoff forstod- og snakkede dansk, men vi havde dog indimellem problemer med at forstå hinanden ift. hans danskniveau. Elsa var flydende i dansk, og hun taler bedre dansk, end hun taler grønlandsk. Sven havde sprogbarrierer ift. sine danskkundskaber, hvor det tit var nødvendigt, at Elsa skulle agere tolk.

Svens danskkundskaber kan bl.a. ses i følgende citat: “Sven: Ja, livredder. Ja. Og så blev jeg kun

aflyser... arbejder aflyser. Aflyser. (*Siger det utydeligt*). Elsa: Det hedder afløser.” (Bilag 6, s. 3-4). Citatet kan være med til at illustrere Svens kulturelle kapitaler, i form af hans manglende danskkundskaber. Til trods for, at Sven har boet i Danmark siden 2010'erne, og formodentligt har haft dansk i folkeskolen, kan han opleve at have svært ved at socialisere sig med den øvrige befolkning i Danmark - pga. hans sprogbarrierer. Omvendt kan det dog argumenteres for, at Sven ikke har haft mulighed for at udvikle sine danskkundskaber, fordi han evt. ikke bliver inkluderet af den øvrige befolkning i Danmark. Samlet set kan dette være en forklaring på, at Sven fortæller, at han, inden han begyndte at benytte Det Grønlandske Hus, var ensom (Bilag 6, s. 8).

Det kan overordnede set, ud fra ovenstående beskrevet, argumenteres for, at der i det danske samfunds felt eksisterer en doxa med en grundlæggende sandhed om, at man skal kunne tale dansk for at kunne begå sig i det danske samfund.

Den skriftlige kommunikation

Den skriftlige kommunikation, der formidles til borgeren, kan, lige såvel som den verbale kommunikation, have betydning. Den skriftlige kommunikation skal være letforståelig, da borgeren ikke har den samme mulighed for at stille spørgsmål i den skriftlige kommunikation, som i den verbale kommunikation. Det er således relevant, at vi også undersøger, hvordan vores informanter oplever den skriftlige kommunikation.

Grønlændere er, som tidligere nævnt i problemfeltet, danske statsborgere, hvortil de betragtes på lige fod med den øvrige befolkning i Danmark. Til dette kan Honneths teori om anerkendelse inden for den retslige sfære benyttes, da de grønlandske borgere kan opleve en udfordring ift. at føle sig på lige fod med den øvrige befolkning i Danmark. Dette kan være tilfældet, da de grønlandske borgere muligvis ikke har de samme forudsætninger for at forstå- og snakke dansk. Den skriftlige kommunikation kan således være medvirkende til, at de grønlandske borgere ikke føler sig inkluderet og anerkendt i Danmark.

Det ovenstående er også noget, som Bille italesætter i interviewet. Hun fortæller bl.a., at, da hun arbejdede i én kommune og skulle sende breve til sine grønlandske borgere, kunne de have besvær med at læse- og forstå det skriftlige indhold i dem. Hun uddyber hertil, at nogle af de grønlandske borgere således kan have behov for, at indholdet i brevene bliver lettere at forstå (Bilag 7, s. 13). Til dette kan Honneths teori om anerkendelse inden for den solidariske sfære benyttes, da de grønlandske borgere kan få en følelse af anerkendelse, hvis brevene gøres lettere at forstå for dem. Det er hertil en

forudsætning for anerkendelsen, at socialrådgiverne har gjort sig nogle overvejelser om de behov, som den individuelle- og unikke grønlandske borger kan have, således at vedkommende ikke føler sig, som modtageren af et standardiserede brev. På den anden side er det dog væsentligt, at socialrådgiverne er opmærksomme på, at de mere letforståelige breve også kan have den modsatte effekt. Den grønlandske borger kan evt. føle sig diskrimineret, hvis ikke, at vedkommende selv føler, at der er behov for et mere letforståeligt brev. Hensigten kan således få en anden virkning.

Den nonverbale kommunikation

Nonverbal kommunikation kan komme til udtryk på forskellige måder - fx igennem ansigtsudtryk (Eide & Eide, 2007, s. 24). Det er tidligere i problemfeltet beskrevet, at grønlændere i højere grad anvender den nonverbale kommunikation (Sjursen, 2014, s. 23). Dette kunne vi fornemme i interviewene med Kristoff og Sven, da de begge ofte anvendte den nonverbale kommunikation - fx i form af fagter og armbevægelser.

Til ovenstående kan Bourdieus begreb om habitus benyttes. Det kan hertil diskuteres, om Kristoff og Svens handlinger, i form af deres udvidet brug af den nonverbale kommunikation, er en ubevidst internalisering- og socialisering fra de sociale forhold, som de er blevet påvirket af i den grønlandske kultur. Dette kan være en forklaring på, hvorfor Elsa ikke i samme grad anvendte den nonverbale kommunikation i interviewet, idet hun flyttede fra Grønland som teenager.

Det, at de grønlandske borgere i højere grad anvender den nonverbale kommunikation, bekræftes også af Bjørk i nedenstående citat. Det kan hertil antages, at den nonverbale kommunikation ikke i samme grad indgår i Bjørks habitus, og hendes oplevelse af den danske kultur:

Og det her med egentlig bare at være stille sammen... og kommunikere i stilheden, på en eller anden måde. Og det ligger meget fjernt fra mig, og den kultur, jeg synes, at jeg er opvokset i: Der skal vi tale for at kommunikere, for at komme videre, og komme frem ad. Og vi taler om alting... Ja. Og det oplever jeg, at grønlænderne i hvert fald ikke har samme udgangspunkt for (Bilag 8, s. 11).

Overordnede set kan den grønlandske- og den danske kulturs forskelligheder, ift. den nonverbale kommunikation, således få betydning for relationen mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere, da kommunikationen kan blive overset eller misforstået. Det er således vigtigt, at socialrådgiverne er bevidste om, hvordan de grønlandske borgere anvender den nonverbale kommunikation.

6.5 Mødet med jobcenteret

Den følgende delanalyse tager udgangspunkt i, hvilken betydning jobcenteret kan have for informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark. Der vil være fokus på: 'jobcenterets syn og holdninger på de grønlandske borgere', 'relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i jobcenteret' og 'arbejdsmarkedets betydning for grønlændernes møde med jobcenteret'.

Jobcenterets syn og holdninger på de grønlandske borgere

Det er tidligere i problemfeltet beskrevet, at grønlændere i Danmark har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, sammenlignet med den danske befolkning (Larsen, 2018, s. 8). Det kan således antages, at en del grønlændere har haft- eller har en tilknytning til de danske jobcentre. Det vil derfor være relevant at undersøge, hvilket syn og hvilke holdninger jobcenteret har på- og til de grønlandske borgere. Overordnede set kan jobcenterets syn og holdninger til de grønlandske borgere have en påvirkning på grønlændernes møde med Danmark.

I interviewet med Bjørk spurgte vi, om der, efter hendes oplevelse, er en generel holdning til de grønlandske borgere i jobcenteret. Bjørk fortæller hertil: "Jeg vil ønske, at jeg kunne sige, "Nej". Men, men, men ja, det er der." (Bilag 8, s. 3). Bjørk fortsætter og fortæller, at holdningen handler om, at de grønlandske borgere, som kommer i jobcenteret, typisk har de samme problemstillinger. Bjørk fortæller, at dette kan føre til en forudindtaget holdning om de grønlandske borgere (Bilag 8, s. 3). Ovenstående kan, ifølge Bourdieus begreb om felter, være med til at illustrere, at der i jobcenterets felt eksisterer en bestemt doxa. Bjørks udtalelse kan således indikere, at en grundlæggende sandhed i jobcenteret er, at der er en negativt ladet holdning om de grønlandske borgere – bl.a. grundet den forudindtagede holdning om dem.

Overordnede set er det vigtigt, at socialrådgiverne i jobcenterets felt gør sig sine forforståelser og fordomme bevidste, og at de er opmærksomme på den doxa, der er i feltet. Dette er vigtigt, således at socialrådgiverne ikke bliver styret af deres forforståelser og fordomme i mødet med de grønlandske borgere. Er socialrådgiverne ikke opmærksomme på deres forforståelser og fordomme, kan der muligvis opstå diskrimination, hvilket kan resultere i stigmatisering af de grønlandske borgere. Ovenstående kan bl.a. underbygges af det, der tidligere i analysen er beskrevet, at en læge, der inden mødet med en grønlandsk kvinde, ikke havde gjort sig sin forforståelse og sine fordomme bevidste. Dette resulterede således i en stigmatisering af den grønlandske kvinde, da lægen tildelte hende det, som Goffman betegner som en tilsyneladende social identitet, der ikke var i overensstemmelse med hendes

faktiske sociale identitet. Denne stigmatisering kunne være sket pga. den doxa, der har været i det felt, som lægen befandt sig i.

Samlet set kan det ovenstående være med til at illustrere, at det er vigtigt, at socialrådgiverne er opmærksomme på de logikker og de værdier samt den doxa, der er i jobcenterets felt. Doxaen i jobcenterets felt kan bl.a. indeholde en grundlæggende sandhed om, at man skal komme til møderne og overholde de aftaler, der er indgået. Det er tidligere i analysen beskrevet, hvordan kommunikationen kan have en indflydelse på, hvorfor de grønlandske borgere fx kan have svært ved at overholde de aftaler, der er indgået. Dette kan således være med til at forklare, hvorfor de grønlandske borgere kan have svært ved at agere i jobcenterets felt. Overordnede set kan det dermed resultere i, at socialrådgiverne i jobcenteret får et mere negativt ladet syn på- og en mere negativt ladet holdning om de grønlandske borgere, hvortil der kan opstå fordomme, diskrimination og/eller stigmatisering.

Det er ligeledes vigtigt, at socialrådgiverne er opmærksomme på de problemstillinger, som de grønlandske borgere ofte kommer med i jobcenteret. Bjørk fortæller hertil: “Der er også mange velfungerende grønlændere i Danmark. Men dem, som kommer ind til os, har typisk de samme problemstillinger, eller... kommer med en anden kultur, som er ulig den, vi ellers sidder med.” (Bilag 8, s. 3). Bourdieus begreb om habitus kan benyttes som forklaring til citatet, da det kan argumenteres for, at de grønlandske borgere, der ofte har en tilknytning til jobcenteret, har en habitus, der adskiller sig fra de andre borgere, som Bjørk også møder i jobcenteret. Det er fx tidligere i analysen beskrevet, at de grønlandske borgere har en anden kultur, som de har internaliseret og -socialiseret sig ind i, gennem deres habitus i Grønland. Dette kan bevirke, at socialrådgiverne i jobcenteret, qua de doxaer der er i feltet, ikke møder de grønlandske borgere med de samme forudsætninger, som de ville møde de andre borgere i jobcenteret med.

I forlængelse af ovenstående fortæller Bjørk: “... i kontanthjælpssteamet, har vi i længere tid haft fokus på at snakke om ‘de gode grønlændere’, i stedet for bare at snakke om grønlændere, som en tung målgruppe, der har sine problematikker for sig.” (Bilag 8, s. 4). Citatet kan således være med til at illustrere, at socialrådgiverne i jobcenteret er opmærksomme på de forforståelser og fordomme, der kan eksistere om de grønlandske borgere. Socialrådgiverne forsøger dermed at gøre sig dem bevidste, således at de ikke møder de grønlandske borgere anderledes, end de møder de andre borgere.

Relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i jobcenteret

Det er i ovenstående beskrevet, at jobcenterets syn på- og holdninger om de grønlandske borgere er

påvirket af jobcenterets felt – heri de logikker, værdier og den doxa, som dominerer i feltet. Synet og holdningerne kan have betydning for, hvordan relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere i jobcenteret udvikler- og forandrer sig. Overordnede set vil relationen og tilliden således have en påvirkning på grønlændernes møde med Danmark.

Kristoff er på nuværende tidspunkt kontanthjælpsmodtager, og Sven har på et tidligere tidspunkt været kontanthjælpsmodtager. De har således begge været tilknyttet jobcenterets felt, hvori de begge har udviklet- og dannet sig relationer til socialrådgivere. Kristoff fortæller følgende om relationen til sine nuværende socialrådgivere i jobcenteret: ”Jeg har to rigtig gode sagsbehandlere, lige nu, ja. (...). De er meget åbne i forhold til, hvad for nogle problemer, man har. De vil gerne hjælpe mig. Såååh, det er en god ting for mig.” (Bilag 5, s. 8).

Citatet kan være med til at illustrere, at Kristoff har en positiv oplevelse af jobcenteret. Dette kan særligt være påvirket af hans positive oplevelse af relationen mellem ham og hans socialrådgivere. Samlet set kan Kristoffs positive oplevelser skyldes, at socialrådgiverne i jobcenteret giver økonomisk hjælp og -støtte, igennem bl.a. kontanthjælp. Vi ved fra både Kristoff og Svens udtalelser, at udbetalingen af kontanthjælp er højere i Danmark, end den er i Grønland (Bilag 5, s. 10 & Bilag 6, s. 4-5). Dette underbygges også af problemfeltet, hvori det er angivet, at mange grønlændere flytter til Danmark, og at mange grønlændere ønsker at blive i Danmark, bl.a. pga. det danske kontanthjælpsystem (Sjursen, 2014, s. 42). Bourdieus begreb om økonomisk kapital kan benyttes som forklaring til ovenstående, da de grønlandske borgere kan få højere økonomiske kapitaler i Danmark end i Grønland, pga. den danske kontanthjælp.

Ud over Kristoffs positive oplevelser på borgerniveau, har Bille og Bjørk også om nogle positive fortællinger, af grønlændernes oplevelser ift. relationen til socialrådgiverne i jobcenteret, på professionsniveau. Bille fortæller bl.a.: “Jeg tror da, at de bliver mødt af kompetente sagsbehandlere, og at de også er meget trygge der.” (Bilag 7, s. 12).

Bjørk fortæller desuden:

Jeg synes ikke, at jeg oplever, at der er en mistillid, i hvert fald. (...). Og jeg oplever, at de har tillid til, at jeg nok skal hjælpe dem med at finde et arbejde. Eller hjælpe dem med og få afklaret deres helbred (Bilag 8, s. 8).

Ovenstående citater kan underbygges af Honneths teori om anerkendelse, da anerkendelse er en forudsætning for, at de grønlandske borgere oplever en positiv- og en vellykket personlig udvikling i samfundet. Bille og Bjørks positive fortællinger kan således være med til at illustrere, at nogle af de grønlandske borgere oplever anerkendelse igennem bl.a. tillid, tryghed, hjælpsomhed og kompetencer fra socialrådgiverne i jobcenteret. Overordnede set kan de positive oplevelser af relationen med socialrådgiverne dermed bidrage til, at de grønlandske borgere oplever en positiv udvikling, på lige fod med den øvrige befolkning i Danmark.

Modsat de positive oplevelser, fortæller de grønlandske informanter også om nogle mere negativt ladede oplevelser med det offentlige system i Danmark. Disse oplevelser kan også have en påvirkning på relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere i jobcenteret. De negative oplevelser kan bl.a. ske på baggrund af sprogbarrierer, som er beskrevet tidligere i analysen. Sven fortæller fx: ”Når man ikke godt forstå... Det er så svært. Meget svært. Det er det.” (Bilag 6, s. 9). Svens oplevelse, med at det offentlige system i Danmark er svært, kan således skyldes, at der i relationen, mellem ham og hans socialrådgivere i jobcenteret, kunne være nogle misforståelser ifm. kommunikationen.

Kristoff fortæller desuden om en negativ oplevelse ift. relationen mellem ham og hans tidligere socialrådgivere i jobcenteret: ”Det kommer meget an på, hvordan ens sagsbehandler der er, fordi jeg har haft flere (...) sagsbehandlere, der ikke har været så gode. (...). Man bliver ikke oplyst, om det man kan få hjælp til.” (Bilag 5, s. 5-6). Kristoffs udtalelse kan være med til at illustrere, at han, i relationen til sine socialrådgivere i jobcenteret under det offentlige system i Danmark, ikke har oplevet at have fået den nødvendige vejledning, oplysning og rådgivning ifm. forståelser og muligheder. Bourdieus begreb om symbolsk magt kan benyttes som forklaring på citatet, da Kristoff kunne være påvirket af det usynlige magtforhold, der har været imellem ham og hans socialrådgivere i jobcenteret. Kristoff kunne således have nogle oplevelser af, at socialrådgivernes magt til at konstruere en virkelighed blev til symbolsk vold, da han ikke kunne forstå og se muligheder i den virkelighed, som socialrådgiverne konstruerede.

Bille fortæller ligeledes om det usynlige magtforhold, der er mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere i fx jobcenteret: ”... jeg tror, at kommunale sagsbehandlere altid har den der magtproblematik, man skal forholde sig til.” (Bilag 7, s. 11). Citatet kan underbygges af problemfeltet, hvori der er redegjort for, at den myndighedsrolle, som socialrådgiverne i jobcenteret har, kan være med til at definere relationen til de grønlandske borgere. Det kan fx have betydning for relationen

mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere, at socialrådgiverne i jobcenteret har nogle juridiske krav og forpligtelser - herunder fx kompetencer til at træffe beslutninger og administrere lovgivningen (Posborg, 2016, s. 258-259).

Afslutningsvist kan magtforholdet, ift. relationen mellem socialrådgiverne i jobcenteret og de grønlandske borgere, være en forklaring på, hvorfor nogle grønlændere føler sig diskrimineret. Dette kan underbygges af, som tidligere beskrevet i problemfeltet, at de adspurgte grønlændere, i en kvantitativ undersøgelse, har oplevet forskelsbehandling eller diskrimination inden for et år, pga. deres grønlandske baggrund – herunder særligt i kontakten med fx jobcentre (Laage-Petersen, 2015, s. 94).

Arbejdsmarkedets betydning for grønlændernes møde med jobcenteret

Til ovenstående vil det ydermere være relevant at have fokus på, hvilken betydning arbejdsmarkedet kan have for grønlændernes møde med Danmark. Det vil hertil være relevant at belyse, hvilke muligheder grønlænderne har på arbejdsmarkedet i Danmark.

Det er relevant at belyse, hvilket syn og hvilke holdninger de danske arbejdsgivere har på de grønlandske borgere. Bjørk fortæller, at de i jobcenteret oplever, at der er nogle arbejdsgivere, som direkte ikke vil have den grønlandske arbejdskraft, hvilket bl.a. kan skyldes, som det tidligere i analysen er beskrevet, fordommen om misbrug blandt grønlændere (Bilag 8, s. 11-12). Bjørks oplevelse kan således være med til at illustrere, at arbejdsgiverne også kan være med til at gøre de grønlandske borgere til en diskrimineret gruppe, da de bevidst, ud fra et illegitimt kriterium, fravælger dem som arbejdskraft. Bjørks oplevelse kan yderligere være med til at illustrere, at der i arbejdsmarkedets felt kan være en logik om, at de grønlandske borgere ikke kan bidrage med det samme, som de øvrige arbejdstagere i Danmark - herunder pga. fx fordommen om misbrug blandt grønlændere.

Der kan, ifølge Dall, være forskellige forståelser af, hvorfor langtidsledighed opstår, hvor 'stigmatisering' kan være én af dem. 'Stigmatisering' kan, ud fra Bjørks ovenstående oplevelse, være en forståelse på langtidsledighed hos de grønlandske borgere, da nogle af de danske arbejdsgivere kan fravælge dem, grundet deres etnicitet. Goffmans begreb om stammemæssige stigma kan benyttes på denne forståelse, da et menneske, ifølge dette stigma, bliver stigmatiserede pga. fx sin race. Overordnede set kan forståelsen af 'stigmatisering' således være en forklaring på, hvorfor nogle af de grønlandske borgere bliver- og/eller forbliver langtidsledige i Danmark (Dall, 2015, s. 270-271).

Det er desuden beskrevet i problemfeltet, at vi på nuværende tidspunkt befinder os i den fjerde socialreform, hvor der er fokus på 'workfare' frem for 'welfare' (Møller, 2016, s. 117). Der er af den grund fokus på 'en aktiv arbejdsmarkedspolitik', hvori der er fire forskellige strategier til, hvordan man sikrer, at ledige kommer i arbejde. En af strategierne er 'netværk', hvor formålet er at formidle kontakt mellem ledige og arbejdsgivere, og dermed forhindre stemping og diskrimination (Bredgaard, Jørgensen, Madsen & Rasmussen, 2017, s. 30). Bjørk fortæller, at hun, for at hjælpe sine grønlandske borgere i arbejde, anvender virksomhedspraktikker, fordi nogle af de danske arbejdsgivere kan have forestillinger om:

... hvad det vil sige at have en grønlandsk medarbejder, ind i virksomheden. Og der er man nogle gange nødt til at gøre lidt ekstra, for at sikre det rette match. Det lykkedes i de fleste tilfælde, fordi mange grøn... Altså grønlandere har jo lige så meget at byde på, som enhver anden (Bilag 8, s. 6).

Citatet kan være med til at illustrere, at Bjørk gør brug af strategien 'netværk' for at hjælpe sine grønlandske borgere i arbejde. Der bliver således, igennem virksomhedspraktikker, formidlet en kontakt mellem de grønlandske borgere og arbejdsgiverne. Denne kontakt kan bidrage til, at de grønlandske borgere opnår mere indflydelse på arbejdsmarkedet - fx gennem det, som Bourdieu betegner som social kapital. Kontakten kan ligeledes være med til at ændre arbejdsgivernes syn på grønlandere - fx ift. fordommen om misbrug blandt grønlandere, såfremt at grønlandernes faktiske sociale identiteter ikke stemmer overens med deres tilsyneladende sociale identiteter, som arbejdsgiverne kan placere dem i. Samlet set kan det således argumenteres for, at strategien 'netværk' kan være med til at mindske, at langtidsledighed opstår pga. 'stigmatisering'.

En anden strategi, inden for en aktiv arbejdsmarkedspolitik, er 'kvalificering'. Formålet i denne strategi er at forbedre erhvervsevnen hos de ledige, da problemet er, at de ledige mangler faglige kvalifikationer, for at opnå beskæftigelse (Bredgaard et. al., 2017, s. 30). Det er tidligere i problemfeltet beskrevet, at de grønlandske borgeres erhvervmæssige kompetencer fra Grønland ikke nødvendigvis kan udnyttes på det danske arbejdsmarked (Socialstyrelsen, 2020). Dette bekræftes bl.a. af Bille, som fortæller: "... så kommer de måske med hele erfaringen fra fiskeriet. Det er der måske ikke så meget af her i byen, for der er jo mange, der ikke lige kan lykkes på arbejdspladsen." (Bilag 7, s. 15). Citatet kan således være med til at illustrere, at de kulturelle kapitaler, som de grønlandske borgere har internaliseret- og socialiseret sig ind i, gennem deres habitus i Grønland, muligvis ikke giver den samme indflydelse og -magt i arbejdsmarkedets felt i Danmark.

Afslutningsvist, som det tidligere i analysen er beskrevet, befinder de grønlandske informanternes dansk kundskaber sig på forskellige niveauer. Det kan således have betydning for, hvilken indflydelse og anerkendelse de hver især kan opnå i fx arbejdsmarkedets felt. Dette kommer bl.a. til udtryk i Svens udtalelse: "Vi kan ikke få arbejde, fordi vi kan ikke snakke på dansk. Vi skal først lære det. (...). Ja, [det er svært] at få et job... i Danmark. Det er det, ja." (Bilag 6, s. 10). Citatet kan være med til at illustrere, at strategien kvalificering kan bidrage til at kvalificere de grønlandske borgernes sprog. Dette fortæller Bjørk også, at de i jobcenteret bl.a. kan hjælpe med igennem sprogpraktikker (Bilag 8, s. 6). Sprogpraktikker kan muligvis give de grønlandske borgere mulighed for at opnå nye kombinationer af det, som Bourdieu betegner som kapitaler: deres sociale kapitaler i form af netværk, og deres kulturelle kapitaler i form af sproglige kompetencer. Samlet set kan dette have betydning for de grønlandske borgernes symbolske kapitaler. De nye kombinationer af deres kapitaler kan muligvis være medvirkende til, at de får nye forudsætninger for at samle- og omsætte deres kapitaler til indflydelse og anerkendelse i arbejdsmarkedets felt.

6.6 Mødet med Det Grønlandske Hus

Den følgende delanalyse tager udgangspunkt i, hvilken betydning Det Grønlandske Hus kan have for informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark. Der vil være fokus på: 'Det Grønlandske Hus' syn og holdninger på de grønlandske borgere', 'Det Grønlandske Hus' bidragsmuligheder ift. de grønlandske borgere' og 'relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus'.

Det Grønlandske Hus' syn og holdninger på de grønlandske borgere

Det er tidligere i problemfeltet beskrevet, at Det Grønlandske Hus kan klassificeres som en selvejende institution, der har en grundlæggende interesse for grønlændere. Det betyder således, at Det Grønlandske Hus, som en uafhængig organisation, har nogle andre rammer, sammenlignet med fx jobcenteret. Det er dermed relevant at undersøge, hvilket syn og hvilke holdninger Det Grønlandske Hus har på- og til de grønlandske borgere. Dette er relevant, da Det Grønlandske Hus' syn og holdninger kan have en påvirkning på grønlændernes møde med Danmark.

Bille fortæller følgende om Det Grønlandske Hus: "Altså det her, det er sådan et sted, der er trygt for dem at være. Her må de tale grønlandsk, og her er det mig, der er den udenforstående." (Bilag 7, s. 9). Citatet kan være med til at illustrere, at der i Det Grønlandske Hus bl.a. er et syn og en holdning om, at Huset er ét sted, hvor de grønlandske borgere kan finde en tryghed. De grønlandske borgere

kan, i Det Grønlandske Hus, evt. skabe tilknytninger, relationer og fællesskaber med hinanden, hvortil de har mulighed for at være grønlændere, møde andre grønlændere og tale grønlandsk. Overordnede set kan det argumenteres for, ud fra Bourdieus begreb om felter, at Det Grønlandske Hus' felt består af en doxa, hvori en grundlæggende sandhed bl.a. er, at de grønlandske normer og værdier vægter højere, end fx de danske normer og værdier. Det er således de danske normer og værdier, som bliver det udenforstående i Det Grønlandske Hus' felt.

Ovenstående kan også underbygges af Bille, der fortæller:

Men da jeg kom den første dag, så min kollega, hun... De, grønlænderne, sidder nedeunder rundt om et bord. Og så min kollega, hun præsenterer mig først, og så får jeg så ordet, og det første jeg siger, det er, at jeg kan ikke grønlandsk. Og så kan jeg bare se, så var der virkelig kollektiv udfrysning af mig, eller hvad det nu hedder. Så kiggede de bare ned i bordet... (Bilag 7, s. 5).

Citatet kan således være med til at underbygge doxaen om, at det er de danske normer og værdier, som bliver det udenforstående, og at det er de grønlandske normer og værdier, som vægter højere. Det er dermed den grønlandske kultur og de grønlandske borgeres habitus, som de har internaliseret- og socialiseret sig ind i, som er det dominerende i Det Grønlandske Hus' felt. De grønlandske borgere skal evt. ikke bekymre sig om, hvilke fordomme der kan opstå om dem pga. deres grønlandske baggrund. Overordnede set kan doxaen i Det Grønlandske Hus' felt være en forklaring på, hvorfor de grønlandske borgere handlede sådan, som de gjorde, i form af "en kollektiv udfrysning" af Bille, da hun fortalte, at hun ikke kunne snakke grønlandsk.

Det Grønlandske Hus' bidragmuligheder ift. de grønlandske borgere

Feltet i Det Grønlandske Hus kan bidrage med nogle andre muligheder til de grønlandske borgere, end feltet i jobcenteret kan bidrage med. Det Grønlandske Hus' felts bidragmuligheder kan påvirke både de grønlandske borgere på borgerniveau og socialrådgiverne på professionsniveau, da feltet besidder forskellige roller med betydningsfulde relationer - både blandt grønlænderne, men også blandt socialrådgiverne og grønlænderne. Overordnede set kan Det Grønlandske Hus' bidragmuligheder have en påvirkning på grønlændernes møde med Danmark.

De grønlandske informanter fortæller alle om nogle områder, hvorpå Det Grønlandske Hus har bidraget i deres liv. De grønlandske informanters oplevelser underbygger også noget af det, som Bille

fortæller om Husets bidragsmuligheder. Samlet set kan Det Grønlandske Hus' muligheder bidrage til, at de grønlandske borgere oplever personlig udvikling og forandring, som i sidste ende kan bidrage til at forebygge fordomme, diskrimination og/eller stigmatisering.

Én af Det Grønlandske Hus' bidragsmuligheder er den tilknytning og relation, som de grønlandske borgere indbyrdes kan få til hinanden. Dette underbygger både Kristoff og Sven i deres svar til, hvorfor de benytter Det Grønlandske Hus. Kristoff fortæller: "Det er dejligt her. At møde landsmænd." (Bilag 5, s. 7). Sven fortæller yderligere: "Øhh... Fordi jeg er ensom." (Bilag 6, s. 8). Citaterne kan være med til at illustrere, at Kristoff og Sven, i Det Grønlandske Hus, har mulighed for at være grønlandere, møde andre grønlandere og snakke grønlandsk. De har således mulighed for at skabe en relation til deres grønlandske tilhørsforhold, som kan bidrage til at forebygge ensomhed og isolation.

Bourdieu's begreber om habitus og kapital kan benyttes til det ovenstående. Kristoff og Sven har, i Det Grønlandske Hus, mulighed for at internalisere- og socialisere nogle normer og værdier, igennem nogle af deres fælles ubevidste grønlandske erfaringer, følelser, tanker, handlinger og sociale forhold, med andre grønlandske borgere. Det kan hertil være tilfældet, i Det Grønlandske Hus' felt, at de grønlandske borgere har nogle ressourcer og kilder til fælles, ift. deres grønlandske kapitaler. Dette kan i sidste ende bidrage til, at de grønlandske borgere har en følelse af, at de indbyrdes har den samme indflydelse og magt i Det Grønlandske Hus' felt.

Det Grønlandske Hus' mulighed, ift. tilknytninger og relationer, kan desuden bidrage til, at de grønlandske borgere kan anvende den nonverbale kommunikation, uden evt. at blive overset eller misforstået. Dette underbygges både af problemfeltet og af analysen, hvori det er beskrevet, at grønlandere generelt kommunikerer mere nonverbalt (Sjursen, 2014, s. 23). Nogle af de grønlandske borgere kan også have været udsat for 'grønlandisering' i Grønland, ifm. hjemmestyrets indførelse i 1979 (Sjursen, 2014, s. 10). Disse grønlandere har således, i tilknytningen og relationen med hinanden i Det Grønlandske Hus, mulighed for at kommunikere på grønlandsk, i stedet for at kommunikere på dansk. Overordnede set har de grønlandske borgere mulighed for, i Det Grønlandske Hus, at kommunikere og skabe tilknytninger og relationer med andre grønlandere, som står i den samme situation.

Til ovenstående mulighed, hører også en anden bidragsmulighed, som er, at de grønlandske borgere, i tilknytningen og relationen til hinanden, kan skabe et fællesskab i Det Grønlandske Hus. De grønlandske borgere har bl.a. mulighed for at skabe et fællesskab omkring det at have en tilknytning til Grønland og den grønlandske kultur. De kan desuden have haft nogle af de samme problemstillinger

i Grønland, som den øvrige befolkning i Danmark evt. ikke kan sætte sig ind i. De grønlandske borgere kan fx, som beskrevet i problemfeltet, have været udsat for hjemløshed i Grønland, hvilket ofte skyldes den vanskelige grønlandske boligsituation (Carl et. al., 2020, s. 11-12). Dette kom fx til udtryk i Svens fortælling om sit liv i Grønland, hvor han var hjemløs (Bilag 6, s. 2).

Bille fortæller følgende om, hvordan hun, på professionsniveau, oplever fællesskabet i Det Grønlandske Hus:

Så er der meget fællesskab her. Altså... det er så hyggeligt, de synger sammen. (...). Altså det tror jeg virkelig, at de får meget igennem, altså meget ud af det der med at synge sammen. Mere end vi danskere gør. De mødes omkring maden herude, kan jeg også se. Det er en god ting (Bilag 7, s. 9).

Billes ovenstående oplevelse kan underbygges af Elsas udtalelse på borgerniveau, om hendes oplevelse i Det Grønlandske Hus: "... der er andre grønlændere at snakke med. Man forstår bedre. Nu har jeg også danske venner, men de er ikke så åbne, ligesom grønlændere. (...). Altså sådan mere forholdene. Man kan lave ting sammen." (Bilag 6, s. 8). Begge citater kan være med til at illustrere, at grønlændere lægger større vægt på fællesskabet og heri åbenheden, sammenlignet med nogle af informanternes oplevelser af den øvrige befolkning i Danmark. Honneths teori om anerkendelse inden for den private sfære kan hertil benyttes. De grønlandske borgere kan, i deres venskabelige fællesskaber i Det Grønlandske Hus, opnå en følelsesmæssig- og kropsbaseret anerkendelse. Denne form for anerkendelse kan give de grønlandske borgere selvtillid, hvortil de kan få bedre mulighed for at handle, kommunikere og deltage på lige fod med hinanden i fællesskabet i Det Grønlandske Hus' felt.

Afslutningsvist er en tredje bidragsmulighed, inden for Det Grønlandske Hus' felt, at deltagelsen i Huset er baseret på frivillighed. Bille fortæller uddybende hertil: "... det er et frirum at komme her i Det Grønlandske Hus." (Bilag 7, s. 5). Overordnede set er frivilligheden og frirummet i Det Grønlandske Hus således med til at give de grønlandske borgere mulighed for selv at opsøge socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus. De grønlandske borgere har hertil mulighed for at efterspørge den hjælp, som de, på det pågældende tidspunkt, har brug for – herunder fx hjælp til at bearbejde deres problemer.

Relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus

Til ovenstående vil det yderligere være relevant at have fokus på, hvordan relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus' felt er. Overordnede set kan disse have betydning for grønlændernes møde med Danmark.

Et forhold, der kan have betydning for relationen og tilliden, er, at socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus har den bemyndigende rolle. De kan således være nysgerrige på- og anerkendende ift. de grønlandske borgeres problemer (Hansen, 2016a, s. 369). Socialrådgiverne kan derfor, ifølge Bille: "...bare sige "Ja" til at hjælpe med alt, der kommer ind ad døren. Så det [grønlænderne] kommer med, det vil jeg gerne hjælpe med..." (Bilag 7, s. 2). Citatet bekræftes også af Kristoff, der fortæller, at socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus er gode til at hjælpe, og hvis han har brug for hjælp, så går han ned og snakker med dem (Bilag 5, s. 7-8). Både Bille og Kristoffs ovenstående oplevelser kan være med til at illustrere, at der ikke er en dagsorden- eller et overordnede formål med mødet mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus, ud over den som de grønlandske borgere beslutter.

Det er tidligere i analysen beskrevet, at hjælpen til de grønlandske borgere i Det Grønlandske Hus' felt skal baseres på frivillig deltagelse fra grønlænderne. Det er således frivilligt, om de grønlandske borgere vil indgå i en relation-, deltage i en samtale- eller holde et møde med socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus. Dette underbygges også af Bille, der fortæller: "...de kan jo også vrage mig, hvis de ikke får noget ud af at snakke med mig." (Bilag 7, s. 11). Citatet kan således være med til at illustrere, at der, i relationen mellem socialrådgiverne og grønlænderne, ikke er nogle lovgivningsmæssige krav. Det er i stedet de grønlandske borgere, som bestemmer, hvornår målet med deres relation er opnået. Overordnede set kan det argumenteres for, at den frivillige deltagelse og den bemyndigende rolle kan skabe en positiv og tillidsfuld relation mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus.

Til trods, for at den frivillige deltagelse kan være med til at skabe en positiv og tillidsfuld relation, er det væsentligt, at socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus er opmærksomme på, at der muligvis kan opstå nogle usikkerheder hos de grønlandske borgere, ifm. at opsøge hjælpen hos dem. En usikkerhed kan være, at det ikke er sikkert, at de grønlandske borgere, ved første møde, er bevidste om, hvilke værdier og logikker samt hvilken doxa, der er i Det Grønlandske Hus' felt. Feltets værdier, logikker,

doxa og retningslinjer vil dog fortsat have betydning for relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne. Bille fortæller fx hertil: “Jeg vil selvfølgelig gerne hjælpe til selvhjælp, ikke også. Og det tror jeg også, det står i vores vedtægter, og det prøver vi også sådan at hjælpe dem med, at... ja, at vejlede dem om, hvad der er muligt...” (Bilag 7, s. 2). Citatet kan således være med til at illustrere, at der, i Det Grønlandske Hus’ felt, er en logik om, at der i relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne skal indgå hjælp til selvhjælp.

Et andet forhold, som kan have betydning for relationen og tilliden, kan være det, som Bourdieu betegner som symbolsk magt. Der er, som tidligere nævnt i analysen, en usynlig magt til stede mellem socialrådgiverne i jobcenteret og de grønlandske borgere. Bille har dog ikke en oplevelse af, at der er den samme magt til stede i hendes relation med de grønlandske borgere i Det Grønlandske Hus. Bille fortæller fx: “Nej, det synes jeg ikke. Det siger jeg meget klart. Det gør jeg ikke. For jeg er jo bare deres hjælper.” (Bilag 7, s. 11). En grund, til at Bille ikke har en oplevelse af, at der er det samme magtforhold i Det Grønlandske Hus, kan være, fordi hun besidder den bemyndigende rolle. Bille har derfor ikke, i samme grad, magten til at bestemme, hvordan virkeligheden skal konstrueres og -forstås hos de grønlandske borgere. Dette kan illustreres ved, at Bille fortsætter citatet ved at fortælle: “Der er jo ikke noget, de sådan skal leve op til her.” (Bilag 7, s. 11). Det kan således argumenteres for, at ovenstående kan have en positiv betydning for relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i Det Grønlandske Hus.

Det kan, modsat ovenstående, argumenteres for, at der i socialrådgivernes relation med de grønlandske borgere i Det Grønlandske Hus er symbolsk magt til stede. Socialrådgiverne har magten til at bestemme forståelsen af de grønlandske borgeres problemer, og hvordan virkeligheden omkring problemerne skal konstrueres. Overordnede set kan det argumenteres for, at den symbolske magt i relationen mellem socialrådgiverne og grønlænderne er mere usynlig, end den er i grønlændernes relation til socialrådgiverne i jobcenteret. Det er således ikke sikkert, at hverken socialrådgiverne eller grønlænderne er bevidste om, at den symbolske magt er til stede. Magten kan derfor ubevidst påvirke relationen.

Et sidste forhold, der kan have betydning for relationen og tilliden, kan være anerkendelse ift. Honneths teori om anerkendelse. Socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus har, i højere grad end socialrådgiverne i jobcenteret, mulighed for at sikre, at de grønlandske borgere opnår anerkendelse inden for alle tre anerkendelsessfærer. En grund til dette kan være, at de kan hjælpe med alt, som de grøn-

landske borgere kommer med, og ikke kun ift. fx arbejdsmarkedet. Socialrådgiverne i Det Grønlandske Hus har således, som udgangspunkt, mulighed for at give de grønlandske borgere den hjælp, som de efterspørger, og dermed mulighed for at sikre, at grønlænderne kan opleve en positiv- og en vellykket personlig udvikling. Det er dog ikke sikkert, at socialrådgiverne har mulighed for, inden for Det Grønlandske Hus' felts rammer, at hjælpe de grønlandske borgere direkte, men de har derimod mulighed for at være en støtte for grønlænderne i det videre forløb - fx igennem bisidning.

6.7 Samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus

Den følgende delanalyse tager udgangspunkt i, hvordan samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus er. Bjørk og Bille har, som nævnt løbende i projektet, forskellige myndighedsroller, hvilket bl.a. kan have betydning for deres relationer til deres grønlandske borgere. De har således forskellige erfaringer med målgruppen: grønlændere i Danmark. Dette kan bidrage med forskellige former for viden i samarbejdet, som i sidste ende kan have betydning for grønlændernes oplevelser med det sociale arbejde. Der vil være fokus på: 'tværsektionelt samarbejde' og 'felternes betydning for samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus'.

Tværsektionelt samarbejde

Samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus kan, ud fra Andy Højholdts definition, betegnes som 'et tværsektionelt samarbejde', da Bjørk og Bille befinder sig i hver sin sektor: den kommunale- og den private sektor (Højholdt, 2016, s. 70-73). Både Bjørk og Bille fortæller, at de synes, at der er et godt samarbejde (Bilag 8, s. 1 & Bilag 7, s. 3). I samarbejdet med den kommunale sektor fortæller Bille fx, at de, i Det Grønlandske Hus, kan have forskellige funktioner i samarbejdet. De deltager bl.a. i dialogmøder, hvor de kan komme ud i, fx et jobcenter, og fortælle om nogle af de problemstillinger, som de, inden for den private sektor, kan møde hos målgruppen. Det Grønlandske Hus deltager yderligere i arbejdsgrupper, hvor de, sammen med andre professionelle, kommer med inputs til, hvordan problemstillinger hos målgruppen kan løses (Bilag 7, s. 2-3).

Samarbejdet i de ovenstående beskrevet dialogmøder og arbejdsgrupper kan, ud fra Højholdts fem grundforståelser af samarbejde, betragtes som 'et løst netværk' (Højholdt, 2016, s. 48-49). Samarbejdet i et løst netværk betegnes som et erfaringsfællesskab, hvor man kan få del i andres- og dele ud af sine egne erfaringer. Samarbejdsformen i det løse netværk, mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus, kan variere ift., hvilken viden de hver især ønsker at opnå. Dette underbygges fx af Bjørk, som fortæller: "... jeg har tidligere brugt [Det Grønlandske Hus], både som tolkeservice, og som en form

for støtte-kontaktperson, og deres åben rådgivning også, til mine grønlandske borgere.” (Bilag 8, s. 2). Det er dog vigtigt, at samarbejdspartnerne i det tværsektionelle samarbejde er opmærksomme på, at det ikke er alle oplysninger, der frit kan deles mellem dem.

Kristoff har, som tidligere nævnt i analysen, udtalt, at han på nuværende tidspunkt har nogle socialrådgivere fra den kommunale sektor, der er åbne ift. de problemstillinger, som han har. Kristoff fortæller, at åbenheden gør dem bedre, sammenlignet med nogle af de socialrådgivere, som han tidligere har haft (Bilag 5, s. 8). En af grundene til Kristoffs oplevelse kan være, at der igennem samarbejdet mellem den kommunale- og den private sektor evt. er kommet et større kendskab til de problemstillinger, som grønlænderne kan have. Det tværsektionelle samarbejde kan således bidrage til nye forståelser og yderligere viden om problemstillingerne. I sidste ende kan dette have en positiv betydning for relationen mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere, samt grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Felternes betydning for samarbejdet mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus

Det er i analysen argumenteret for, at Bjørk og Bille, grundet deres institutionelle- og organisatoriske kontekster, har forskellige formål, hensigter og forventninger til mødet med deres grønlandske borgere. Det er ligeledes løbende i analysen beskrevet, at jobcenteret og Det Grønlandske Hus er to forskellige felter, hvori der er forskellige logikker, værdier og doxaer. Disse forskelligheder har betydning for de logikker og værdier samt den doxa, der udvikles i feltet for det tværsektionelle samarbejde mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus. Overordnede set vil der således opstå det, som Bourdieu betegner som “kampe”, imellem Bjørk og Bille, hvor det i “kampene” handler om at definere, hvilke logikker og værdier der skal have indflydelse og magt i feltet.

En af forskellighederne, der kan have betydning for “kampene” i feltet, kan være myndighedsrollen, som Bjørk har, men Bille ikke har, hvilket tidligere er beskrevet i analysen. Bille har fx, inden for den private sektor, fokus på, at der i Det Grønlandske Hus er en doxa om, at: “... man [må] være grønlænder, og så al den der kultur, må de tage med sig ind i Huset, og dyrke den...” (Bilag 7, s. 9). Bjørk italesætter ikke den grønlandske kultur på samme måde, inden for den kommunale sektor, hvilket kommer til udtryk ved, at hun fortæller, at der er: ”... en anden kultur. En anden forståelse af, hvordan snakker vi sammen. Eller hvordan laver vi aftaler, og hvordan overholder vi aftaler.” (Bilag 8, s. 4).

Det kan, ud fra ovenstående citat, argumenteres for, at Bjørk ser den grønlandske kultur, som noget

der er anderledes. Den anderledes kultur kan således bevirke, at grønlænderne kan have svært ved at indgå i den doxa, der er i jobcenterets felt, om at borgerne skal overholde- og tilpasse sig lovgivningen samt feltets institutionelle- og organisatoriske krav og regler. “Kampene”, der kan opstå ifm. Bjørk og Billes forskellige opfattelser af den grønlandske kultur, er således med til at udvikle- og forandre feltet for det tværsektionelle samarbejde mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus.

7. Forandrings- og handlingsforslag

Vi vil i det følgende, ud fra vores ovenstående analyse, identificere og diskutere forslag til forandringer og handlinger, der kan være med til at forbedre det sociale arbejde med grønlændere. Dette vil blive gjort ud fra vores informanternes oplevelser af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Forandrings- og handlingsforslagene vil primært henvende sig til socialrådgivere, på professionsniveau, i det kommunale regi - herunder særligt jobcenteret. Til trods for at forandrings- og handlingsforslagene primært henvender sig til socialrådgivere i jobcenteret, kan virkningen af forslagene have betydning for grønlændere i Danmark på borgerniveau.

7.1 Første forandrings- og handlingsforslag

Det første forandrings- og handlingsforslag, som vi har identificeret, omhandler et behov for forandringer i den skriftlige kommunikation mellem socialrådgiverne i jobcenteret og de grønlandske borgere med sprogvanskeligheder - herunder særligt ifm. breve og pjecer.

Vi ved fra vores analyse, at flere grønlændere finder det vanskeligt at kommunikere på dansk (Sjursen, 2014, s. 23), hvorfor de kan være én målgruppe, som finder det besværligt at forstå indholdet i brevene fra jobcenteret. For det første kan det være svært for de grønlandske borgere at forstå, hvad der står i brevene, da de nødvendigvis ikke har dansk som modersmål. Det kan hertil være særligt svært for dem at forstå ordlyden og de faglige termer i brevene. For det andet kan brevene bestå af mange sider, hvoraf det kan være svært for de grønlandske borgere at vurdere, hvilke sider der er nødvendige at læse. Dette kan særligt være ifm. den lovtekst, som ofte er vedlagt i slutningen af brevene. Samlet set kan ovenstående have betydning for, om de grønlandske borgere forstår indholdet i brevene - fx ifm. en indkaldelse og/eller en afgørelse.

Til ovenstående kan en forandring og handling, ift. det sociale arbejde med grønlændere, være at oversætte brevene til fx grønlandsk. Det er dog væsentligt at diskutere, at det ikke er sikkert, at lovteksten kan oversættes, uden at miste sin betydning. En anden forandring og handling, ift. det sociale

arbejde med grønlændere, kan være, at man kiggede på ordlyden i- og længden af brevene. Det vil hertil være relevant, at det er socialrådgiverne, der vurderer, hvilke grønlandske borgere der har behov for dette. Det er ligeledes væsentligt at diskutere, at det ikke er sikkert, at ordlyden kan ændres, og at længden kan forkortes, da jobcenteret kan have nogle institutionelle- og organisatoriske krav og regler til brevene - fx kan lovteksten have betydning for indholdet- og ordlyden i. samt længden af indkaldelsen og/eller afgørelsen. Det kan dog hertil diskuteres, om der er behov for ændringer i jobcenterets institutionelle- og organisatoriske krav og regler, for at der kan blive ændret i brevenes indhold, ordlyd og længde.

Til trods for ovenstående, foreslår vi, at selve indholdet i brevene, bl.a. i form af indkaldelser eller afgørelser, bliver oversat til fx grønlandsk, men at lovteksten forbliver på dansk. Det kan dog diskuteres, om vores forslag kan indføres i praksis med det samme, og dermed være med til at ændre det sociale arbejde med grønlændere. Grunden til dette kan være, at en oversættelse af brevene kan have betydning for validiteten i dem, fx ift. lovgivningen. Samlet set vil det derfor kræve, at man i samarbejde med praksis udarbejder, hvordan ordlyden i oversættelsen af brevene kan ændres, således at de fortsat er valide ift. bl.a. lovgivningen.

Det kan ligeledes være relevant at oversætte de pjecer, som de grønlandske borgere bl.a. får udleveret ifm. vejledningen om deres rettigheder og pligter i jobcenteret. Da indholdet i pjecerne er lettere at forstå end selve lovteksten, vil det således være en forandring og handling, at pjecerne bliver oversat til fx grønlandsk (STAR, 2021). Dette kan bevirke, at de grønlandske borgere fx vil få en bedre og bredere forståelse for de rettigheder og pligter, som de har inden for jobcenterets felt. Det kan hertil, ligesom i ovenstående, diskuteres, at der kan forekomme nogle ord, begreber og/eller vendinger, som man ikke kan oversætte til fx grønlandsk - herunder rehabiliteringsteam. Overordnede set bekræfter Bjørk vores diskussion om, at det både kan være svært at oversætte indholdet i brevene og -i pjecerne tilstrækkeligt ift. lovteksten: "... jeg kunne godt forestille mig, at det vil være svært at oversætte. (...). ... men man burde måske have [pjecerne på andre sprog], men jeg ved ikke, om man vil kunne gøre det tilstrækkeligt." (Bilag 8, s. 10).

7.2 Andet forandrings- og handlingsforslag

Det andet forandrings- og handlingsforslag, som vi har identificeret, omhandler muligheden for et introduktionsprogram for grønlændere, der flytter fra Grønland til Danmark. Vi ved fra både problemfeltet og analysen, at Grønland og Danmark indgår i et rigsfællesskab, og at grønlændere derfor

er danske statsborgere. Grønlændere får af den grund ikke tilbudt særlige forløb, når de flytter til Danmark. De skal i stedet, på eget initiativ, opsøge hjælpen hos de offentlige myndigheder (Sjursen, 2014, s. 7-8).

Én udfordring for de grønlandske borgere, som flytter fra Grønland til Danmark, kan således være, at de muligvis finder det vanskeligt at vide, hvilke krav der kan være til dem, for at begå sig i det danske samfund. Her tænkes der bl.a. på kravene om, at man skal have NemID, oprette sig på e-Boks ift. breve fra det offentlige, samt oprette en netbank. Det kan yderligere være svært for de grønlandske borgere at vide, hvor de skal henvende sig for at få hjælp, og hvad de forskellige institutioner og afdelinger i Danmark kan være behjælpelige med. Her tænkes der på, at det bl.a. kan være svært for de grønlandske borgere at vide, hvad fx Borgerservice er, og hvornår de skal henvende sig ved den ene institution eller afdeling, frem for den anden. Dette underbygges også af Bjørk, der fortæller: "Altså, jeg oplever helt sikkert, at det er meget anderledes for dem at komme til Danmark. Og det kan være svært for dem at begå sig... med vores system i Danmark." (Bilag 8, s. 8).

Til ovenstående kan en forandring og handling, ift. det sociale arbejde med grønlandere, være, at man udformede et introduktionsprogram til de grønlandske borgere, som flytter fra Grønland til Danmark. 'De Grønlandske Huse Danmark' har, som Bille også fortæller om (Bilag 7, s. 18), været med til at udvikle hjemmesiden Kend Danmark, hvor der, til grønlandere, er samlet forskellige nyttige informationer om at flytte til Danmark - fx 'bolig', 'jobsøgning' og 'netværk - fællesskaber' (Kend Danmark, u.å.). Til trods for, at hjemmesiden eksisterer, kræver det dog fortsat, at de grønlandske borgere og/eller de offentlige myndigheder har kendskab til hjemmesiden, for at kunne drage nytte af den.

Bjørk fortæller til ovenstående:

... det ville være fantastisk, hvis man kunne arrangere en eller anden form for introduktionsforløb. (...). Mest af alt, fordi de lever i et andet samfund, der oppe, hvor man ikke bruger NemID. (...). Alle de her ting her, tager man måske lidt for givet, at det er en nødvendighed, for at kunne begå sig i vores samfund (Bilag 8, s. 13).

Det kan ud fra citatet argumenteres for, at Bjørk ikke har kendskab til hjemmesiden Kend Danmark. Hun kan således ikke anvende den, som et redskab i samarbejdet med sine grønlandske borgere. Vi foreslår, på den baggrund, at det vil være relevant med et introduktionsprogram til de grønlandske

borgere i det kommunale regi. I introduktionsprogrammet vil det være relevant at samle de informationer, der kan være vigtige for at begå sig i Danmark - fx kan Kend Danmark være en hjemmeside, som indgår i programmet. Socialrådgiverne i fx jobcenteret kan også anvende introduktionsprogrammet som et redskab i deres samarbejde med deres grønlandske borgere, således at grønlænderne får det bedst mulige møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Det kan, til ovenstående forslag, være relevant at diskutere de udfordringer, der kan være, hvis forslaget skal indføres i det konkrete sociale arbejde med grønlændere i Danmark. For det første kan en udfordring være, hvis de grønlandske borgere ikke har it-kundskaber til at begå sig på de hjemmesider, som introduktionsprogrammet kan indeholde. Det er hertil også en forudsætning, at de grønlandske borgere forstår indholdet på hjemmesiderne. For det andet kan en udfordring være, hvis socialrådgiverne ikke løbende anvender introduktionsprogrammet i deres samarbejde med deres grønlandske borgere, da grønlænderne således ikke vil opnå et kendskab til programmet. Dette kan i sidste ende påvirke deres møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Afslutningsvist kan det også diskuteres, om et tættere og udvidet samarbejde mellem den kommunale- og den private sektor vil bidrage til socialrådgivernes kendskab til deres grønlandske borgere i jobcenteret. De kan hertil få et større kendskab til den grønlandske målgruppe, og således lettere kunne vurdere, hvornår det er relevant at tilbyde et introduktionsprogram til den enkelte grønlænder.

7.3 Tredje forandrings- og handlingsforslag

Det tredje forandrings- og handlingsforslag, som vi har identificeret, omhandler behovet for et øget samarbejde mellem den kommunale- og den private sektor. Vi ved fra problemfeltet og analysen, at de grønlandske borgere kan opleve fordomme, diskrimination og i sidste ende stigmatisering i Danmark. Vi ved ligeledes fra analysen, at de grønlandske borgere bl.a. kan opleve stigmatisering fra arbejdsgivere, kollegaer og i jobcenteret. Stigmatiseringen i jobcenteret kan de bl.a. opleve i form af en forudindtaget holdning omkring de sociale problemer, som de kan have.

Det kan, på baggrund af ovenstående, argumenteres for, om der er behov for en diskussion ift. mulige bidrag til "afstigmatisering". Det er dog væsentligt at være opmærksom på, at vi til dette forandrings- og handlingsforslag ikke vil komme med et konkret forslag, som kan implementeres i det sociale arbejde med grønlændere. Vi vil i stedet diskutere, hvad der kan bidrage til, at de grønlandske borgere ikke oplever stigmatisering i deres møde med jobcenteret.

Overordnede set kan det diskuteres, om et øget samarbejde mellem jobcenteret og Det Grønlandske

Hus kan medvirke til, at de grønlandske borgere ikke i samme grad oplever stigmatisering, i deres møde med jobcenteret. Vi ved fra analysen, at Det Grønlandske Hus deltager i dialogmøder, for at dele deres erfaringer og viden ift. den grønlandske målgruppe. Jobcenteret kan således evt. anvende Det Grønlandske Hus' erfaringer og viden, i deres relation til de grønlandske borgere. Jobcenteret kan hertil få et større kendskab til den grønlandske målgruppe, hvortil de kan få udviklet deres kompetencer, og muligvis kan få en bredere forståelse for de problemstillinger, som de grønlandske borgere også kan have. Jobcenteret kan ligeledes få et bredere kendskab til Grønland - fx har Bjørk i et tidligere citat udtalt, at de ikke anvender NemID i Grønland, som er med til at bevidne om en uvidenhed ift. det grønlandske samfund (Sullissivik.gl, u.å.).

Samlet set kan det således diskuteres, om der er behov for fastlagte møder mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus, hvor de kan dele deres erfaringer og viden. Det kan hertil diskuteres, hvor ofte det er nødvendigt, at møderne skal afholdes - fx om det skal være hvert kvartal eller én gang årligt.

8. Konklusion

Vi vil i det følgende, ud fra vores undersøgelse, analyse og forandrings- og handlingsforslag, udarbejde en sammenfattende konklusion, som vil besvare vores problemformulering: *Hvordan opleves grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri, samt hvordan kan disse oplevelser bidrage til mulige forbedringer i det sociale arbejde med grønlændere?* Konklusionen vil blive udarbejdet i to dele, hvor den første del vil besvare, hvordan vores informanter oplever grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Den anden del vil besvare, hvordan vores informanters oplevelser kan bidrage til mulige forbedringer i det sociale arbejde med grønlændere.

Det kan konkluderes, at informanterne har oplevelser af, at grønlænderne i Danmark kan opleve fordomme, diskrimination og stigmatisering. Det kan hertil konkluderes, at særligt de grønlandske informanter har personlige oplevelser med fordomsfulde indstillinger og forskelsbehandling fra danskerne, pga. deres grønlandske baggrund. Det kan yderligere konkluderes, at særligt fordommen om misbrug blandt grønlændere går igen blandt vores informanter. Det kan således udledes, at fordomme kan være med til at påvirke grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri.

Nogle andre oplevelser, som særligt socialrådgiverinformanterne har af grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri, er betydningen af den verbale- og den nonverbale kommunikation. Det kan hertil konkluderes, at socialrådgiverinformanterne fx har oplevelser af, at de grønlandske borgere, ifm. den verbale kommunikation, kan sige "Ja" uden at have forstået, hvad de siger "Ja"

til. Det kan ligeledes konkluderes, at socialrådgiverinformanterne har oplevelser af, at de grønlandske borgere anvender den nonverbale kommunikation, mere end de selv gør. Det kan hertil udledes, at den øgede nonverbale kommunikation hos de grønlandske borgere kan føre til oplevelser ift. at føle sig overset og/eller misforstået.

Det kan desuden konkluderes, at informanterne har nogle positive oplevelser af relationen og tilliden mellem socialrådgiverne og grønlænderne i jobcenteret i Danmark. Kristoff har hertil en oplevelse af, at det er vigtigt med åbenhed fra socialrådgiverne. Det kan således udledes, at det også er relevant, at de grønlandske borgere oplever at få den rette vejledning, rådgivning og oplysning. Det kan dog konkluderes, at Bjørk har en oplevelse af, at der i jobcenteret er en negativt ladet holdning om de grønlandske borgere. Dette kan således føre til, at de grønlandske borgere kan opleve at blive mødt af forudindtagede holdninger i jobcenteret i Danmark. Det kan ligeledes konkluderes, at de grønlandske borgere kan opleve, at det er svært at opnå fast fodfæste på arbejdsmarkedet i Danmark, fordi de, ifølge Bjørk, kan blive mødt af forudindtagede holdninger fra arbejdsgiverne i Danmark.

Det kan, ud fra Billes oplevelse af Det Grønlandske Hus, konkluderes, at det er de grønlandske normer og værdier, som er dominerende i Huset. De grønlandske borgere har således mulighed for at skabe tilknytninger, relationer og fællesskaber med hinanden i Huset. Det kan yderligere konkluderes, at Bille har en oplevelse af, at der i Det Grønlandske Hus er mulighed for at blive skabt tillidsfulde relationer mellem socialrådgiverne og de grønlandske borgere. Den bemyndigende rolle giver hertil, efter Billes oplevelse, socialrådgiverne mulighed for at hjælpe med alt, hvad de grønlandske borgere har brug for hjælp til. Overordnede set kan det således udledes, at ovenstående kan bevirke, at de grønlandske borgere kan opleve et positivt møde med Danmark.

Det kan ydermere konkluderes, at det tværsektionelle samarbejde mellem jobcenteret og Det Grønlandske Hus kan have betydning for grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Bjørk og Bille har begge en oplevelse af, at der er et positivt samarbejde mellem den kommunale- og private sektor. Det kan dog udledes, at der i samarbejdet kan opstå "kampe" om at definere, hvilke logikker og værdier der skal have indflydelse og magt i feltet for samarbejdet- bl.a. ift. den grønlandske kulturs betydning. Overordnede set kan et positivt samarbejde bidrage til, at grønlænderne oplever et positivt møde med Danmark og det sociale arbejde heri, da de to sektorer har mulighed for at dele erfaringer og viden med hinanden om de grønlandske borgere.

Det kan samlet set, til den første del af problemformuleringen, konkluderes, at vores informanter har

oplevelser af, at grønlænderne kan have både positive- og negative oplevelser af mødet med Danmark og det sociale arbejde heri. Oplevelserne kan påvirke grønlændernes oplevelser af at føle sig anerkendt. De positive oplevelser kan føre til, at grønlænderne oplever en positiv- og en vellykket personlig udvikling. De negative oplevelser kan derimod føre til, at grønlænderne oplever disrespekt.

Det kan, ud fra besvarelsen af første del af problemformuleringen, konkluderes, at der kan være et behov for forslag til forandring og handling i det sociale arbejde med grønlændere. Det kan således, til den anden del af problemformuleringen, konkluderes, at forandrings- og handlingsforslagene kan være med til at skabe positive oplevelser for grønlændernes møde med Danmark og det sociale arbejde heri. Overordnede set kan forslagene føre til en øget følelse af anerkendelse i det kommunale regi - herunder særligt jobcenteret.

Det kan, ud fra Billes oplevelser, konkluderes, at der, for det første, kan være behov for et forandrings- og handlingsforslag ift. den skriftlige kommunikation - fx ifm. breve og pjecer. Det kan hertil konkluderes, at der kan være behov for, at man oversætter indholdet i brevene og pjecerne til fx grønlandsk, men at lovteksten forbliver på dansk. Det kan, ud fra Bjørks oplevelser, konkluderes, at der, for det andet, kan være et behov for et forandrings- og handlingsforslag ift. et introduktionsprogram for de grønlændere, der flytter fra Grønland til Danmark. Dette kan give grønlænderne bedre mulighed for at leve op til de krav, der er for at begå sig i det danske samfund - fx ifm. nyttige informationer og -hjemmesider. Afslutningsvist kan det konkluderes, at det til det tredje forandrings- og handlingsforslag kan diskuteres, om et øget samarbejde mellem den kommunale- og den private sektor kan være med til at bidrage til en mulig "afstigmatisering". Det kan hertil udledes, at et øget samarbejde vil kunne give et større kendskab om den grønlandske målgruppe, og de problemstillinger som målgruppen kan have.

9. Perspektivering

Vi ved, fra udarbejdelsen af projektet, at grønlændere, pga. rigsfællesskabet, er danske statsborgere. Grønlændere har derfor ret til de samme velfærdsydelser i Danmark, som danskere (Sjursen, 2014, s. 8). Vi ved ligeledes, at grønlændere frit kan rejse mellem de to lande, og at de ikke får tilbudt særlige forløb. Vi stiller os dog kritiske overfor, at grønlændere i Danmark har de samme rettigheder, som danskere, da vi har fundet frem til, at nogle af de grønlandske borgere kan opleve udfordringer i Danmark. Nogle af disse udfordringer kan bl.a. være: fordomme, diskrimination, stigmatisering, samt

sproglige- og kulturelle barrierer. Samlet set har vores refleksioner således været, om det, at grønlænderne har de samme rettigheder som danskerne, i virkeligheden giver nogle af de grønlandske borgere den tilstrækkelige hjælp, som de kan have behov for?

Vi ved, at der på nuværende tidspunkt findes lovgivningsmæssige rammer, der skal sikre, at den enkelte borger bliver inddraget i sin sag, uanset hvilket sprog borgeren taler - fx igennem tolkebistand, jf. Vejledning om LOR, pkt. 54. Vi kan dog stille os kritiske overfor, om dette er tilstrækkeligt ift. de borgere, som ikke taler- og forstår dansk. Vi ved fra udarbejdelsen af vores projekt, at ét forandrings- og handlingsforslag kan være, at man indenfor det kommunale regi kunne oversætte breve og pjecer til fx grønlandsk. Dette kan også være relevant for andre målgrupper i det sociale arbejde, som ikke taler- og forstår dansk, hvorfor det kan overvejes, om brevene og pjecerne også skal oversættes til andre sprog. Samlet set har vores refleksioner således været, om der er behov for, at der lovgivningsmæssigt sker nogle ændringer, der sikrer, at borgeren, som ikke taler- og forstår dansk, oplever større forståelse for sin sag.

Til ovenstående kan det være relevant at overveje, om der skal udformes vejledninger, der kan være behjælpelige med at forklare og oversætte nogle af de begreber, som socialrådgiverne anvender i det kommunale regi - fx rehabiliteringsteam og den forberedende del. Dette vil også kunne være behjælpeligt for de personer, der agerer tolke inden for det kommunale regi. Overordnede set kan det medvirke til, at alle får den samme forklaring på begrebernes betydning, og det kan i sidste ende være med til at sikre, at borgeren får de samme vilkår og -rettigheder ift. forståelsen af sin sag.

Afslutningsvist har et andet forandrings- og handlingsforslag været at fastlægge møder mellem den kommunale- og den private sektor. Det kan hertil overvejes, om de fastlagte møder, også kan være relevante for andre målgrupper i samfundet, hvor der er et samarbejde mellem den kommunale- og den private sektor - fx hjemløse og misbruger. Der kan her ligeledes være behov for løbende at udveksle erfaringer og viden, for at opnå bedre og bredere viden om målgruppen.

10. Litteraturliste

10.1 Litteratur

- Ahlmark, N., Davidsen, M., Larsen, C. V. L., & Pedersen, P. V. (2019). Sundhedsprofil for socialt udsatte grønlandere i Danmark - Susy Udsat. *Statens Institut for Folkesundhed, SDU*. 24. oktober 2021. <https://www.udsatte.dk/dyn/resources/Publication/file/8/108/1570516839/sundhedsprofil-for-socialt-udsatte-groenlaendere-i-danmark.-susy-udsat.pdf>
- Antczak, H. (2016). Socialt arbejdes teoretiske rødder og deres betydning i praksis. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 101-143). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Baviskar, S. (2015). Grønlandere i Danmark. *VIVE - Viden til Velfærd (SFI)*. 19. oktober 2021. <https://www.vive.dk/media/pure/5566/278073>
- Baviskar, S. (2016). Det sociale arbejde med grønlandere: Erfaringer fra Strategien for socialt udsatte grønlandere i Danmark 2013-2016. *Uden For Nummer. 16. årgang*. (33), s. 26-35. <https://www.vive.dk/media/pure/6643/640410>
- Benjaminsen, L. (2019). Hjemløshed i Danmark 2019. *VIVE - Viden til Velfærd*. 19. oktober 2021. <https://www.vive.dk/media/pure/14218/3352843>
- Bundesen, P. (2015). Hvad er sociale problemer?. I P. Bundesen, A. B. Christensen & T. Rasmussen (Red.). *Sociale Problemer*. (s. 23-46). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Bundesen, P., & Henriksen, L. S. (2016). Frivilligt socialt arbejde. I I. H. Møller & J. E. Larsen (Red.). *Socialpolitik* (s. 563-581). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Bredgaard, T., Jørgensen, H., Madsen, P. K., & Rasmussen, S. (2017). *Dansk Arbejdsmarkedspolitik* (2. udgave). København K: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Carl, A., Hendriksen, L. G., Filskov, N., & Badse, C. (2020). Retten til bolig – Status i Grønland 2020. *Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution*. 20. oktober 2021. https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/Rapport_Bolig-Grønland_DK_tilgængelig.pdf

- Christensen, M. (2021). Hermeneutik - Forståelse, fortolkning og mening. I M. Christensen, R. E. Jørgensen, N. Holmgaard Lysen & C. Rosenberg (Red.). *Videnskabsteori og socialt arbejde - En grundbog* (s. 114-132). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Dall, T. (2015). Langtidsledighed. I P. Bundesen, A. B. Christensen & T. Rasmussen (Red.). *Sociale Problemer* (s. 257-280). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Den Danske Ordbog. (2018). Fordom. *Den Danske Ordbog*. 14. december 2021. <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fordom>
- Eide, T., & Eide, H. (2007). *Kommunikation i praksis - Relationer, samspil og etik i socialfagligt arbejde*. Århus N: Klim.
- Fontain, A. (2012). Inuuneritta II - Naalakkersuisuts strategier og målsætninger for folkesundheden 2013-2019. *Naalakkersuisut - Government of Greenland*. 20. oktober 2021. <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Departement%20for%20Sundhed%20og%20Infrastruktur/Sundhed/Inuuneritta/Inuuneritta II Dk small.pdf>
- Goffman, E. (2009). *Stigma - Om afvigerens sociale identitet* (2. udgave). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Grønlands Statistik. (2021). Ledighed og arbejdsstyrke 2019. *Grønlands Statistik*. 20. oktober 2021. <https://stat.gl/publ/da/AR/202101/pdf/2019%20Ledighed%20og%20arbejdsstyrke.pdf>
- Grønlands Statistik. (u.å.). Personer født i Grønland bosiddende i Danmark. *Grønlands Statistik*. 20. oktober 2021. <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=202101&sc=GD&subtheme-code=O1&colcode=O>
- Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori - En indføring for praktikere*. København K: Akademisk Forlag.
- Hansen, L. (2016a). Kommunikation og samtale. I M. Goli & L. Hansen (Red.). *Beskæftigelsespolitik og socialt arbejde - I teori og praksis* (s. 357-381). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, L. (2016b). Beskæftigelsesområdet og socialt arbejde. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 395-427). København K: Hans Reitzels Forlag.

- Harder, M. (2011). Helhedssyn - Et begrebs udvikling. I M. Harder & M. A. Nissen (Red.). *Helhedssyn i socialt arbejde* (s. 27-46). København K: Akademisk Forlag.
- Høilund, P., & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft - I socialt arbejde* (2. udgave). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Højholdt, A. (2016). *Tværfprofessionelt samarbejde - I teori og praksis* (2. udgave). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen S. (2018). *Kvalitative undersøgelser i praksis - Viden om mennesker og samfund*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Jacobsen, M. H., & Kristiansen, S. (2002). *Erving Goffman: Sociologien om det elementære livs sociale former*. København K: Hans Reitzels Forlag.
- Jacobsen, M. H., & Kristiansen, S. (2009). Forord ved Michael Hviid Jacobsen og Søren Kristiansen. I Erving Goffman (Red.). *Stigma - Om afvigerens sociale identitet* (s. 7-39). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Johansen, H. (2016). Profession og socialt arbejde. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 51-80). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, A. (2008). Hermeneutik, fænomenologi og interaktionisme - Tre sider af samme sag?. I M. H. Jacobsen & K. Pringle (Red.). *At forstå det sociale - Sociologi og socialt arbejde* (s. 221-244). København K: Akademisk Forlag.
- Kend Danmark. (u.å.). Kend Danmark. *De Grønlandske Huse Danmark - Kalaallit Illuutaat*. 10. december 2021. <https://www.kenddanmark.dk/da/>
- Kristiansen, S. (2007). Etik og feltarbejde - Udfordringer og dilemmaer i sociologisk praksis. I R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen (Red.). *Håndværk og horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (s. 226-248). Odense M: Syddansk Universitetsforlag.
- Krogstrup, H. K. (2016). *Evalueringsmodeller* (3. udgave). København K: Hans Reitzels Forlag.

- Laage-Petersen, J. (2015). Ligebehandling af grønlændere i Danmark – Grønlænderes oplevelser af mødet med det danske samfund. *Institut for Menneskerettigheder*. 22. oktober 2021. https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2015/ligebehandling_groenlaendere_dk_2015.pdf
- Larsen, N. B. (2013). Pierre Bourdieu - Praksis, magt og sociale skel. I S. J. Hansen (Red.). *Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde* (s. 92-112). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Larsen, M. R. (2018). Opdatering af analyser af grønlænderes beskæftigelsesforhold i Danmark. *VIVE - Viden til Velfærd*. 22. oktober 2021. <https://www.vive.dk/media/pure/8323/2013761>
- Lykkeberg, R. (2017). 'Grønlænderstiv' står i Den Danske Ordbog af den enkle grund, at det bliver brugt på dansk. *Information*. 22. oktober 2021. <https://www.information.dk/debat/leder/2017/11/groenlaenderstiv-staar-danske-ordbog-enkle-grund-brugt-paa-dansk>
- Lysen, N. H., & Christensen, M. (2021). Introduktion - Skabelse og anvendelse af videnskabelig viden. I M. Christensen, R. E. Jørgensen, N. Holmgaard Lysen & C. Rosenberg (Red.). *Videnskabsteori og socialt arbejde - En grundbog* (s. 19-50). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Møller, I. H. (2016). De fire socialreformer i moderne tid. I I. H. Møller & J. E. Larsen (Red.). *Socialpolitik* (s. 93-126). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Mørk, M. (2019). Halvdelen af udsatte grønlændere er hjemløse. *Dansk Socialrådgiverforening*. 19. oktober 2021. <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/halvdelen-af-udsatte-groenlaendere-er-hjemloese/>
- Nørrelykke, H. (2016). Socialrådgiverfagets opståen og udvikling. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 15-49). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Posborg, R. (2016). Myndighedsudøvelse og sagsbehandling. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 257-280). København K: Hans Reitzels Forlag.
- Posborg, R., & Hoff, K. (2016). Socialrådgivning - Rådgivning og vejledning. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (s. 221-253). København K: Hans Reitzels Forlag.

- Schiermacher, M. (2020). Fra Grønland til gaden – En undersøgelse om migration mellem Grønland og Danmark. *Kofoeds Skole – Mennesker Med Mere*. 21. oktober 2021. <https://menneskermed-mere.dk/wp-content/uploads/2020/11/FraGroenlandTilGaden.pdf>
- Schimmell, H. (2016). Anerkendelse. I J. B. Olsen & G. Duus (Red.). *Menneskenære grundbegreber - I social- og sundhedsprofessionerne* (s. 145-161). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Sjursen, J. (2014). "I Grønland er jeg for dansk, og i Grønland er jeg 'bare' grønlænder": Udfordringer for udsatte grønlændere i Danmark. *Rådet for Socialt Udsatte*. 19. oktober 2021. <https://www.udsatte.dk/dyn/resources/Publication/file/8/58/1390811813/i-groenland-er-jeg-for-dansk-og-i-groenland-er-jeg-bare-groenlaender-online-version.pdf>
- Skytte, M. (2015). Professionelt arbejde med udsatte minoritetsetniske børn og deres familier. I K.-A. Bo, J. Guldager & B. Zeeberg (Red.). *Udsatte børn - Et helhedsperspektiv* (s. 180-200). København K: Akademisk Forlag.
- Socialstyrelsen. (2018). Hjemløshed. *Socialstyrelsen*. 19. oktober 2021. <https://socialstyrelsen.dk/voksne/udsatte-gronlaendere/storbyernes-erfaringer/saerlige-problemstillinger/hjemloshed>
- Socialstyrelsen. (2020). Særlige sårbarheder. *Socialstyrelsen*. 19. oktober 2021. <https://socialstyrelsen.dk/voksne/udsatte-gronlaendere/saerlig-sarbarhed>
- Socialt Udsatte Grønlændere. (u.å). Misbrug. *Socialt Udsatte Grønlændere*. 19. oktober 2021. <https://www.udsattegroenlaendere.dk/viden-om-udsatte-gronlaendere/misbrug/>
- Sonne-Ragans, V. (2017). Videnskabsteori i opgaven. I L. Rienecker & P. S. Jørgensen (Red.). *Den gode opgave - Håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser* (s. 183-217). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- STAR. (2021). Implementering af sanktionsaftalen - Pjecer til landets kommuner m.fl. *Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering*. 10. december 2021. <https://star.dk/reformer/aftale-om-enklere-og-skaerpede-sanktioner/implementering-af-sanktionsaftalen/>
- Sullissivik.gl. (u.å.). Bestil NemID. *Sullissivik.gl*. 17. december 2021. https://www.sullissivik.gl/Emner/NemID/Bestilling-af-NemID?sc_lang=da-DK&mupid=0

Sørensen, A. K. (2020). Grønlands historie. *Danmarkshistorien.dk - Aarhus Universitet*. 19. oktober 2021. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/groenland/>

Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode*. København K: Akademisk Forlag.

Uddannelses- og forskningsministeriet. (2014). Den danske kodeks for integritet i forskning. *Uddannelses- og forskningsministeriet*. 10. november 2021. <https://ufm.dk/publikationer/2015/filer/file>

Uggerhøj, L. (2008). Hvad er socialt arbejde? - En indkredsning af et mangfoldigt og komplekst felt. I M. H. Jacobsen & K. Pringle (Red.). *At forstå det sociale - Sociologi og socialt arbejde* (s. 37-55). København K: Akademisk Forlag.

Wilken, L. (2011). *Bourdieu for begyndere* (2. udgave). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.

10.2 Retskilder

Lovgivning

Forvaltningsloven (FVL), LBK nr. 433 af 22/4 2014 som senest ændret med lov nr. 571 af 19/12 1985.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB), Lov nr. 548 af 7/5 2019.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (LOR), LBK nr. jf. 1647 af 4/8 2021 som senest ændret med lov nr. 453 af 10/6 1997.

Lov om social service (SEL), LBK nr. 1548 af 1/7 2021 som senest ændret med lov nr. 573 af 24/6 2005.

Straffeloven (STRFL), LBK nr. 1650 af 17/11 2020 som senest ændret med lov nr. 126 af 15/4 1930.

Forordninger

Europa-Parlamentets og rådets forordning (EU) om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (Generel forordning om databeskyttelse) (DBF), lov nr. 2016/679 af 27/4 2016.

Bekendtgørelser

Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor som socialrådgiver, BEK nr. 766 af 24/6 2011.

Vejledninger

Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 9330 af 21/3 2019.